

ERIC JORGENSEN

ALMANACH NAVALA RAVIKANTA

Jak zbohatnout a být šťastný

Předslov

TIM FERRISS

Ilustrace

JACK BUTCHER

ERIC JORGENSON

**ALMANACH
NAVALA RAVIKANTA**

Jak zbohatnout a být šťastný

Ilustroval Jack Butcher

Edice #zpdz

Knihy Bajkal

ALMANACH
| NAVALA
| RAVIKANTA

Jak zbohatnout a být šťastný

ERIC JORGENSEN

Tato kniha byla vytvořena jako služba pro veřejnost. Je k dispozici pro bezplatné stažení ve formátu PDF a ve verzích pro elektronické čtečky na webové stránce vydavatele: www.knihybajkal.sk/naval_cz/. Naval Ravikant nemá žádný podíl z prodeje této knihy. Naval publikuje eseje, podcasty a další články na stránce Nav.al a je na Twitteru jako [@Naval](https://twitter.com/Naval).

Almanack Of Naval Ravikant. A Guide To Wealth And Happiness.

Copyright ©Eric Jorgenson, 2020

Illustrations © Jack Butcher, 2020

All Rights Reserved

This Book Has Been Created As A Public Service. It Is Available For Free Download In Pdf And E-Reader Versions On The Publisher's Website www.knihybajkal.cz/naval/. Naval Is Not Earning Any Money On This Book. Naval Has Essays, Podcasts And More At Nav.al And Is On Twitter [@Naval](https://twitter.com/Naval).

Czech edition ©Vydavatelství Bajkal, 2023

ISBN: 978-80-99975-36-2

www.knihybajkal.sk

vydavatelstvo@knihybajkal.sk

MÝM RODIČŮM, KTEŘÍ MI DALI
VŠECHNO A VŽDY NAJDOU
ZPŮSOB, JAK DÁT VÍC.

| OBSAH

OD AUTORA	9
DŮLEŽITÉ POZNÁMKY K TÉTO KNIZE	13
PŘEDMLUVA	17
ŽIVOT NAVALA RAVIKANTA VE ZKRATCE	21
NAVAL SVÝMI VLASTNÍMI SLOVY	23

ČÁST PRVNÍ: BOHATSTVÍ

BUDOVÁNÍ BOHATSTVÍ	29
Pochopte, jak se vytváří bohatství	30
Poznejte a vybudujte svoje specifické znalosti	40
Hrajte dlouhodobé hry a budujte dlouhodobé vztahy s lidmi	
myslícími dlouhodobě	46
Přijměte odpovědnost	50
Vybudujte firmu nebo si kupte podíl v podniku	53
Najděte si vlivnou pozici	55
Nechte si platit za svůj úsudek	67
Stanovte si priority a soustřeďte se na ně	69
Najděte si práci, která je pro vás jako hra	76
Jak získat štěstí?	81
Buďte trpěliví	86
BUDOVÁNÍ ÚSUDKU	91
Úsudek	92
Jak myslet jasně	93
Zbavte se své identity, abyste viděli realitu	99
Naučte se dobře rozhodovat	102
Sbírejte mentální modely	104
Naučte se milovat čtení	111

ČÁST DRUHÁ: ŠTĚSTÍ

NAUČTE SE BÝT ŠTASTNÝM	125
Štěstí je dovednost	126
Štěstí je volba	131
Štěstí vyžaduje přítomnost	132
Štěstí vyžaduje klid	133
Každá touha je neštěstím, které jste si sami vybrali	135
Úspěch vám štěstí nezaručí	137
Závist je nepřítelem štěstí	140
Štěstí se buduje prostřednictvím návyků	142
Najděte štěstí v přijetí	148
ZACHRAŇTE SE	153
Bud'te sami sebou	154
Starejte se o sebe	157
Meditace a duševní síla	164
Vybudujte sebe samého	173
Rozhodněte se pro vlastní růst	177
Osvobod'te se	182
FILOZOFIE	189
Smysl života	190
Žijte podle svých hodnot	192
Racionální buddhismus	194
Přítomnost je všechno, co máme	198

BONUS

DOPORUČENÁ LITERATURA OD NAVALA	203
Knihy	204
Další doporučení	216
NAVALOVO PSANÍ	219
DALŠÍ INFORMACE O NAVALOVI	223
PODĚKOVÁNÍ	225
ZDROJE	229
O AUTOROVI	239

OD AUTORA

Během své kariéry se Naval štědře dělil o svoji moudrost a miliony lidí po celém světě následují jeho rady, jak budovat bohatství a žít šťastně.

Naval Ravikant je ikonou Silicon Valley a start-upové kultury v USA. Založil více úspěšných společností (Epinions během krachu dot-com v roce 2000, AngelList v roce 2010).

Naval je také angel investorem, který včas vsadil na společnosti jako Uber, Twitter, Postmates a stovky dalších.

Důležitější než jeho finanční úspěch je Navalova osobní filozofie života a štěstí, kterou přitahuje čtenáře a posluchače z mnoha zemí. Navala sledují mnozí, protože je vzácnou kombinací úspěchu a štěstí. Celoživotním studiem a uplatňováním svých principů v oblastech filozofie, ekonomiky a tvorby bohatství dokázal, že skutečně fungují.

Dnes Naval pokračuje v budování a investování do společností téměř nenuceně, svým vlastním uměleckým způsobem, přičemž si

udržuje zdravý, klidný a vyrovnaný život. Tato kniha shromažďuje a uspořádává myšlenky, které veřejně sdílel, a chce vám ukázat, že bohatství a štěstí můžete dosáhnout i vy.

Navalův životní příběh je v mnohém poučný. Introspektivní zakladatel, investor-samouk, kapitalista a inženýr nás má všechny co naučit.

Naval je člověk, který se v myšlení řídí prvotními principy, nebojí se říkat svoji pravdu a má často jedinečné a podnětné myšlenky. Jeho instinkt vidět věci v jejich pravé podobě změnil i můj pohled na svět.

Od Navala jsem se naučil nesmírně mnoho. Čtení, poslouchání a uplatňování jeho principů finančního i osobního blahobytu mi dodalo klidnou jistotu na mé vlastní cestě a naučilo mě užívat si každý její okamžik. Podrobné studium jeho kariéry mi ukázalo, jak velké věci se dají dosáhnout malými, vytrvalými kroky a jak velký vliv může mít jeden člověk.

Často se odvolávám na jeho výroky a myšlenky a doporučuji je i přátelům. Rozhovory s Navalem mě inspirovaly k vytvoření knihy, jejímž cílem je zprostředkovat jeho perspektivu i dalším lidem bez ohledu na to, zda ho právě poznali, nebo ho sledují už deset let.

V této knize je shromážděné poznání, o které se Naval podělil za posledních deset let prostřednictvím Twitteru, blogových příspěvků a podcastů. Pár hodin čtení, které vás obohatí na celý život.

Vytvořil jsem ji jako službu veřejnosti. Tweety, podcasty a rozhovory rychle stárnou a ztrácejí se. Tyto cenné znalosti si zaslouží trvalejší, dostupnější formát. Proto kniha.

Doufám, že vám poslouží jako úvod do Navalova způsobu myšlení. Sesbíral jsem jeho nejvlivnější a nejužitečnější výroky, sestavil je do čitelného celku a uspořádal do sekcí tak, aby se na ně dalo snadno odkazovat.

Často se mi stává, že předtím, než udělám novou investici, si přečtu části této knihy, nebo otevřu sekci o štěstí, když se cítím být mimo. Práce na této knize mě změnila. Vnímám věci jasněji, mám víc sebedůvěry a cítím víc klidu ve všech aspektech života. Doufám, že její čtení udělá to samé i pro vás.

Almanach je zamýšlený jako příručka, kterou je třeba číst a se kterou je třeba konzultovat konkrétní témata. Pokud Naval neodpoví na vaše e-maily, doufám, že tato kniha vám poskytne nejlepší dostupnou radu. Je úvodem k Navalovým názorům, je ponorem do jeho dvou nejvíc zkoumaných témat: bohatství a štěstí. Pokud vás Navalovy myšlenky zaujmou a budete se chtít dozvědět víc, doporučuji vám podívat se na část „Další informace o Navalovi“ na konci této knihy. Najdete v ní odkazy na kapitoly, které byly z konečné verze knihy vyjmuté, jakož i na další zdroje.

Ať se vám daří.

Eric

DŮLEŽITÉ POZNÁMKY K TÉTO KNIZE

Navalův almanach jsem sestavil výlučně z tweetů, rozhovorů a přednášek, které Naval veřejně sdílel. Snažím se prezentovat Navala prostřednictvím jeho vlastních slov. Pár důležitých bodů je však třeba vzít v potaz.

- Přepisy rozhovorů byly upravené kvůli lepší srozumitelnosti a stručnosti (vícekrát).
- Ne všechno jsou přímé zdroje (některé úryvky pocházejí od jiných autorů, kteří Navala citují).
- Nemohu si být stoprocentně jistý věrohodností každého zdroje.
- Pojmy a interpretace se mění v závislosti na čase, médiu a kontextu.
- Před citováním Navala z této knihy si prosím ověřte přesnou formulaci z primárního zdroje (uvedené na konci knihy).
- **Prosím, všechno interpretujte velkoryse.**

Přirozeně všechno v této knize je vytržené z kontextu. Výklad se může časem měnit. Proto ji čtete a interpretujte s otevřenou myslí.

Vezměte prosím na vědomí, že původní Navalův záměr mohl být jiný než váš výklad probíhající v jiném čase, médiu, formátu a kontextu.

V procesu tvorby této knihy jsem mohl některé věci chybně přepsat, nesprávně vyložit nebo nesprávně pochopit. Jak se obsah přesouval časem, prostorem a médii, některé formulace se mohly mírně posunout. Snažil jsem se zachytit jejich původní záměr, ale je možné, že jsem někde pochybil.

Rozhovory byly přepisované, upravované i přeorganizované s ohledem na lepší čitelnost. Snažil jsem se Navalovy myšlenky vyjádřit co nejlépe jeho vlastními slovy.

Všechna brilantnost v této knize je Navalova; všechny chyby jsou moje.

TWEETY A TWEETSTORMS

Tweety jsou formátované jako citáty, ale mají jedinečný obsah. Používám je na shrnutí nebo zvýraznění myšlenky z hlavního textu.

Toto formátování ukazuje, že cituji tweet.

Tweetstorms jsou po sobě jdoucí tweety, formátované takto:

Toto je první tweet v tweetstormu.

Toto je druhý tweet. Tweetstorms jsou delší série tweetů, které jsou všechny spojené do jednoho vlákna, podobně jako příspěvky na blogu.

ZVÝRAZNĚNÉ OTÁZKY

Mnohé úryvky pocházejí z rozhovorů se skvělými tvůrci, jako jsou např. Shane Parrish, Sarah Lacyová, Joe Rogan a Tim Ferriss. Jejich otázky jsou zvýrazněné tučným písmem. Kvůli jednoduchosti a plynulosti nerozlišuji jednotlivé hostitele podcastů.

PŘESKAKUJTE

Tuto knihu čtete podle svých preferencí. Přečtete všechno, co vás zajímá, a přeskočte všechno, co vás nezajímá.

VYHLEDEJTE SI TO

Pokud najdete slovo nebo pojem, který vám není známý, vyhledejte si ho. Nebo čtete dál, abyste našli víc souvislostí. Některé myšlenky jsou později v knize popsány podrobněji.

CITÁTY

Znak [1] označuje konec úryvku. Udělal jsem všechno pro to, aby byl text co nejplynulejší. Zdroje a další odkazy se nacházejí v poznámkách na konci knihy. Některé zdroje se objevují vícekrát a nejsou uspořádané do pořadí. (Poznámky od vydavatele jsou uváděné na konci strany.)

I PŘEDMLUVA

TIM FERRISS

Milý čtenáři,

je pro mě zvláštní psát tato slova, protože před mnoha lety jsem se zavázal, že už nikdy žádnou předmluvu nenapíšu.

V tomto případě dělám vzácnou výjimku ze tří důvodů. Za prvé, tato kniha je v elektronické podobě volně dostupná pro každého. Za druhé, Navalova znám více než deset let a už dlouho jsem chtěl, aby tuto knihu někdo sestavil. Za třetí, zvyšuji tak pravděpodobnost, že se další Navalovo dítě bude jmenovat „Tim“ (pokud by chtěl, spokojím se i s „Timbem“).

Naval je nejen jedním z nejinteligentnějších lidí, které jsem kdy potkal, ale zároveň také jedním z nejodvážnějších. Ne ve smyslu „vběhnu do ohně bez přemýšlení“, spíše ve smyslu „nejdříve se dvakrát zamyslím a potom všem povím, že se zaměřuji na nesprávný oheň“. Naval se málokdy ztotožňuje s konkrétním světonázorem. Jedinečnost jeho životního stylu, rodinného života i start-upových úspěchů je odrazem jeho vědomých rozhodnutí dělat věci jinak.

Dokáže být přímočarý jako pěst na oko, ale právě to na něm miluji a respektuji: nikdy nemusíte hádat, co si myslí. Nikdy jsem nemusel hádat, jak vnímá mě, někoho jiného nebo nějakou situaci. Ve světě plném dvojsmyslů a nejednoznačnosti je to obrovská úleva.

Sdíleli jsme hodně společných jídel, spolupracovali na mnohých obchodech a procestovali jsme spolu mnoho zemí světa. Tím chci říct, že ačkoliv se považují za *dobrého* pozorovatele lidí obecně, v případě Naval a jsem *vynikající* pozorovatel. Naval je jedním z lidí, kterým nejčastěji volám, když potřebuji poradit. Zažil jsem ho v mnoha situacích: lehkých, těžkých, při recesích i boomech – cokoliv vás napadne.

Ano, je CEO a spoluzakladatel AngelListu. Ano, předtím byl spoluzakladatelem Vast.com a Epinions, které se dostaly na burzu jako součást Shopping.com. Jistě, je také angel investoremⁱ, který investoval do mnoha mega úspěchů včetně Twitteru, Uberu, Yammeru a OpenDNS – abych vzpomenul aspoň některé.

To všechno je samozřejmě skvělé a ukazuje to, že Naval je v první řadě úspěšný praktik, nikoliv nějaký gaučový filozof.

Ale jeho názory, zásady a myšlenky neberu vážně pouze kvůli dosaženým obchodním úspěchům. Existuje hodně nešťastných „úspěšných“ lidí. Dávejte si pozor, koho si vybíráte jako svůj vzor. Může se totiž stát, že s dítětem dostanete i vodu z jeho vaničky.

Naval a beru vážně, protože:

ⁱ Angel investor je zpravidla fyzická osoba, která investuje svůj vlastní majetek, častěji tak bývá na samém začátku podnikání. Jde o flexibilnější, neformálnější způsob získání investice. (pozn. vyd.)

- zpochybňuje téměř všechno,
- dokáže uvažovat na základě prvotních principůⁱ,
- kriticky zhodnocuje věci i názory,
- dobře odolává nástrahám sebeklamu,
- pravidelně mění svůj názor,
- hodně se směje,
- myslí holisticky,
- myslí v dlouhodobém horizontu
- a... nebere se příliš vážně.

To poslední je důležité.

Tato kniha vám poskytne dobrou představu o tom, jak vypadá koktejl nábojů v Navalově hlavě.

Takže soustředte se... ale nezůstaňte jen u toho, že budete opakovat jeho slova. Řiďte se jeho radami... ale jen tehdy, když vydrží důkladné prozkoumání a otestování ve vašem vlastním životě. Zvažte všechno... ale nic nepovažujte za evangelium. Naval by chtěl, abyste ho kritizovali. Dejte si však na své kritice záležet.

Naval změnil můj život k lepšímu, a když budete k následujícím stránkám přistupovat jako k přátelskému, ale vysoce kompetentnímu sparringpartnerovi, možná změní i ten váš.

Přidejte se s otevřenou myslí.

Pura Vida

Tim Ferriss

Austin, Texas

i V orig. „first principles“ – ve smyslu Aristotelových principů. Prvotní princip je základní výrok nebo předpoklad, který je samostatný, není odvoditelný z jiných tvrzení nebo předpokladů, je základem poznání. (pozn. vyd.)

ŽIVOT NAVALA RAVIKANTA VE ZKRATCE

- 1974: narozený v Dillí, Indie
- 1985: 9 let – přestěhoval se z Dillí do Queensu v New Yorku
- 1989: 14 let – navštěvoval Stuyvesant High School
- 1995: 21 let – absolvoval Dartmouth (studoval informatiku a ekonomii)
- 1999: 25 let – založil a stal se CEO společnosti Epinions
- 2001: 27 let – Venture Partner ve společnosti August Capital
- 2003: 29 let – založil společnost Vast.com (trh s inzeráty)
- 2005: 30 let – v Silicon Valley dostal přezdívku „Radioaktivní bláto“ⁱ
- 2007: 32 let – založil Hit Forge, malý fond venture (rizikového) kapitáluⁱⁱ, původně koncipovaný jako inkubátor
- 2007: 32 let – založil blog VentureHacks

i Tuto přezdívku si Naval vysloužil v reakci na právní spor, ve kterém obvinil bývalého partnera a spoluzakladatele společnosti Epinions Nirava Toliu a venture investora Billa Gurleye z manipulování zhodnocení finančního stavu a potenciálu této firmy před jejím prodejem společnosti Dealtime v roce 2003, což mělo za následek finanční ztrátu pro Navala a další spolumajitele Epinions. Spor skončil mimosoudním vyrovnáním. Naval vytvořil precedens, byl prvním investorem, který měl právní spor s jinými investory v Silicon Valley. (pozn. vyd.)

ii Venture (rizikový) investor je zpravidla instituce (fond), která investuje spravované prostředky; jde častěji o vyšší objemy peněz než při angel investování a většinou až v době, kdy je start-up lépe etablovaný. Proces získání venture kapitálu je formálnější. (pozn. vyd.)

- 2010: 34 let – založil AngelList
- 2010: 34 let – investoval do společnosti Uber
- 2012: 36 let – loboval v Kongresu za přijetí zákona JOBSⁱ
- 2018: 43 let – byl vyhlášený za „Angel investora roku“

i JOBS (Jumpstart Our Business Startup) Act je zákon, jehož cílem je podpořit financování malých podniků v USA uvolněním regulace týkající se reportingu, dohledu a reklamy pro společnosti snažící se získat peníze od investorů. Zákon také umožňuje neakreditovaným investorům investovat prostřednictvím crowdfundingu nebo tzv. „mini IPO“. (pozn. vyd.)

| NAVAL SVÝMI VLASTNÍMI SLOVY

MŮJ PŘÍBĚH

Vyrostl jsem v neúplné rodině. Moje matka pracovala, chodila do školy a já a můj bratr jsme vyrůstali s klíči od domu na krku. Od útlého věku jsme byli soběstační. Nebylo to lehké, ale těžkostmi si prochází každý. Tato zkušenost mi později pomohla v mnoha ohledech.

Byli jsme chudí přistěhovalci. Můj otec byl v Indii lékárníkem, v USA však jeho diplom neuznali. Tak pracoval v železářství. Nebyly to ideální podmínky. Rodiče se rozešli. [47]

Moje matka mi dokázala, přes životní těžkosti, poskytnout bezpodmínečnou a nekonečnou lásku. Když nemáte v životě nic, ale máte aspoň jednoho člověka, který vás bezpodmínečně miluje, udělá to s vaším sebevědomím zázraky. [8]

Žili jsme v části New Yorku, která nebyla moc bezpečná. Knihovna byla v podstatě centrem mých mimoškolních aktivit. Po návratu ze školy jsem šel rovnou do knihovny a vysedával jsem v ní do „zavírací“. Potom jsem šel domů. To byla moje každodenní rutina. [8]

Do USA jsme se přestěhovali, když jsme byli malé děti. Neměl jsem mnoho přátel, nebyl jsem sebevědomý. Většinu času jsem trávil čtením. Mými jedinými přáteli byly knihy. A ty dokážou být skvělými přáteli, protože prostřednictvím nich vám ti nejlepší myslitelé posledních tisíciletí odevzdávají svoje zrnka moudrosti. [8]

Moje první práce byla v nelegální cateringové společnosti na korbě dodávky. Měl jsem patnáct let a rozvážel jsem indické jídlo. Ještě předtím jsem si přivydělával roznášením novin a umýváním nádobí v kavárně.

Byl jsem úplně neznámé dítě v New Yorku z nezajímavé rodiny, v situaci „přistěhovalců, kteří se snaží přežít“. Ale podařilo se mi udělat test, abych se dostal na Stuyvesantskou střední školu. To mi zachránilo život, protože když jsem získal značku Stuyvesant, dokázal jsem se dostat na jednu z Ivy Leagueⁱ vysokých škol, která mi otevřela svět technologií. Stuyvesant je jedna z těch inteligenčních loterií, která vám dokáže okamžitě změnit život. V jednom okamžiku se z dělnické třídy propracujete do střední. [73]

Na Dartmouthské univerzitě jsem studoval ekonomii a informatiku. Určitou dobu jsem si myslel, že si udělám Ph.D. z ekonomie. [8]

Dnes jsem osobně investorem v asi dvou stovkách společností. V několika jsem poradcem. Jsem členem vícero správních rad. Jsem i malým partnerem ve fondu kryptoměn, protože mě potenciál kryptoměn skutečně zajímá. Stále zkouším něco nového. Vždy mám několik vedlejších projektů. [4]

To všechno, samozřejmě, vedle toho, že jsem zakladatelem a předsedou představenstva AngelListu. [4]

Narodil jsem se chudý a nešťastný. Teď jsem dobře situovaný a šťastný. Pracoval jsem na tom, aby tomu tak bylo.

Naučil jsem se několik věcí a vytvořil si několik životních zásad. Snažím se je vysvětlit obecně a nadčasově tak, abyste si svoje zásady mohli vytvořit sami. Protože v konečném důsledku vás nemůžu nic naučit. Můžu vás jen inspirovat a poskytnout vám možná pár háčků, abyste si ty zásady lépe zapamatovali. [77]

ⁱ Označení nejprestižnějších soukromých vysokých škol na severovýchodě USA. (pozn. prekl.)

Tweetstorm, kterým to všechno začalo...

18. máj 2007

ČÁST PRVNÍ

BOHATSTVÍ

Jak zbohatnout bez pomoci štěstí.

BUDOVÁNÍ BOHATSTVÍ

Vydělávání peněz není něco, co děláte – je to dovednost, kterou se naučíte.

POCHOPTE, JAK SE VYTVÁŘÍ BOHATSTVÍ

Myslím si o sobě, že kdybych přišel o všechny peníze a vyhodili by mě v náhodné ulici v kterékoliv anglicky mluvící zemi, do pěti nebo deseti let bych byl opět bohatý, protože umět zbohatnout je dovednost, kterou jsem se naučil a kterou se může naučit každý. [78]

Cesta k bohatství ve skutečnosti není o tvrdé práci. Můžete pracovat v restauraci osmdesát hodin týdně, ale nezbohatnete. Zbohatnutí je o tom, že víte, co dělat, s kým to dělat a kdy to dělat. Je to mnohem více o porozumění než o čistě tvrdé práci. Ano, tvrdá práce je důležitá a nevyhnete se jí. Musí však být namířená správným směrem.

Pokud ještě nevíte, na čem byste měli pracovat, nejdůležitější je na to přijít. Neměli byste tvrdě pracovat, dokud nezjistíte, čemu se věnovat.

Zásady v tweetstormu (níže) jsem si vytvořil sám pro sebe, když jsem byl opravdu mladý, asi třinácti- nebo čtrnáctiletý. Nosím je v hlavě už třicet let a žiji podle nich. Postupem času (bohužel nebo naštěstí) jsem se stal opravdu dobrým v tom, že při pohledu na byznysy dokážu identifikovat místa s maximálním pákovým efektem tak, abych vytvořil bohatství a zachytil část tohoto vytvořeného bohatství pro sebe.

Přesně o tom jsem napsal svůj známý tweetstorm. Samozřejmě, každý z těchto tweetů se dá rozvinout do hodinové konverzace. Níže uvedený tweetstorm je však dobrým východiskem. Snažil jsem se být informačně hutný, stručný, vybrat co má největší vliv a funguje nadčasově. Obsahuje všechny podstatné informace a principy, takže když je přijmete a budete podle nich tvrdě pracovat více než deset let, dosáhnete toho, co chcete. [77]

Jak zbohatnout (bez pomoci štěstí):

Hledejte bohatství, ne peníze nebo status. Bohatství znamená mít aktiva, která vydělávají, zatímco vy spíte. Peníze jsou způsob, jakým přesouváme čas a bohatství. Status je vaše místo ve společenské hierarchii.

Pochopte, že vytvářet bohatství etickým způsobem je možné. Pokud opovrhujete bohatstvím, bude vám unikat.

Ignorujte lidi, kteří hrají statusové hry. Status získávají tím, že útočí na lidi, kteří chtějí vytvořit bohatství.

Pronájemem svého času nezbohatnete. Pro získání finanční svobody musíte vlastnit kapitál – část byznysu.

Zbohatnete tím, že dáte společnosti, co chce, ale ještě neví, jak to získat. A dáte jí to ve velkém.

Vyberte si odvětví, v němž můžete hrát dlouhodobé hry a budovat dlouhodobé vztahy s lidmi myslícími dlouhodobě.

Internet masívně otevřel prostor pro budování všemožných typů kariér. Většina lidí si to ještě neuvědomila.

Hrajte hry s mnoha opakováními. Všechny výnosy v životě, ať už jde o bohatství, vztahy, nebo znalosti, pocházejí ze složeného úročení.

Vybírejte si obchodní partnery, kteří mají vysokou inteligenci, mnoho energie a především integritu.

Nespolupracujte s cyniky a pesimisty. Jejich přesvědčení jsou sebenaplňující.

Naučte se prodávat. Naučte se tvořit. Pokud dokážete oboje, budete nezastavitelní.

Vyzbrojte se specifickými znalostmi, zodpovědným přístupem a schopností využívat pákový efekt.

Specifické znalosti jsou znalosti, které se nedají získat školením. Cokoliv, co mohou naučit vás, dokážou naučit i někoho jiného, kdo vás potom nahradí.

Specifické znalosti získáte tak, že se budete věnovat tomu, co vás skutečně zajímá, a ne tomu, co je právě „v módě“.

Získávání specifických znalostí vám bude připadat jako hra, zatímco jiným to bude připadat jako práce.

Pokud vám někdo dokáže odevzdat specifickou znalost, tak pouze skrz praxi, ne ve škole.

Specifické znalosti jsou často vysoce technické nebo kreativní. Nedají se outsourcovat ani automatizovat.

Přijměte osobní odpovědnost a podstupujte podnikatelská rizika pod vlastním jménem. Společnost vás odmění důvěrou, kapitálem a pákou – možností znásobit svoje vklady.

„Dejte mi dostatečně dlouhou páku a pevný bod, o který ji opřu, a já pohnu Zemí.“

– Archimedes

Dosažení bohatství vyžaduje páku. Podnikatelská páka pochází z kapitálu, lidí a produktů bez mezních nákladů na replikaci (programování a média).

Kapitál znamená peníze. Když chcete získat peníze, použijte svoje specifické znalosti, přijměte osobní odpovědnost a prokažte dobrý úsudek.

Práce, to jsou lidé, kteří pro vás pracují. Je to nejstarší forma pákového efektu, o kterou se snaží mnozí. Mít lidi, kteří pro vás pracují, udělá dojem na vaše rodiče, ale nepromarněte svůj život honbou za tímto cílem.

Kapitál a práce jsou páky, které potřebují povolení. Každý se nahání za kapitálem, ale někdo vám ho musí dát. Každý se snaží vést lidi, ale někdo vás musí následovat.

Software a média jsou pákami bez povolení. Jsou pákami, které stojí za novodobými boháči. Software a média pracují pro vás, zatímco vy spíte.

Armáda robotů je volně dostupná – napěchovaná v datových centrech kvůli efektivnějšímu využití energie a prostoru. Využijte ji.

Pokud neumíte programovat, pište knihy a blogy, nahrávejte videa a podcasty.

Pákový efekt znásobuje sílu vašeho úsudku.

Dobrý úsudek vyžaduje zkušenosti, ale dá se rychleji vybudovat osvojením si základních dovedností.

Dovednost „jak dělat byznys“ neexistuje. Vyhněte se byznys časopisům a kurzům.

Studujte mikroekonomii, teorii her, psychologii, techniky přesvědčování, etiku, matematiku a počítače.

Číst je rychlejší než poslouchat. Dělat je rychlejší než se dívat.

Měli byste být příliš zaneprázdnění na to, abyste šli s někým „na kávu“, ale zároveň byste neměli mít přeplněný kalendář.

Stanovte si a uplatňujte ambiciózní osobní hodinovou sazbu. Pokud odstranění problému ušetří méně než je vaše hodinová sazba, ignorujte ho. Pokud zadání úlohy někomu jinému bude stát méně než vaše hodinová sazba, outsourcejte.

Pracujte tak tvrdě, jak jen dokázete. I když to, s kým pracujete a na čem pracujete, je důležitější než to, jak tvrdě pracujete.

Staňte se nejlepšími na světě v tom, co děláte. Nově definujte to, co děláte, dokud se to nestane skutečností.

Neexistují žádná schémata na rychlé zbohatnutí. Ta existující obohacují někoho jiného na váš úkor.

Využívejte svoje specifické znalosti a s pomocí pákového efektu nakonec dostanete to, co si zasloužíte.

Když konečně zbohatnete, uvědomíte si, že to vlastně není to, co jste ve skutečnosti chtěli. Ale to je už jiný příběh. [11]

Shrnutí: Udělejte ze sebe produkt

Ve shrnutí se píše „Udělejte ze sebe produkt“ – co to znamená?

„Produkt“ a „sebe“. „Sebe“ hovoří o jedinečnosti. „Produkt“ o pákovém efektu. „Sebe“ znamená osobní odpovědnost. „Produkt“ v sobě

zahrnuje specifické znalosti. „Sebe“ také. Takže všechny tyto věci můžete spojit do těchto dvou slovⁱ.

Pokud máte zbohatnutí jako dlouhodobý cíl, měli byste si položit otázku: „Je to, co dělám, pro mě autentické? Jsem to já sám, kdo plánuje svoji budoucnost?“ A potom: „Dělám z toho produkt? Škáluji to? Škáluji to pomocí práce, kapitálu, programování nebo médií?“ Tyto otázky jsou užitečné, jednoduché mnemotechnické pomůcky. [78]

Přijít na to, jak ze sebe udělat produkt, je ta těžká část. Proto říkám, že to trvá desetiletí – netvrdím, že exekuce trvá desetiletí, ale zjistit, co unikátního můžete nabídnout právě vy, to trvá podstatnou část dekády. [10]

Jaký je rozdíl mezi bohatstvím a penězi?

Peníze jsou způsob, jakým přesouváme bohatství. Peníze jsou sociální kredity. Je to schopnost poskytovat úvěr a brát půjčku z času jiných lidí.

Když svoji práci děláte dobře, když vytváříte pro společnost hodnoty, společnost vám řekne: „Děkujeme. Za vaši práci vám něco dlužíme. Tady máte malý dluhopis. Nazvěme ho peníze.“ [78]

Ale to, co opravdu chcete, je bohatství, ne peníze. Bohatství je majetek, který vydělává, když vy spíte. Bohatství je továrna, jsou to roboti, kteří vyrábějí věci. Bohatství je počítačový program, který běží i v noci a obsluhuje zákazníky. I peníze v bance jsou bohatstvím, když se reinvestují do dalších aktiv a do dalších podniků.

Dokonce i dům může být formou bohatství, protože ho můžete pronajímat, ačkoliv jde pravděpodobně o méně produktivní využití půdy, než kdyby na ní stál nějaký komerční podnik.

i Z anglického orig. „Productize Yourself“ – ve smyslu využijte svoji práci, svoje specifické znalosti na vytvoření produktu (zboží/služby) na prodej. V ideálním případě snadno škálovatelného produktu bez dodatečných nákladů. (pozn. vyd.)

Takže moje definice bohatství? Bohatství jsou firmy a aktiva, které pro vás vydělávají peníze, zatímco vy spíte. [78]

Technologie demokratizuje spotřebu, ale konsoliduje výrobu.
Člověk, který je v něčem nejlepší na světě, to dnes může dělat
pro všechny.

Společnost vám zaplatí za věci, které potřebuje, které chce. Společnost však ještě neví, jak tyto věci vytvořit, protože kdyby to věděla, nepotřebovala by vás. Ty věci už by dávno existovaly.

Téměř všechno, co máte doma, v práci nebo vidíte na ulici, bylo kdysi technologií. Byly doby, kdy ropa byla technologií, na které zbohatl J. D. Rockefeller. Byly doby, kdy auta byla technologií, na které zbohatl Henry Ford.

Jak řekl Danny Hillis, technologie je soubor věcí, které ještě tak zcela nefungují. Když už něco funguje, není to technologie. Společnost chce vždy nové věci. A když chcete být bohatí, vaším úkolem je přijít na to, kterou z věcí, které ještě společnost neumí získat jinak, jí můžete poskytnout právě vy. A to tak, aby vám to bylo přirozené, aby to bylo v rámci vašich schopností a možností.

Potom musíte přijít na to, jak toto něco poskytovat ve velkém, protože když vyprodukujete jen jeden kus, nebude to stačit. Musíte jich vybudovat tisíce, statisíce, miliony nebo miliardy, aby je mohl mít každý. Steve Jobs (a jeho tým, samozřejmě) přišel na to, že společnost bude chtít smartphony. Počítač do kapsy, který by měl stokrát více využití než obyčejný telefon a snadno by se používal. Tak vymysleli, jak ho vytvořit, a potom vymysleli, jak ho škálovat. [78]

STAŇTE SE NEJLEPŠÍM NA SVĚTĚ V TOM, CO DĚLÁTE.

NOVĚ DEFINUJTE, CO DĚLÁTE, DOKUD SE TO NESTANE SKUTEČNOSTÍ.

POZNEJTE A VYBUDUJTE SVOJE SPECIFICKÉ ZNALOSTI

Jednou z forem specifických znalostí jsou prodejní dovednosti.

I v oblasti prodeje existují lidé, kteří působí jako „přirozený talent“. Potkáte je ve start-upech a ve venture capital fondech. Pokud potkáte někoho, kdo je v prodeji přirozený talent, ihned si toho všimnete. Takoví lidé jsou opravdu dobří v tom, co dělají. Je to jejich specifická znalost.

Zřejmě se tyto zručnosti někde naučili, ale ve školních lavicích to nebylo. Pravděpodobně se je naučili v dětství na školním dvoře nebo při vyjednávání s rodiči. Možná jsou tyto dovednosti zčásti také dědičné.

Svoje prodejní zručnosti však můžete zlepšit. Můžete si přečíst Roberta Cialdiniho, můžete jít na seminář prodejních dovedností, můžete dělat podomní prodej. Podomní prodej je sice brutální, ale vyškolí vás velmi rychle. Takže svoji schopnost prodávat můžete určitě zlepšit.

Specifickou znalost vás nikdo nenaučí, ale dá se osvojit.

Když hovořím o specifických znalostech, mám na mysli ty činnosti, které jste dělali jako dítě nebo teenageři téměř bez námahy. Něco, co jste ani nepovažovali za zručnost, ale lidé kolem vás si všímali, že vám to jde. Vaše máma nebo váš nejlepší přítel z dětství by věděli, co to bylo.

Příklady toho, co by mohlo být vaší specifickou znalostí:

- prodejní dovednosti,
- hudební nadání, schopnost vzít do ruky jakýkoliv nástroj,
- obsesivní osobnost: ponoříte se do něčeho a rychle si zapamatujete to podstatné,
- láska k vědecké fantastice: rádi jste četli sci-fi, což znamená, že rychle absorbuje množství vědomostí,
- hraní množství her: celkem dobře rozumíte teorii her,
- klevetění, využívání přátelských kontaktů – to z vás může udělat zajímavého novináře.

Vaše specifická znalost je zvláštní kombinací jedinečných vlastností vaší DNA, vaší výchovy a vaší reakce na tuto výchovu. Je součástí vaší osobnosti, vaší identity. Můžete ji zdokonalovat.

Nikdo s vámi nemůže soupeřit v bytí sebou samým.

Většina života je o hledání toho, kdo a co vás nejvíc potřebuje.

Například já rád čtu a miluji technologie. Učím se velmi rychle a rychle se také znuším. Kdybych měl povolání, kde bych se musel dvacet let soustředit na to samé téma, nefungovalo by to. Věnuji se rizikovému (venture) investování, což vyžaduje, abych velmi, skutečně velmi rychle nasával informace o nových technologiích (jsem odměňovaný za to, že se snadno znuším, protože nové technologie přicházejí neustále). Tato práce dobře odpovídá mé specifické znalosti a dovednostem. [10]

Chtěl jsem být vědcem. Odtud pochází moje morální hierarchie. Vědce považuji za vrchol produkčního řetězce lidstva. Skupina vědců, kteří dosáhli skutečně průlomových objevů a přínosů, dala podle mě lidské společnosti víc než kterákoliv jiná skupina lidských bytostí. Nechci nic ubírat umění, politice, inženýrství nebo podnikání, ale bez vědy bychom se ještě stále potáceli v blátě, bojovali s holemi a snažili se založit oheň.

Společnost, obchod a peníze jsou odvozené od technologie, která je sama odvozená od vědy. Aplikovaná věda je motorem lidstva.

Pointa: Vědci, kteří se věnují aplikované vědě, jsou nejvlivnější lidé na světě. V následujících letech to bude ještě zřejmější.

Celý můj hodnotový systém byl postavený na vědě a já jsem také chtěl být velkým vědcem. Ale když se podívám zpět na to, v čem jsem byl jedinečně dobrý a čemu jsem skutečně věnoval svůj čas, bylo to spíše vydělávání peněz, hraní si s technologiemi a prodávání věcí lidem. Vysvětlování věcí a rozhovory s lidmi.

Mám určité prodejní dovednosti, což je jedna z forem specifických znalostí. Mám určité analytické schopnosti, vím, jak vydělat peníze. A mám schopnost absorbovat údaje, být jimi posedlý a rozebrat je – to je moje specifická znalost. Rád se zabývám technologiemi. Mně tyto aktivity připadají jako hra, ale jiným se to může jevit jako práce.

Jiným lidem by tyto dovednosti připadaly náročné. Jiní by řekli: „Jak se mám v tomto stát dobrým, pochopit jádro myšlenky a umět ji prodat?“ Nu, pokud v tom ještě nejste dobří nebo pokud vás to skutečně nebaví, tak to není vaše parketa – zaměřte se na to, co vás opravdu baví.

První osobou, která mě upozornila na moji skutečně specifickou znalost, byla moje máma. Udělala to mimochodem, mluvíc z kuchyně, když jsem měl patnáct nebo šestnáct roků. Říkal jsem kamarádovi, že chci být astrofyzikem, ale ona řekla: „Ne, ty budeš podnikat.“ To mě překvapilo. Řekl jsem si: „Cože? Moje máma mi říká, že budu podnikat? Ne, já budu astrofyzikem. Máma neví, o čem mluvím.“ Ale máma přesně věděla, proč to říkala. [78]

Svoji specifickou znalost zjistíte mnohem snáze, pokud se budete věnovat něčemu, na co máte přirozený talent, k čemu vás táhne upřímná zvědavost a vášně. Nejistíte ji tak, že půjdete do školy studovat to, co je „trendy“, nebo tak, že půjdete pracovat do oblasti, o které investoři říkají, že je „in“.

Velmi často jsou specifické znalosti na samém okraji poznání. Mohou se týkat věcí, na které lidstvo teprve přichází, nebo je těžké je objevit. A pokud se něčemu nevěnujete na 100 %, někdo jiný, kdo se tomu věnuje na 100 %, vás předběhne. A nepřekoná vás jen o kousek – překoná vás o hodně, protože v oblasti nápadů působí složené úročení i pákový efekt. [78]

Internet masívně otevřel prostor pro budování všemožných typů kariér. Většina lidí si to ještě neuvědomila.

Můžete jít na internet a tam si najít svoje publikum. Můžete vybudovat byznys, vytvořit produkt, zbohatnout a udělat lidi šťastnými. To všechno jen díky vaší jedinečné seberealizaci prostřednictvím internetu. [78]

Internet umožňuje škálovat jakýkoliv váš okrajový zájem, pokud jste v něm ten nejlepší. A skvělá zpráva je, že jelikož je každý člověk jiný, každý může být v něčem nejlepší – v bytí sebou samým.

Další můj tweet, který se sem hodí, ačkoliv nebyl součástí původního tweetstormu „Jak zbohatnout“, je velmi jednoduchý: „Unikněte konkurenci prostřednictvím autenticity.“ Když konkurujete jiným lidem, je to v podstatě proto, že je kopírujete. Je to proto, že se snažíte dělat to samé. Každý člověk je však jiný. Nekopírujte. [78]

Když budujete a prodáváte něco, co je projevem toho, kým vlastně jste, nikdo vám v tom nemůže konkurovat. Kdo bude konkurovat Joemu Roganoviⁱ nebo Scottu Adamsoviⁱⁱ? To není možné. Přijde někdo jiný a napíše lepšího Dilberta? Ne. Bude někdo soutěžit s Billem Wattersonem a vytvoří lepšího Calvina a Hobbese? Ne. Protože jsou autentičtí. [78].

Nejlepší pracovní místa nejsou nikým přidělována ani nevyžadují tituly. Jsou tvořivým projevem neustále se učících lidí v prostředí svobodného trhu.

i Hostitel jednoho z nejúspěšnějších podcastů „The Joe Rogan Experience“ (pozn. vyd.)

ii Autor komiksu Dilbert, populární spíkr, autor, blogger, videoblogger: „Coffee with Scott Adams“ (pozn. vyd.)

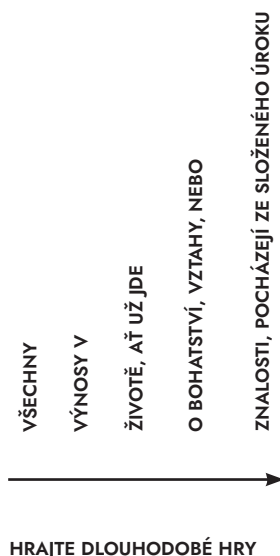
Nejdůležitější dovedností na cestě ke zbohatnutí je schopnost neustále se učit. Musíte vědět, jak se naučit všechno, co se chcete naučit. Starý model vydělávání peněz vypadal následovně: chodit čtyři roky do školy, získat titul a třicet let pracovat ve vybrané profesi. V současnosti se však věci rychle mění. Teď musíte novou profesi zvládnout do devíti měsíců, přičemž za čtyři roky už bude zastaralá. Ale během těch tří produktivních let můžete zbohatnout.

Dnes je mnohem důležitější dokázat se stát odborníkem v úplně novém oboru za devět až dvanáct měsíců, než bylo v minulosti vystudovat tu „správnou“ věc. Ale mělo by vám záležet na tom, abyste měli nastudované základy, potom se neleknete žádné knihy. Když jdete do knihovny a je tam kniha, které nerozumíte, musíte se zamyslet a říct si: „Co potřebuji znát, abych se dokázal naučit toto?“ Základy jsou mimořádně důležité. [74]

Základy aritmetiky a matematické gramotnosti jsou v životě mnohem důležitější než počítání diferenciálů a integrálů. Podobně schopnost vyjádřit se jednoduše pomocí běžných slov je mnohem důležitější než schopnost psát poezii, mít rozsáhlou slovní zásobu nebo mluvit sedmi cizími jazyky.

Působit přesvědčivě při komunikování je mnohem důležitější než být odborníkem na digitální marketing nebo optimalizaci kliknutí. Základy jsou klíčové. Je mnohem lepší být 90- až 100procentní v základech než se snažit jít příliš do hloubky v konkrétní věci.

V něčem se však musíte pustit do hloubky, protože široké, ale jen plytké informace vám nepomůžou dostat od života, co chcete. Ale mistrovství můžete dosáhnout jen v jedné nebo dvou konkrétních věcech. Obvykle jsou to ty, kterými jste posedlí. [74]

HRAJTE DLOUHODOBÉ HRY A BUDUJTE DLOUHODOBÉ VZTAHY S LIDMI MYSLÍCÍMI DLOUHODOBĚ

Řekli jste: „Všechny výnosy v životě, až už jde o bohatství, vztahy, nebo znalosti, pocházejí ze složeného úročení.“ Jak člověk ví, zda vydělává na složeném úroku?

Složené úročení je důležitý koncept. Složené úročení se vztahuje nejen na úročení kapitálu. To je pouze začátek.

Složené úročení v obchodních vztazích je velmi důležité. Podívejte se na některé z vysoce hodnocených pozic v naší společnosti, například proč je někdo CEO veřejně obchodované společnosti nebo proč někdo spravuje miliardy dolarů. Je to proto, neboť jim lidé důvěřují. Důvěřují jim, protože vztahy, které si vybudovali, a práce, kterou vykonali, se časem zúročily. Vydrželi v byznysu a ukázali se být (viditelným a zodpovědným způsobem) lidmi s vysokou osobní integritou.

Složený úrok se týká i vaší reputace. Pokud máte dobrou pověst a budujete ji desetiletí, lidé si toho všimnou. Vaše reputace bude nakonec tisíckrát nebo deset tisíckrát cennější než u někoho jiného, kdo je sice talentovaný, ale kašle na úročení vlastní reputace.

To samé platí i při práci s lidmi. Když s někým spolupracujete pět nebo deset let a chce se vám s ním spolupracovat i nadále, zjevně mu důvěřujete a drobné neshody nepřekáží. Vaše běžná vyjednávání v obchodním vztahu prostě fungují, protože si navzájem důvěřujete – víte, že se nakonec nějak dohodnete.

Například v Silicon Valley působí angel investor Elad Gil, s nímž já osobně rád dělám obchody.

Rád s ním spolupracuji, protože vím, že když uzavíráme obchod, Elad se vždy snaží dát mi něco navíc. Sumu vždy zaokrouhlí v můj prospěch, pokud je to možné. Tu nebo tam dá nějaký dolar navíc. Když je potřebné zaplatit náklady, zaplatí je z vlastní kapsy a ani mi o tom neřekne. Protože se ke mně chová tak dobře, posílám mu každý obchod, který mám – snažím se ho zahrnout do všeho. Také pro něj rád udělám něco extra a platím za něj. Úročení v těchto vztazích má vysokou hodnotu. [10]

Na úmyslech nezáleží. Záleží na činech. Proto být etický je tak těžké.

Když najdete tu správnou věc, kterou chcete dělat, a správné lidi, s nimiž chcete pracovat, investujte do toho naplno. Vytrvejte desetiletí, neboť to je způsob, jak dosáhnout vysoké zisky ve vašich vztazích i penězích. Složené úročení je opravdu důležité. [10]

99 % úsilí vyjde vniveč

Samozřejmě, nikdy není nic úplně zbytečné, protože i neúspěch je okamžikem učení se. Učit se můžete z čehokoliv. Ale například ve škole, až 99 procent ze semestrálních prací, které jste napsali, knih, které jste četli, cvičení, která jste dělali, věcí, které jste se naučili, jste v realitě nikdy neuplatnili. Možná jste absolvovali lekce ze zeměpisu nebo dějepisu, které jste nikdy nepoužili. Možná jste se učili jazyk, kterým už nemluvíte. Možná jste studovali obor matematiky, který jste už úplně zapomněli.

Jasně, všechno to jsou poučné zkušenosti. Něco jste se naučili. Naučili jste se hodnotu tvrdé práce. Možná jste se naučili něco, co proniklo hluboko do vaší psychiky a stalo se součástí toho, co děláte nyní. Ale pokud jde o vaše životní cíle, jen asi 1 % úsilí, které jste vynaložili, se vám skutečně vyplatilo.

Dalším příkladem jsou všichni lidé, s nimiž jste chodili, dokud jste nepotkali svého manžela nebo manželku. Z pohledu dosažení cíle

to byl promarněný čas. Nebyl však promarněný z hlediska osobního růstu, nebyl promarněný z hlediska učení, ale z hlediska dosažení cíle promarněný určitě byl.

Neříkám to proto, abych vyslovil nějakou plytkou poznámku o tom, že 99 procent vašeho života je promarněných a jen 1 procento užitečné. Říkám to zejména proto, abyste si uvědomili, že ve většině věcí (ve vztazích, v práci, dokonce i v učení) je nejdůležitější snažit se najít to, do čeho můžete jít naplno tak, abyste získali co nejvíc ze složeného úročení.

Když s někým chodíte, v okamžiku, kdy si uvědomíte, že tento vztah nepovede k manželství, měli byste ho ukončit. Když něco studujete, například zeměpis nebo dějepis, a uvědomíte si, že tyto informace nikdy nevyužijete, zanechte studia. Je to ztráta času. Je to plýtvání vaší mozkovou energií.

Neříkám, abyste nedělali těch 99 procent, protože je opravdu těžké určit, které je to 1 procento, které se vyplatí. Říkám jen: když najdete to 1 procento ve svém oboru, které nebude zbytečné, do kterého budete ochotní investovat do konce života a které má pro vás osobně smysl – jděte do toho naplno a na zbytek zapomeňte. [10]

PŘIJMĚTE ODPOVĚDNOST

Přijměte osobní odpovědnost a podstupujte podnikatelská rizika pod vlastním jménem. Společnost vás odmění důvěrou, kapitálem a pákou, tedy možností znásobit svoje vklady.

Když chcete zbohatnout, potřebujete pákový efekt. Pákový efekt nebo páka může mít podobu práce, kapitálu nebo počítačového kódu či médií. Většinou, v případě práce a kapitálu, vám tuto páku musí dát někdo jiný. V případě práce vás někdo musí poslouchat. V případě kapitálu vám někdo musí dát peníze, aktiva na spravování, nebo stroje.

Takže abyste získali přístup k těmto pákám, musíte si vybudovat důvěryhodnost, a to co nejvíc pod vlastním jménem. Což je riskantní. Osobní odpovědnost je dvojsečná zbraň. Umožňuje vám připsat si zásluhy, když se věcem daří, ale také nést tíhu neúspěchu, když se nedaří. [78]

Zřetelná osobní odpovědnost je důležitá. Bez odpovědnosti nemáte motivaci. Bez odpovědnosti si nemůžete budovat důvěryhodnost. A jste to právě vy, kdo riskuje. Riskujete selhání. Riskujete ponížení. To všechno pod svým vlastním jménem.

Naštěstí v moderní společnosti už neexistuje vězení pro dlužníky a lidé nejsou vězněni ani popravováni za ztrátu cizích peněz, ale stále je v nás hluboko společensky zakořeněná averze vůči osobnímu selhání na veřejnosti. Lidé, kteří dokážou zvládnout osobní selhání před zbytkem světa, mají v rukách velkou moc.

Uvedu osobní příklad. Přibližně do roku 2013 nebo 2014 se moje jméno veřejně spojovalo pouze s oblastí start-upů a investování. Až v letech 2014–2015 jsem začal veřejně hovořit o filozofii, psychologii a širších konceptech. Trochu mě to znervózňovalo, protože jsem to dělal pod vlastním jménem. Našli se lidé z branže, kteří mi posílali soukromé zprávy typu: „Co to děláš? Škodíš své kariéře. Je to hloupé.“

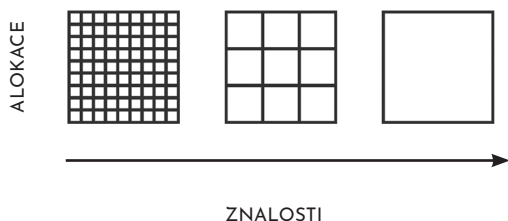
Nějak jsem se s tím smířil. Riskl jsem to. To samé bylo s kryptoměnami. Na začátku jsem riskoval. Když se k určitým věcem veřejně přiznáte, riskujete. Ale na druhé straně můžete i získat.[78]

Za starých časů se od kapitána očekávalo, že půjde ke dnu spolu s lodí. Když se loď potápěla, kapitán byl doslova poslední, kdo z ní vystoupil. Jak je zřejmé, zodpovědnost dokáže s sebou přinášet skutečná rizika, ale tady hovoříme o riziku v podnikatelském kontextu. Tady riskujete, že byste pravděpodobně byli posledními, kdo by dostal zpět svůj kapitál. Byli byste posledními, kdo by dostal zaplacen za svůj čas. Čas nebo kapitál, který jste vložili do společnosti, to jsou vaše rizika. [78]

Uvědomte si, že v moderní společnosti není toto riziko až tak velké. Dokonce i osobní bankrot můžete v dobrém ekosystému úspěšně přežít. Nejvíc sice znám Silicon Valley, ale obecně platí, že lidé vám

odpustí selhání, pokud vědí, že jste jednali čestně a s úpřimnou snahou.

V případě selhání se ve skutečnosti nedá až tak mnoho ztratit. Lidé by měli na sebe brát mnohem víc zodpovědnosti, než to obvykle dělají. [78]

VYBUDUJTE FIRMU NEBO SI KUPTE PODÍL V PODNIKU.

Pokud nevlastníte část byznysu, nemáte cestu k finanční svobodě.

Proč je vlastnictví kapitálu v byznysu důležité, když chcete zbohatnout?

Jde o vlastnictví versus práci za mzdu. Pokud jste placení za pronájem svého času, dokonce i jako právníci a lékaři, můžete vydělat peníze, ale nevyděláte tolik, abyste si zajistili finanční svobodu. Nebudete mít pasivní příjem, který vytváří váš byznys, zatímco vy jste na dovolené. [10]

Tohle je pravděpodobně jeden z nejdůležitějších bodů. Lidé si často myslí, že zbohatnout lze i tak, že člověk vydělá peníze prostřednictvím práce. Ale pravděpodobně to nebude fungovat a existuje mnoho důvodů proč.

Bez vlastnictví jsou vaše vstupy velmi úzce propojené s vašimi výstupy. V téměř každé placené práci, dokonce i v takové, kde je hodinová mzda vysoká, jako jsou například profese právníka nebo lékaře, stále musíte odpracovat každou hodinu, za kterou jste zaplacení.

Bez vlastnictví kapitálu, když spíte, nevyděláváte. Když jste v důchodu, nevyděláváte. Když jste na dovolené, nevyděláváte. A také nemůžete vydělávat jinak než lineárně.

Když se podíváte na lékaře, kteří zbohatli (podstatným způsobem zbohatli), je to proto, že si založili firmu. Otevřeli si soukromou praxi. Soukromá praxe pomáhá vybudovat osobní značku a ta přitahuje další lidi. Nebo vytvořili nějakou zdravotnickou pomůcku, postup nebo proces provázaný s duševním vlastnictvím.

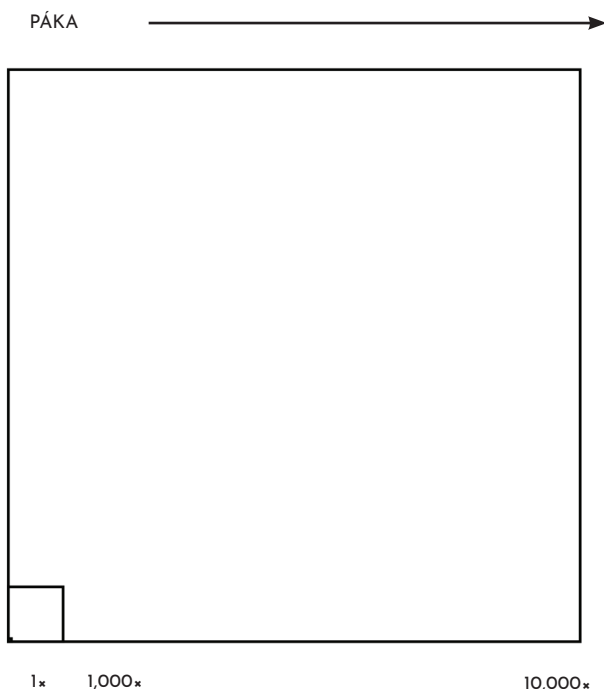
V podstatě když pracujete za mzdu, pracujete pro někoho jiného a tento někdo jiný na sebe bere riziko a nese osobní odpovědnost, buduje duševní vlastnictví a vlastní značku. Nikdy vám nebude platit dostatečně. Bude vám platit minimum, které musí, abyste byli ochotní udělat jeho práci. Může to být vysoké minimum, ale nebude to skutečné bohatství, jako když jste například v důchodu, ale stále vyděláváte. [78]

Vlastnit podíl ve firmě nebo byznysu v podstatě znamená, že vlastníte potenciální zisky. Když vlastníte dluhopis, vlastníte garantované toky příjmů i potenciální ztráty. Potřebujete vlastnit kapitál. Pokud nevlastníte podíl v byznysu, vaše šance na zbohatnutí jsou nízké.

Musíte se dopracovat k tomu, abyste vlastnili kapitál v byznysu. Můžete ho vlastnit jako malý akcionář, pokud jste si koupili akcie. Můžete ho vlastnit jako majitel firmy, kterou jste založili. Ať je to jakkoliv, takovéto vlastnictví je skutečně důležité. [10]

Každý, kdo skutečně vydělává peníze, v určitém okamžiku vlastnil nebo stále vlastní část produktu, podniku nebo nehmotného aktiva (duševní vlastnictví). Vlastnit můžete také prostřednictvím zaměstnaneckých opcí na akcie (stock options), pokud pracujete v technologické společnosti. To je dobrý způsob, jak začít.

Obvykle se ale skutečné bohatství vytváří založením vlastních společností nebo investováním do jiných. V investiční firmě si kupujete kapitál. To je cesta k bohatství. Ne přes odpracované hodiny. [78]

NAJDĚTE SI VLIVNOU POZICI

Žijeme v době nekonečného pákového efektu a ekonomické odměny za skutečnou intelektuální zvědavost nikdy nebyly vyšší. [11] Pro vaši kariéru je lepším základem, když jdete za tím, co vás opravdu zajímá, a ne za tím, co právě vydělává. [11]

Znalosti, které máte jen vy nebo které má jen malá skupina lidí, budou, kupodivu, vycházet právě z vašich osobních vášní a zálib.

Šance, že budete chtít rozvíjet právě to, co podněcuje vaši intelektuální zvědavost, je vždy vyšší. [1]

Pokud vás nyní něco baví, ale jednoho dne vás to začne nudit, šlo jen o rozptýlení. Hledejte dál.

Chci dělat věci jen kvůli nim samým. To je jedna z definic umění. Ať už jde o podnikání, cvičení, romantický vztah, přátelství, cokoliv, myslím si, že smyslem života je dělat věci pro ně samotné. Paradoxně, když děláte věci pro ně samotné, vytváříte svoje nejlepší díla. A při vydělávání peněz budete nejméně úspěšný tehdy, když vám půjde o to vydělávání.

Rok, v němž jsem nejvíc zbohatl, byl právě rokem, kdy jsem nejméně pracoval a nejméně se staral o budoucnost. Většinou jsem dělal věci jen tak, pro zábavu. V podstatě jsem lidem říkal: „Jsem v důchodu, nepracuji.“ Potom jsem měl víc času na to, co bylo z mého pohledu nejhodnotnější. Tím, že jsem dělal věci pro vlastní potěšení, dělal jsem je nejlépe. [74]

Čím méně něco chcete, čím méně o tom přemýšlíte, čím méně jste tím posedlí, tím víc to budete dělat přirozeně. Tím víc to budete dělat jen pro sebe. Budete to dělat způsobem, ve kterém jste dobří, a budete se ho držet. Lidé kolem vás budou vidět, že kvalita vaší práce je vyšší. [1]

Sledujte víc svoji zvědavost a intelektuální zájem než to, co právě „frčí“. Pokud vás vaše zvědavost jednou přivede na místo, kam chce jít i společnost, dostanete mimořádně dobře zaplacen. [3] Je pravděpodobnější, že budete mít dovednosti, které společnost ještě nebude umět naučit dělat jiné lidi. Když někdo dokáže vyškolit jiné

lidi v tom, jak dělat něco, co děláte vy, dokáže vás snadno nahradit. Když vás dokážou nahradit, nemusí vám hodně platit. Chcete umět dělat něco, co ostatní lidé neumí, a dělat to tehdy, když jsou tyto dovednosti žádané. [1]

Pokud vás dokážou v něčem vyškolit, dokážou nakonec vyškolit i počítač, aby to dělal za vás.

Společnost vás odměňuje za to, že jí dáváte, co chce, ale neví, jak to získat jinde. Hodně lidí si myslí, že můžete chodit do školy a studovat, jak umět vydělat peníze, ale ve skutečnosti neexistuje dovednost zvaná „podnikání“. [1]

Zamyslete se nad tím, jaký produkt nebo službu společnost chce, ale zatím neví, jak ji získat. Chcete se stát osobou, která to dokáže dodat a která to dokáže dodat ve velkém. Toto je při vydělávání peněz ta skutečná výzva.

Výzvou je, jak se stát dobrým právě v té „správné“ věci. „To správné“ se mění z generace na generaci, ale často souvisí s technologií.

Čekáte na svoji chvíli, kdy se ve světě objeví něco, co si vyžaduje dovednosti, na které máte právě vy jedinečnou kvalifikaci. Mezitím budete svoji značku na sociálních sítích, na YouTube nebo rozdáváním své práce zdarma. Budujete si jméno, osobní značku a podstupujete při tom určité osobní riziko. A potom, když

nastane vhodná příležitost, dokážete ji znásobit využitím páky na maximum. [1]

Existují tři základní druhy pákového efektu:

Jednou z forem páky je práce – když jiní lidé pracují pro vás. Je to nejstarší forma páky a v moderním světě vlastně není právě nejvhodnější. [1] Dovolím si tvrdit, že je to ta nejhorší forma páky, jakou můžete použít. Řízení jiných lidí je neuvěřitelně chaotické. Vyžaduje rozvinuté vůdčí schopnosti. Vždy jste, obrazně řečeno, jen krok od vzpoury nebo od toho, aby vás roztrhal dav. [78]

Peníze jsou dobrá forma páky. Znamená to, že pokaždé, když uděláte rozhodnutí, znásobíte ho penězi. [1] Kapitál je složitější forma páky. Je modernější. Právě tuto formu páky využívali lidé ve 20. století, aby pohádkově zbohatli. Tehdy byla pravděpodobně dominantní formou páky.

Můžete se o tom přesvědčit, když se podíváte na ty nejbohatší lidi. Jsou to bankéři, politici ve zkorumpovaných zemích, kteří tisknou peníze, v podstatě lidé, kteří přesouvají velké sumy peněz. Když se podíváte na vedení velkých společností, kromě těch technologických, v mnohých starých, velkých společnostech je pozice CEO ve skutečnosti finanční pozicí.

Kapitál se skvěle škáluje. Pokud jste dobří v řízení kapitálu, řídit víc kapitálu je mnohem lehčí než řídit víc lidí. [78]

Poslední forma pákového efektu je úplně nová a nejdemokratičtější. Jsou to: „**produkty bez mezních nákladů na jejich replikaci.**“ Patří sem knihy, média, filmy a kód. Programování je pravděpodobně nejsilnější formou pákového efektu bez povolení. Všechno, co potřebujete, je počítač – nepotřebujete povolení od nikoho. [1]

Zapomeňte na bohaté versus chudé, na manažery versus dělníky. Nyní se lidé dělí na ty, kteří umí, versus ty, kteří neumí využívat páku.

Nejzajímavější a nejdůležitější formou páky jsou produkty, které nemají žádné dodatečné náklady na replikaci. Jde o novou formu páky. Byla vynalezena teprve před několika stoletími. Začalo to tiskařským lisem. Urychlilo s nástupem masmédií a skutečně vybuchlo s internetem a programováním. Nyní můžete znásobovat svoje úsilí bez zapojení jiných lidí i bez toho, abyste potřebovali peníze od jiných lidí.

I tato kniha je formou páky. Kdysi dávno bych musel sedět v přednáškovém sále a každému z vás osobně přednášet. Možná bych oslovil několik stovek lidí, ale tam by to skončilo. [78]

Tato nejnovější forma páky vytváří nová bohatství, nové miliardáře. Předcházející generace vytvářela bohatství prostřednictvím kapitálu. Bohatli na způsob Warrena Buffetta.

Nová generace bohatne prostřednictvím programování nebo médií. Joe Rogan vydělává na svém podcastu 50 až 100 milionů dolarů ročně. Podívejte se na úspěšného youtubera vystupujícího pod jménem PewDiePie. Nevím, kolik peněz točí, ale je větší než zpravodajství. A samozřejmě jsou tady Jeff Bezos, Mark Zuckerberg, Larry Page, Sergey Brin, Bill Gates a Steve Jobs. Bohatství jich všech je založené na pákovém efektu programování. [78]

Pravděpodobně nejzajímavější věc, kterou je třeba si uvědomit u nových forem páky, je, že jsou bez povolení. Nevýžadují povolení

někoho jiného, abyste je mohli použít nebo uspět. V případě páky práce se někdo musí rozhodnout, že vás bude následovat. V případě páky kapitálu vám někdo musí dát peníze, které chcete investovat nebo přeměnit na produkt.

Programování, psaní knih, nahrávání podcastů, tweetování, videa na YouTube – tyto věci jsou bez povolení. Nepotřebujete na ně povolení od nikoho, a proto jsou velmi rovnostářské. Tento typ páky je dostupný pro každého. [78] Dnes je každý šikovný vývojář softwaru mnohem produktivnější, protože má k dispozici armádu robotů, kteří pro něj potom, co napsal kód, pracují, zatímco on spí. [78]

Na tom, že budete pronajímat svůj čas, nikdy nezbohatnete.

Vždy, když můžete, vyberte si nezávislost na úkor platu. Když jste nezávislí a máte pod kontrolou výstupy své práce, nejen svoje vklady – to je splněný sen. [10]

Lidé se vyvinuli ve společnostech, kde neexistovaly žádné páky. Pokud bych pro vás štípal dřevo nebo nosil vodu, věděli byste, že osm hodin vložených do práce se bude rovnat přibližně osmi hodinám výstupu. Ale už jsme vynalezli pákový efekt – prostřednictvím kapitálu, spolupráce, technologie, produktivity, všech těchto prostředků. Žijeme ve věku pákového efektu. Jako člověk, který pracuje, chcete mít co největší páku, abyste dosáhli co největšího vlivu s co nejmenším vynaloženým časem nebo fyzickou námahou.

Ten, kdo při práci používá páku, může převýšit produkci člověka bez pákového efektu tisíc- nebo i deset tisíckrát násobně. Pro pracujícího s pákovým efektem je mnohem důležitější úsudek než to, kolik času do práce vloží nebo jak tvrdě pracuje.

Zapomeňte na programátory s násobkem 10. Ve skutečnosti existují programátoři s násobkem 1 000, jen si to plně neuvědomujeme. Podívejte se na (na twitteru): @ID_AA_Carmack, @notch, Satoshi Nakamoto aj.

Dobry softwarový inženýr může například jen napsáním správného kousku kódu a vytvořením správné malé aplikace vytvořit pro firmu hodnotu doslova půl miliardy dolarů. Ale deset programátorů, kteří pracují desetkrát tvrději, v podstatě promarnilo svůj čas, pokud si vybrali nesprávný model, nesprávný produkt, naprogramovali ho nesprávným způsobem nebo vložili nesprávnou smyčku. Vstupy neodpovídají výstupům, zejména v případě pracovníků s pákovým efektem.

To, co v životě chcete, je mít kontrolu nad svým časem. Chcete se dostat do pracovní pozice s pákovým efektem, kde máte čas pod kontrolou a jste hodnoceni podle svých výstupů. Když uděláte něco neuvěřitelného, co posune byznys výrazně vpřed, musí vám zaplatit. Zejména pokud nevědí, jak jste to dokázali, protože se to stalo díky vaší posedlosti daným tématem, vrozeným schopnostem nebo získaným dovednostem, a tak vám budou za to muset platit i nadále.

Pokud máte specifické znalosti, jste ochotní převzít osobní odpovědnost a máte páku, potom vám musí platit tolik, za co stojíte. Pokud vám platí tolik, kolik je vaše hodnota, můžete získat zpět svůj čas – můžete být hyperefektivní. Nemusíte chodit na pracovní setkání jen proto, že je třeba, nemusíte se snažit udělat dobrý dojem na druhé, nezapisujete si věci jen proto, aby to vypadalo, že jste pracovali. Jediné, co vás zajímá, je samotná práce.

Když se soustředíte jen na samotnou práci, budete mnohem produktivnější, mnohem efektivnější. Pracujete tehdy, když na to máte chuť,

když máte hodně energie. Ne tehdy, když se vám nechce a snažíte se jen přežít. Získáte zpět svůj čas.

Čtyřicetihodinový pracovní týden je pozůstatkem průmyslové doby. Znalostní pracovníciⁱ fungují jako vrcholoví sportovci – trénují a sprintují, potom odpočívají a přehodnocují.

Prodej je dobrý příklad – zejména prodej velmi drahých věcí. Pokud jste realitní makléř, který prodává domy, nemusí to být nezbytně skvělá práce. Má o ni zájem hodně lidí. Je tam pořádná tlačení. Ale když je někdo špičkový realitní agent, ví, jak se odprezentovat, a ví, jak prodávat domy, je možné, že dokáže prodat sídla v hodnotě 5 milionů dolarů za desetinu času, zatímco někdo jiný se marně snaží prodat byty nebo apartmány za 100 tisíc dolarů. Realitní makléř vykonává práci, jejíž vstupy a výstupy nejsou propojené.

Do tohoto popisu zapadá také vytvoření a prodej jakéhokoliv produktu. A v podstatě, co jiného ještě existuje? Pozice, na kterých spíše pracovat nechcete, než chcete, jsou podpůrné pozice, jako například zákaznický servis. V zákaznickém servisu, bohužel, vstupy a výstupy vaší práce spolu úzce souvisí a opravdu záleží na hodinách, které tam odpracujete. [10]

Rozpojení mezi vstupy a výstupy vytvářejí právě nástroje a páky. Čím vyšší je kreativní složka té které profese, tím je vyšší pravděpodobnost, že vstupy a výstupy nebudou úzce propojené. Pokud se orientujete na profesi, v nichž jsou vaše vstupy a výstupy úzce

i V angl. knowledge workers – znalostní pracovníci jsou pracovníci, jejichž hlavním kapitálem jsou vědomosti, jde často o kreativní práci, nerutinní řešení problémů, např. programátoři, technici, vědci, akademici, designéři, prodejci apod. (pozn. vyd.)

propojené, v těch bude jen velmi těžké vytvořit vysokou přidanou hodnotu a zbohatnout. [78]

Pokud chcete být součástí úspěšné technologické společnosti, musíte umět PRODÁVAT nebo VYTVÁŘET. Pokud neumíte ani jedno, naučte se to.

Naučte se prodávat, naučte se vytvářet. Pokud dokážete oboje, budete nezastavitelní.

Jde o dvě velmi široké kategorie. Jednou z nich je vytvoření produktu, což je náročná a vícerozměrná kategorie. Může jít o design, může to být vývoj, může to zahrnovat výrobu, logistiku, obstarávání a může jít i o navrhování či provozování služby. „Vytvářet“ má hodně různých definic.

V každém odvětví existuje definice tvůrce. V technologickém odvětví je to technický ředitel, je to programátor, softwarový nebo hardwarový inženýr. Ale například v prádelně to může být člověk, který nastavuje služby prádelny, který zajišťuje, aby stroje fungovaly a aby všechny oděvy skončily na správném místě ve správné době, a tak dál.

Druhou kategorií je prodej. I prodej má širokou definici. Prodej nemusí nezbytně znamenat jen prodej jednotlivým zákazníkům, ale může jít i o marketing, komunikaci, nábor a motivování lidí, získávání peněz, PR. Do kategorie prodeje spadá mnoho profesí. [78]

Vydělávejte svou myslí, nikoliv svým časem.

Pojďme si říct víc příkladů z oblasti nemovitostí. Nejhorší druh práce v branži vykonává ten, kdo fyzicky pracuje při opravě domu. Možná vám zaplatí deset nebo dvacet dolarů za hodinu. Chodíte k lidem domů, váš šéf požaduje, abyste tam byli v osm ráno a pracovali na své části domu. Tady máte nulovou páku. Máte určitou osobní zodpovědnost, ale jen ve vztahu k vašemu šéfovi, ne vůči klientovi. Nemáte žádné skutečné specifické znalosti, protože to, co děláte, je práce, kterou dokáže dělat mnoho jiných lidí. Nebudete dostávat moc peněz. Dostanete minimální mzdu plus něco málo navíc za vaši zručnost a čas.

Další úrovní může být stavbyvedoucí, který pracuje na domě pro majitele. Za celý projekt může dostat 50 000 dolarů, přičemž zaplatí dělníkům patnáct dolarů za hodinu a rozdíl si nechá.

Stavbyvedoucí je očividně lepší pozice. Ale jak to změříme? Jak víme, že je lepší? No, víme, že jde o lepší možnost, protože tato pozice má páku prostřednictvím dělníků, kteří pro něj pracují. Stavbyvedoucí musí mít i trochu specifičtější znalosti: vědět, jak zorganizovat tým dělníků, jak zajistit, aby přišli včas a jak se vypořádat se stavebními předpisy.

Další úrovní může být developer. Developer je někdo, kdo koupí nemovitost, najme skupinu dodavatelů a přemění ji na něco hodnotnějšího. Na koupi domu si pravděpodobně musí vzít úvěr nebo jít za investory, aby získal peníze. Koupí starý dům, zbourá ho, přestaví a prodá. Namísto 50 000 dolarů jako stavbyvedoucí nebo patnácti dolarů na hodinu jako dělník může mít developer zisk půl milionu až milion dolarů – když dům prodá za vyšší cenu, než za jakou ho koupil, včetně nákladů na přestavbu. Teď si však všimněte, co se od developera vyžaduje: vysoká míra osobní odpovědnosti.

Developer na sebe bere větší riziko, větší zodpovědnost, má větší páky a musí mít víc specifických znalostí. Musí rozumět získávání finančních prostředků, stavebním předpisům, tomu, kam se ubírá

trh s nemovitostmi, i tomu, kdy má riskovat, a kdy ne. Je to mnohem náročnější pozice.

O úroveň výše může být někdo, kdo spravuje peníze v realitním fondu. Manažeři fondu mají k dispozici obrovské množství kapitálových pák. Spolupracují s množstvím developerů a nakupují obrovské množství nemovitostí na bydlení. [74]

O úroveň výše může být někdo, kdo si řekne: „Chci na tomto trhu využít maximální pákový efekt a maximálně specifické znalosti.“ Tato osoba by řekla: „Rozumím nemovitostem a rozumím všemu od základů stavební konstrukce přes stavbu nemovitostí a jejich prodej až po to, jak se pohybují a prosperují trhy s nemovitostmi, a rozumím i podnikání v oblasti technologií. Rozumím tomu, jak najmout vývojáře, jak programovat a jak vytvořit dobrý produkt, a rozumím tomu, jak získat peníze od venture investorů, jak je vrátit a jak to všechno funguje.“

Je zřejmé, že toto všechno nemůže vědět jeden člověk. Může na to dát dohromady tým, kde má každý jiné dovednosti, ale dohromady mají potřebné specifické znalosti v oblasti technologií a nemovitostí. Nese obrovskou osobní zodpovědnost, protože se jménem jeho společnosti je spojený vysoký risk a potenciálně vysoká odměna, a lidé, s nimiž spolupracuje, jsou ochotní tomuto projektu zasvětit život a nést vysoké osobní riziko. Tento byznys má výhody pákového efektu v podobě programování díky množství vývojářů, kapitálu od investorů i z vlastních zdrojů zakladatelů. Má k dispozici pákový efekt nejkvalitnější pracovní síly, jakou je možné na trhu najít: inženýrů, designerů a marketérů.

Takto můžete skončit ve společnosti firem jako *Trulia*, *Redfin* nebo *Zillow*ⁱ, kde se zisk může pohybovat ve stovkách milionů nebo v miliardách dolarů. [78]

i Jde o americké společnosti provozující online trh s nemovitostmi. (pozn. vyd.)

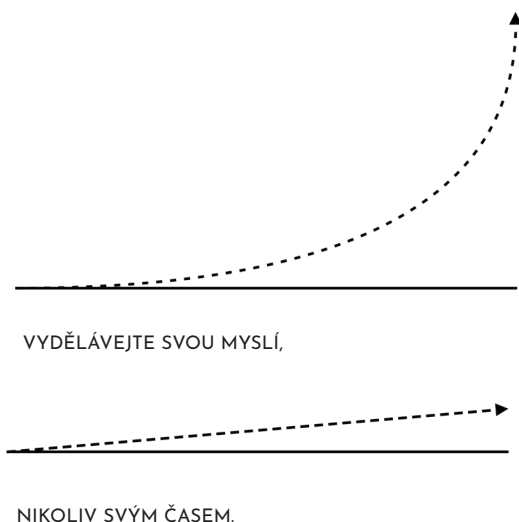
Každá další úroveň má větší vliv, větší osobní odpovědnost, stále specifitější znalosti. K pracovní páce přidáváte páku finanční. Přidání páky založené na programování k penězům a k práci lidí vám umožní vytvořit něco skutečně velké a dostat se blíže k vlastnictví všech výnosů, nejen k tomu, že vám bude vyplácený plat.

Můžete začít jako placený zaměstnanec. Chcete se však propracovat výše a pokusit se získat větší pákový efekt, víc odpovědnosti a specifické znalosti. Tyto faktory v kombinaci s dlouhým časovým obdobím a magickým efektem složeného úroku z vás udělají bohatého člověka. [74]

Jediná věc, které se musíte vyhnout, je vlastní zruinování.

Vyhnout se zruinování znamená zůstat mimo vězení. Nikdy nedělejte nic nezákonného. Nic není hodné toho, abyste nosili vězeňské oblečení. Vyvarujte se neodvratitelných ztrát. Vyhnout se osobnímu zruinování může znamenat i to, že se budete vyhýbat věcem, které jsou nebezpečné a mohou fyzicky ohrozit vaše tělo. Dávejte si pozor na svoje zdraví.

Držte se dále od věcí, které by mohly způsobit, že přijdete o všechny svůj kapitál, o všechny svoje úspory. Nevsadte všechno na jednu kartu. Raději volte racionálně optimistické sázky s potenciálně velkými zisky. [78]

NECHTE SI PLATIT ZA SVŮJ ÚSUDEK

Když si opravdu vyberete, do jakých zaměstnání, kariér nebo oblastí se pustíte a jaké nabídky jste ochotní od zaměstnavatele přijmout, budete mít mnohem víc volného času. Potom se nemusíte tolik trápit, jak si ho uspořádat. Rád bych byl placený čistě za svůj úsudek, nikoliv za práci. Chci, aby práci za mě udělal robot, kapitál nebo počítač, zatímco já budu placený za svůj úsudek. [1]

Myslím si, že každý člověk by měl toužit po tom, aby se vyznal v určitých věcech a byl placený za tyto svoje jedinečné znalosti. Při vlastním podnikání je náš osobní vliv největší, máme k dispozici páku, ať už prostřednictvím robotů, počítačů, nebo čehokoliv jiného.

Při podnikání jsme hodnocení na základě svých výstupů, a nikoliv vstupů, a tedy můžeme být skutečnými pány svého času.

Představte si, že přijde někdo, kdo má prokazatelně o něco lepší úsudek. Má pravdu v 85 procentech případů namísto v 75 procentech. Zaplatíte mu 50 milionů dolarů, 100 milionů dolarů, 200 milionů dolarů, cokoliv, protože 10 procent lepšího úsudku při řízení projektu za 100 miliard dolarů je něco opravdu cenného. Ředitelé a CEO jsou velmi dobře zaplacení právě kvůli vlivu jejich úsudku. I malé rozdíly v úsudku a schopnostech přinášejí na vedoucích pozicích mnohokrát znásobené rozdíly ve výsledcích. [2]

Prokazatelně dobrý úsudek – čili důvěryhodnost postavená na dobrém úsudku – je kriticky důležitá vlastnost. Na tomto poli vyhrává Warren Buffett, protože jeho úsudek má prokázanou obrovskou důvěryhodnost. Dá se na něj spolehnout. Na veřejnosti měl opakovaně pravdu. Má pověst velmi čestného člověka, takže mu lze důvěřovat. Lidé mu nabízejí svůj čas či kapitál právě díky jeho úsudku. Nikdo se ho neptá, jak tvrdě pracuje. Nikdo se ho neptá, kdy vstává nebo kdy jde spát. Řeknou: „Warrene, dělej si svoje.“

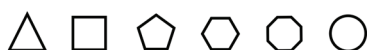
Úsudek – zejména realitou prověřený úsudek spojený s osobní zodpovědností a jasnými výsledky – to je to podstatné. [78]

Krátkodobým myšlením a zaneprázdněností plýtváme svým časem.

Warren Buffett stráví rok rozhodováním a jeden den jednáním. To jednání ale přetrvá desetiletí.

Někteří lidé dostávají víc – řádově víc už jen za to, že jsou v něčem mírně lepší, například zaběhnou čtvrt kilometru o zlomek vteřiny rychleji. Pákový efekt tyto rozdíly ještě znásobuje. Být extrémně dobrým ve svém úsudku je v době pákového efektu to nejdůležitější. [2]

ŘEŠIT POMOCÍ ITERACE

ZBOHATNOUT PROSTŘEDNICTVÍM OPAKOVÁNÍ

STANOVTE SI PRIORITY A SOUSTŘEĎTE SE NA NĚ

Ve svém životě jsem měl mnohokrát smůlu. První větší majetek jsem okamžitě ztratil na burze. O druhé větší množství peněz, které jsem vydělal nebo jsem měl vydělat, mě v podstatě připravili moji obchodní partneři. Úspěchu jsem dosáhl až napotřetí.

I potom to byl pomalý a vytrvalý boj. Svůj majetek jsem nezískal najednou v jedné obrovské výplatě. Vždy to byla řada drobných věcí, které se hromadily. Šlo a stále jde spíše o postupné budování bohatství vytvářením podniků, příležitostí a investic. Nebyla to obrovská

jednorázová věc. Moje osobní bohatství nevzniklo během jednoho úspěšného roku. Jen se postupně hromadilo, po pár žetonech: víc možností, víc firem, víc investic, víc věcí, které mohu dělat.

Díky internetu je příležitostí obrovské množství. Ve skutečnosti mám až příliš mnoho možností jak vydělat peníze. Nemám na všechny dost času. Příležitosti se mi doslova sypou do lůna, ale mně chybí čas. Existuje tolik způsobů, jak vytvářet bohatství, vytvářet produkty, vytvářet firmy a jako vedlejší produkt dostávat za ně od společnosti peníze. Prostě je všechny nezvládám realizovat. [78]

Oceňte svůj čas hodinovou sazbou a bezohledně utrácejte peníze, abyste si ho ušetřili. Nikdy nebudete mít vyšší hodnotu než tolik, kolik si sami myslíte, že vaše hodnota je.

Nikdo si vás nebude vážit víc než vy sami. Proto si stanovte vysokou osobní hodinovou sazbu a držte se jí. Ještě jako mladý jsem se prostě rozhodl, že mám mnohem vyšší hodnotu, než si myslí trh, a začal jsem se podle toho chovat.

Při každém rozhodnutí zohledňujte svůj čas. Kolik času vám zabere něco udělat? Bude vám například trvat hodinu, než se dostanete na druhý konec města, abyste něco vyřídili. Pokud si sebe samého ceníte na 100 dolarů za hodinu, v podstatě vyhazujete 100 dolarů z kapsy. Udělali byste to? [78]

Představte si sebe samého jako bohatého člověka a vyberte si nějakou hodinovou sazbu. Pokud jde o mě, věřte tomu nebo ne, v době, kdy jste si mě mohli najmout... což teď, samozřejmě, nemůžete, ale v době, kdy to platilo... přibližně před deseti lety, nebo dokonce před dvěma desetiletími, čili před tím, než jsem měl nějaké skutečné peníze, byla moje hodinová sazba 5000 dolarů. Opakoval

jsem si stále dokola – 5000 dolarů za hodinu. Ale když to dnes zpětně zhodnotím, bylo to ve skutečnosti spíše 1000 dolarů za hodinu.

Samozřejmě, i tak jsem dělal hlouposti, jako například hádal se s elektrikářem nebo vracel pokažený reproduktor, ale dělal jsem to mnohem méně často než kterýkoliv z mých přátel. Pro svoje okolí jsem vždy dělal hotové divadelní představení, když jsem něco hodil do koše nebo dal na charitu místo toho, abych se to pokusil vrátit, nebo jsem něco někomu daroval místo toho, abych se to pokusil opravit.

Vždy jsem se hádal se svými přítelkyněmi a dnes i se svou ženou. „Toto já nedělám. Toto není problém, který bych řešil.“ Stále se tak hádám se svojí matkou, když mi dá svůj seznam úkolů, které mám udělat. Prostě je neudělám. Raději jí najdu asistenta. To platilo i tehdy, když jsem neměl žádné peníze. [78]

Jiný úhel pohledu je, že když můžete něco outsourcovat nebo to vůbec neudělat, protože hodnota toho je nižší než vaše hodinová sazba, outsourcujte to nebo to vůbec nedělejte. Když si můžete někoho najmout, aby to udělal za nižší cenu než je vaše hodinová sazba, najměte si ho. To se týká i takových záležitostí, jako je vaření. Možná chcete jíst zdravá domácí jídla, ale pokud to můžete outsourcovat, udělejte to. [78] Stanovte si ambiciózní vysokou hodinovou sazbu a držte se jí. Měla by se vám zdát až absurdně vysoká. Pokud se vám takovou nezdá, není dostatečně vysoká. Ať jste si vybrali jakoukoliv sazbu, radím vám, abyste ji zvýšili. Jak jsem říkal, před tím, než jsem vůbec měl nějaké peníze, používal jsem pro sebe hodnotu 5000 dolarů na hodinu. Když to přepočítáte na roční plat, je to několik milionů dolarů ročně.

Paradoxně si myslím, že jsem tuto svou hodinovou sazbu dokonce překonal. Nejsem ten nejpracovitější člověk – ve skutečnosti

jsem dost líný. Pracuji, když cítím příliv energie, když jsem něčím opravdu motivovaný. Když se dnes podívám na to, kolik jsem skutečně vydělal v přepočtu na odpracované hodiny, je to pravděpodobně ještě o dost víc než byla moje původní hodinová sazba. [78]

Můžeš vysvětlit svoje tvrzení: „Když skrytě opovrhujete bohatstvím, bude vám unikat“?

Když se srovnáváte s ostatními, vždy budete nenávidět lidi, kterým se daří lépe než vám, vždy jim budete závidět. A pokud s nimi zkusíte dělat byznys, vycítí to. Když se budete snažit podnikat s někým, o kom přemýšlíte ve zlém nebo ho odsuzujete, bude to z vás cítit. Lidé jsou nastavení tak, že vnímají to, co hluboko ve svém nitru cítí druhá osoba. Musíte se vymanit ze srovnávání s ostatními. [10]

Když jste v mysli nastavení „proti bohatým“, zabrání vám to stát se jedním z nich, protože nebudete mít správné nastavení mysli, nebudete mít správnou motivaci a ani nebudete v kontaktu se správnými lidmi. Buďte optimističtí, buďte pozitivní. To je důležité. Optimistům se z dlouhodobého hlediska daří lépe. [10]

Ve světě podnikání je hodně lidí, kteří hrají hry s nulovým součtem, ale jen málo lidí, kteří hrají hry s kladným součtem. Ti se navzájem hledají v davu.

Lidé v životě hrají v podstatě jen dvě velké hry. Jednou z nich je hra o peníze. Peníze sice nevyřeší všechny vaše problémy, ale aspoň vyřeší všechny vaše finanční problémy. Lidé si to uvědomují, a proto peníze chtějí.

Zároveň jsou však mnozí z nich v hloubi duše přesvědčení, že peníze vydělat nedokážou. Nechtějí, aby docházelo k jakémukoliv

zbohatnutí. Proto útočí na celé toto úsilí tím, že říkají: „Vydělávání peněz je špatné. Neměli byste to dělat.“

Tito lidé však ve skutečnosti hrají jinou hru, hru o status. Snaží se získat status v očích těch, kteří je pozorují, tím, že říkají: „Víš co, já peníze nepotřebuji. My peníze nechceme.“ Status je vaše postavení ve společenské hierarchii. [78]

Tvorba bohatství je evolučně nová hra s kladným součtem.
Status je stará hra s nulovým součtem. Ti, kteří útočí na
vytváření bohatství, často jen usilují o status.

Status je hra s nulovým součtem. Je to velmi stará hra. Hrajeme ji už od opičích kmenů. Je hierarchická. Kdo je číslo jedna? Kdo je číslo dvě? Kdo je číslo tři? A aby se číslo tři mohlo posunout na druhé místo, musí se číslo dvě z tohoto místa posunout jinam. Takže hra o status je hra s nulovým součtem.

Politika je příkladem statusové hry. Také sport je příkladem statusové hry. Aby byl někdo vítězem, musí existovat poražený. V zásadě nemám rád statusové hry. V naší společnosti sehrávají důležitou roli, abychom mohli zjistit, kdo je šéf. Ale v zásadě je hraje jen proto, že jsou nezbytným zlem. [78]

Problém je v tom, že když chcete vyhrát ve statusové hře, musíte někoho jiného položit na lopatky. Proto byste se měli ve svém životě vyhýbat statusovým hrám – dělají z vás rozzlobeného, bojovně naladěného člověka. Vždy bojujete, abyste jiné lidi ponížili a abyste sebe a lidi, které máte rádi, vyzvedli.

Hry o status tady budou vždy. Nedá se jim vyhnout, ale uvědomte si, že většinou, když se snažíte zbohatnout a někdo jiný na vás útočí,

snaží se vlastně zvýšit svůj vlastní status na váš úkor. Hraje jinou hru. Horší. Hru s nulovým součtem namísto hry s kladným součtem. [78]

Hrajte hloupé hry, vyhrajete hloupé ceny.

Co je pro mladé lidi, kteří teprve začínají, nejdůležitější?

Věnujte víc času důležitým rozhodnutím. V podstatě existují tři skutečně velká rozhodnutí, která děláte na začátku života: kde žijete, s kým žijete a co děláte.

Rozhodování o tom, do jakého vztahu vstoupit, věnujeme velmi málo času. V práci trávíme hodně času, ale jen málo času věnujeme rozhodnutí, do které práce nastoupit. Výběr místa, kde chceme žít, může téměř úplně definovat trajektorii našeho života, ale ani tak nad tímto rozhodnutím nestrávíme dost času.

Rada pro mladého inženýra, který uvažuje o přestěhování do San Francisca: „Chceš opustit svoje přátele? Nebo se stát tím opuštěným?“

Pokud se chystáte žít v nějakém městě deset let, pokud se chystáte někde pracovat pět let, pokud chcete dlouhodobý vztah, měli byste se o těchto věcech rozhodovat jeden až dva roky. Jsou to rozhodnutí, která výrazně ovlivní váš život. Na těchto třech rozhodnutích opravdu záleží.

Musíte říct všemu ne a vytvořit si čas na řešení skutečně důležitých problémů. Tyto tři jsou pravděpodobně tři největší. [1]

Jaký jeden nebo dva kroky bys udělal, aby ses obklopil úspěšnými lidmi?

Zjistěte, v čem jste dobří, a začněte pomoci toho pomáhat jiným lidem. Rozdávajte svoji práci zadarmo. Odevzdávejte dál. Karma funguje, protože lidé jsou konzistentní. V dostatečně dlouhém časovém horizontu budete přitahovat to, co vysíláte. Ale svůj pokrok neměřte – pokud budete, trpělivost vám rychle vyprchá. [7]

Jeden starý šéf mě jednou varoval: „Nikdy nebudeš bohatý. Protože máš očividně všech pět pohromadě, někdo ti vždy nabídne práci, která bude dobrá tak akorát.“

Jak ses rozhodl založit svoji první společnost?

Pracoval jsem v technologické společnosti @Home Network a všem kolem sebe – šéfovi, spolupracovníkům, přátelům – jsem říkal: „V Silicon Valley je hodně lidí, kteří si zakládají vlastní firmy. Vypadá to, že se to dá. Také si založím byznys. Jsem tu jen dočasně. Jsem vlastně podnikatel.“

Ve skutečnosti jsem se nesnažil sám sebe přemluvit do podnikání. Nebylo to z mé strany záměrné, vypočítavé. Jen jsem se ventiloval, povídal nahlas, co si myslím, byl jsem příliš upřímný. Nezaložil jsem žádnou společnost. To bylo v roce 1996, tehdy bylo mnohem děsivější a těžší založit firmu. Brzy mi všichni začali říkat: „Co tady ještě děláš? Myslel jsem, že chceš odejít a založit si vlastní firmu.“ a „Páni, ty jsi stále tady...“ Ten pocit zahanbení mě nakonec přinutil založit si vlastní byznys.[5]

Ano, vím, že někteří lidé nejsou nezbytně připravení na podnikání, ale z dlouhodobé perspektivy, kdy a kde jsme přišli na to, že jediná

správná a logická věc je, aby každý pracoval pro někoho jiného? To je velmi hierarchický model. [14]

NAJDĚTE SI PRÁCI, KTERÁ JE PRO VÁS JAKO HRA

Lidé se evolučně vyvinuli jako lovci a sběrači, všichni jsme pracovali pro sebe. Až s příchodem zemědělství jsme se stali hierarchičtějšími. Průmyslová revoluce a továrny nás extrémně hierarchizovaly, protože jeden člověk nemohl vlastnit nebo postavit továrnu. Teď se však díky internetu vracíme do období, kdy stále víc lidí může pracovat pro sebe. Raději budu neúspěšným podnikatelem než někým, kdo to nikdy nezkusil. Protože i neúspěšný podnikatel má dovednosti na to, aby se dokázal uživit. [14]

Na této planetě žije téměř 8 miliard lidí. Doufám, že jednoho dne bude na světě téměř 8 miliard byznysů.

Naučil jsem se vydělávat peníze, protože to bylo pro mně nezbytné. Když to přestalo být nezbytné, přestal jsem se o vydělávání peněz zajímat. Aspoň pro mě byla práce vždy pouze prostředkem pro dosažení cíle. Vydělávání peněz bylo prostředkem, ne cílem. Mnohem víc než vydělávání peněz mě zajímá řešení problémů.

Jakýkoliv cíl vede jen k dalšímu cíli a ten k dalšímu. V životě jen hrajeme hry. Když rosteme, hrajeme si na školu nebo na společnost. Potom hrajeme hru o peníze a hru o společenské postavení. Jen trvání těch her se víc a víc prodlužuje. Ale po určitém čase, aspoň podle mě, jsou tohle všechno jen hry. Hry, u kterých, když hru prokouknete, výsledek přestává být důležitý.

Jednoho dne vás hry prostě omrzí. Řekl bych, že jsem ve fázi, kdy mě už hry jednoduše unavují. Nemyslím si, že existuje nějaký konečný cíl nebo účel. Prostě žiju svůj život tak, jak chci. Doslova od okamžiku k okamžiku.

Chci vystoupit z hédonického běžícího pásu.

To, co opravdu chcete, je svoboda. Chcete se osvobodit od svých finančních problémů, ne? Myslím, že je to v pořádku. Když se vám podaří vyřešit svoje problémy s penězi, buď snížením nákladů na životní styl, nebo tím, že vyděláte dostatek peněz, chcete jít do důchodu. Nemyslím odejít do důchodu v šedesáti pěti letech, sedět v domově důchodů a pobírat státní důchod – toto je jiná definice.

Jaká je tvoje definice důchodu?

Důchod vám začíná tehdy, kdy přestanete obětovávat dnešek pro imaginární zítřek. Když je dnešek úplný, sám o sobě, tehdy je člověk v důchodu.

Jak je možné toho dosáhnout?

Nu, jedním ze způsobů je mít našetřeno tolik peněz, že váš pasivní příjem (bez toho, abyste museli pohnout prstem) pokryje vaše výdaje.

Druhým způsobem je, že jednoduše snížíte míru svých výdajů na nulu – stanete se mnichem.

Třetím způsobem je, že děláte něco, co máte rádi. Baví vás to natolik, že už vám nejde o peníze.

Existuje tedy více způsobů odchodu do důchodu.

Cestou ven z pasti soutěživosti je být sám sebou. Najít věc, kterou umíte dělat lépe než kdokoliv jiný. Můžete ji dělat lépe než jiní,

protože ji milujete a v tom vám nikdo nedokáže konkurovat. Když něco děláte rádi, buďte autentičtí a časem přijdete na to, jak to propojit s tím, co společnost skutečně potřebuje. Použijete nějakou páku a svoje jméno. Riskujete, ale také máte odměnu, kontrolu a podíl na tom, co vytvoříte. Potom to jednoduše roztočte naplno. [77]

Klesla tvoje motivace vydělávat peníze po tom, když ses stal finančně nezávislým?

Ano i ne. Ano v tom smyslu, že zmizel pocit nouze. Teď je pro mě zakládání podniků a vydělávání peněz spíše „uměním“. [74]

Ať už v obchodě, vědě nebo politice – historie si pamatuje umělce.

Umění je akt tvořivosti. Umění je všechno, co má účel samo o sobě. K čemu jsou věci, které se dělají jen tak samy pro sebe a nic víc za nimi není? Milovat někoho, vytvořit něco, hrát si. Pro mě je zakládání byznysů hra. Dělán to, protože mě to baví, baví mě řešit nový produkt. [77]

Nový byznys dokážu vytvořit do tří měsíců: získat peníze, sestavit tým a spustit ho. Je to pro mě zábava. Je opravdu super vidět, co všechno můžu dát dohromady. To, že to vydělává peníze, je v podstatě vedlejší efekt. Zakládání byznysů je hra, kterou hraji rád a jsem v ní dobrý. Jen moje motivace se změnila, nejde mi o cíle, ale o umění. Paradoxně mám dojem, že teď mi to jde mnohem lépe. [74]

Když do něčeho investuji, je to proto, že mám rád lidi, kteří se na tom podílejí, rád se s nimi setkávám, učím se od nich, věřím

produktu. Často si nechám ujít skvělé investice, pokud se mi produkty nezdaří zajímavé.

Nejsou to „všechno nebo nic“ rozhodnutí. Ve svém životě můžete začít postupně směřovat k tomu, co opravdu chcete. To je váš cíl.

Když jsem byl mladší, tak zoufale jsem toužil vydělat peníze, že bych pro to udělal cokoli. Kdybyste mi řekli: „Ahoj, mám firmu na odvoz fekálií, chceš do toho jít?“, řekl bych: „Jasně, chci vydělat peníze!“ Díky bohu mi nikdo nedal takovou příležitost. Jsem rád, že jsem se vydal cestou technologií a vědy, která mě opravdu baví. Podařilo se mi propojit živobytí se zálibami.

„Pracuji“ neustále. Co ale pro jiné vypadá jako práce, mně připadá jako hra. Díky tomu vím, že mi v tom nikdo nedokáže konkurovat. Protože já si jen hraji, i když šestnáct hodin denně. Pokud mi chce někdo konkurovat a bude jen pracovat, zákonitě prohraje, protože nedokáže pracovat šestnáct hodin denně, sedm dnů v týdnu. [77]

Kolik peněz považuješ za dost, aby ses cítil finančně v bezpečí?

Peníze nejsou kořenem všeho zla, není na nich nic špatného. Ale touha po penězích je špatná. Touha po penězích není špatná ve společenském smyslu. Není špatná ve významu „jsi špatný člověk, když toužíš po penězích“. Je špatná pro vás osobně.

Touha po penězích je pro nás špatná, protože je to bezedná propast. Vždy bude zaměstnávat naši mysl. Pokud milujete peníze a vyděláváte je, nikdy jich nebudete mít dost. Žádná suma není dostatečná. Pokud je touha po penězích zapnutá, nevypne se při žádném čísle. Myslet si, že se vypne, je omyl.

Trest za lásku k penězům dostáváte zároveň se samotnými penězi. Když vyděláváte peníze, chcete jich ještě víc, ale zároveň se stáváte

paranoidními a bojíte se, že ztratíte to, co už máte. Oběd zadarmo prostě neexistuje.

Peníze vyděláváte proto, abyste vyřešili svoje finanční a materiální problémy. Myslím si, že nejlepší způsob, jak se vyhnout nehynoucí lásce k penězům, je nezvyšovat náklady svého životního stylu, když se vám daří vydělávat. Je snadné utrácet víc, když vyděláváte víc. Pokud však dokážete držet svůj životní standard na stejné úrovni a peníze vyděláte spíše ve velkých jednorázových sumách než postupně, zvyšovat náklady svého životního stylu přitom ani nestihnete. Můžete se dostat tak daleko, že se stanete skutečně finančně svobodnými.

Věc, která pomáhá právě mně, je, že svobodu si cením nade vše. Všechny druhy svobody: svobodu dělat, co chci, svobodu od věcí, které nechci dělat, svobodu od vlastních emocí nebo věcí, které mohou narušit můj klid. Svoboda je pro mě hodnotou číslo jedna.

Pokud si za peníze můžu koupit svobodu, je to skvělé. Ale když mě peníze dělají méně svobodným, což na určité úrovni už dělají, to se mi nelíbí. [74]

Vítězi jakékoliv hry jsou lidé, kteří jsou na ní tak závislí, že pokračují ve hře, i když hraniční užitek z výhry klesá.

Musím pro to, abych byl úspěšný, založit firmu?

Stabilně nejúspěšnější třídou lidí v Silicon Valley jsou buď venture kapitalisté (protože jsou diverzifikovaní a v současnosti kontrolují to, co bylo kdysi vzácným zdrojem), nebo lidé schopní identifikovat společnosti, jejichž produkty nejlépe pasují k poptávce na trhu („product market fit“). Tito lidé mají všechno, co firmy potřebují,

aby se mohly rozvíjet: potřebné zázemí, odborné znalosti i reference. Proto jdou pracovat do nejnovějšího Dropboxu nebo Airbnb.

Myslíš lidi, kteří byli v Googlu, potom nastoupili do Facebooku, když měl sto lidí, a potom nastoupili do Stripe, když měl sto lidí?

Když Zuckerberg začínal rozšiřovat svoji firmu, zpanikařil a říkal si: „Nevím, jak to mám udělat.“ Zavolal Jimu Breyerovi (venture kapitalista a zakladatel Accel Partners). A Jim Breyer mu řekl: „Znám opravdu skvělého šéfa produktového oddělení z jiné společnosti a ty potřebuješ právě tohoto člověka.“ Právě tito lidé, kromě venture kapitalistů, dosahují v dlouhodobém horizontu upraveném o riziko nejlepší výsledky. [30]

Někteří z nejúspěšnějších lidí, které jsem viděl v Silicon Valley, prorazili ve své kariéře velmi brzy. Povýšili je na viceprezidenta, ředitele nebo CEO nebo si založili byznys, kterému se poměrně brzy dařilo. Pokud se vám na začátku nedaří rychle kariérně uspět, je mnohem těžší doběhnout to později v životě. Je lepší pracovat na začátku kariéry v menší společnosti, protože tam je méně infrastruktury, která by bránila rychlému povýšení. [76]

Pro někoho, kdo je teprve na začátku kariéry (ale možná i později), platí, že v zaměstnání je nejdůležitější právě síť kolegů a spolupracovníků, kterou si vytváříte. Přemýšlejte o tom, s kým budete spolupracovat a co tito lidé budou dělat dál. [76]

JAK ZÍSKAT ŠTĚSTÍ?

Proč říkáš: „Zbohatněte bez pomoci štěstí?“

Z 1000 paralelních vesmírů chcete být bohatí v 999 z nich. Nechcete být bohatí v padesáti z nich, v nichž jste zbohatli díky šťastné náhodě. Proto chceme náhodu vyloučit.

Ale šťastná náhoda pomůže, ne?

Teprve nedávno jsme si s Babakem Nivim, mým spolupracovníkem, na Twitteru povídali o tom, jak člověk může přijít ke štěstí, a v podstatě jsme hovořili o čtyřech typech šťastných okolností.

První typ je slepá náhoda, když má člověk prostě štěstí, protože se stalo něco, co vůbec neovlivnil. Něco jako osud.

Příznivé okolnosti vznikají také díky vytrvalé snaze a tvrdé práci. To jsou situace, kdy pobíháte a vytváříte si příležitosti. Dáváte do toho hodně energie, snažíte se, aby se věci rozhýbaly. Je to jako míchání mnoha činidel v Petriho misce a sledování, co se spojí. Jednoduše generujete dostatek síly, ruchu a energie na to, aby si vás štěstí našlo.

Třetí způsob je, že se станete výjimečně dobrým ve zpozorování výjimečné příležitosti. Pokud jste dobře zorientovaní v nějaké oblasti, všimnete si, kdy v ní nastane nápomocná konstelace, ale ostatní lidé, kteří nejsou správně naladěni, si toho nevšimnou. Stanete se citlivými na šťastné náhody.

Poslední způsob, jak přijít ke štěstí je nejzvláštnější a nejtěžší. Vybudujete si jedinečný charakter, jedinečnou značku, jedinečné myšlení, což umožní, že si štěstí najde vás.

Řekněme například, že jste nejlepší člověk na světě v hlubokém potápění. Jste známý tím, že se pouštíte do hlubokomořských ponorů, které se nikdo jiný ani neodvážá zkusit. Někdo náhodou najde u pobřeží potopenou loď s pokladem, ke které se nemůže dostat. Ale jeho štěstí se právě stalo vaším, protože se k pokladu může dostat jen díky vám a vy za to dostanete dobře zapláceno.

Toto je extrémní příklad, ale ukazuje, jak měl někdo slepé štěstí a našel poklad. To, že za vámi přišel, abyste ho vytáhl, a slíbil vám za něj polovinu, to už slepé štěstí nebylo. Svoje štěstí jste si vytvořil

sám. Dostal jste se do pozice, kterou si nevytvořil nikdo jiný, ve které dokážete štěstí k sobě přilákat nebo ho využít. Jestli chcete zbohatnout i bez šťastné náhody, musíte věřit determinismu – to, co se děje, má své důvody. Nenecháváte věci náhodě. Už se něco nestane díky štěstí, ale proto, že je to váš osud. Shrnu čtvrtý způsob získání štěstí: pokud si určitým způsobem vybudujete charakter, potom se váš charakter stane vaším osudem. [78]

Způsoby, jak získat štěstí:

- Doufat že si vás štěstí najde.
- Usilovat o něj, dokud na něj nenarazíte.
- Být pozorný a citlivý na šance, které ostatní přehlížejí.
- Stát se nejlepším v tom, co děláte. Zdokonalovat to, co děláte, dokud se to nestane skutečností. Příležitost si vás sama vyhledá. Štěstí se stane vaším osudem.

Při vydělávání peněz je podle mě důležité mít takovou pověst, díky které lidé rádi udělají byznys právě prostřednictvím vás. Vzpomeňte si na příklad, že jste skvělý potápěč, za kterým přijdou lovci pokladů a dají vám část pokladu za vaše potápěčské schopnosti.

Pokud jste důvěryhodný, spolehlivý, máte vysokou osobní integritu a při obchodech uvažujete dlouhodobě, ostatní lidí s vámi budou chtít udělat obchod. Zejména když mají zájem o důvěryhodnou spolupráci s cizími lidmi, najdou si vás (a dají vám podíl z obchodu) jen díky integritě a reputaci, kterou jste si vybudovali.

Warrenu Buffettovi nabízejí nákup společností, nákup warrantů, záchranu bank a jiné příležitosti právě proto, že má tak dobrou pověst. Samozřejmě, že vždy riskuje osobní odpovědnost a silnou značku svého jména.

Váš charakter a vaše pověst jsou věci, které si můžete vybudovat a které vám umožní využít příležitosti, které by jiní lidé označili jako štěstí. Vy však budete vědět, že to nebyla jen šťastná náhoda. [78] Můj spolupracovník Nivi řekl: „Při dlouhodobé hře se obohacují všichni navzájem. Při krátkodobé bohatne každý sám za sebe.“

Myslím si, že je to brilantní formulace. Ve hře s dlouhým časovým horizontem jde o hru s kladným součtem. Všichni společně pečeme koláč. Snažíme se, aby byl co největší. A v krátkodobé hře koláč krájíme. [78]

Jak důležitý je networking?

Myslím si, že byznys networking je úplná ztráta času. Vím, že existují lidé a firmy, kteří tento koncept popularizují, protože to vyhovuje jim a jejich obchodnímu modelu, ale realita je taková, že když budete něco zajímavého, vždy se najde dost lidí, kteří vás budou chtít poznat. Snažit se budovat obchodní vztahy v předstihu před samotným podnikáním je úplná ztráta času. Mám mnohem pohodlnější filozofii: „Buďte tvůrcem, který dělá něco zajímavého, něco, co lidé chtějí. Ukažte lidem, co dokážete, zlepšujte se v tom a ti správní lidé si vás nakonec najdou.“ [14]

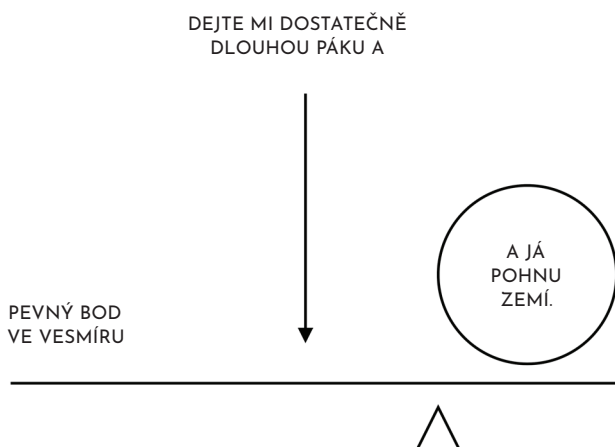
Když někoho potkáš, jak zjistíš, jestli mu můžeš důvěřovat? Jakým signálům věnuješ pozornost?

Pokud někdo hodně mluví o tom, jak je čestný, pravděpodobně je nečestný. To je drobný varovný signál, který jsem odpozoval. Když někdo tráví příliš mnoho času povídáním o svých hodnotách nebo vlastní hodnotě, něco tím zakrývá. [4]

Žraloci dobře jedí, ale žijí život obklopený žraloky.

V mém životě jsou skvělí lidé, kteří jsou mimořádně úspěšní, velmi žádaní (každý chce být jejich přítelem), velmi inteligentní. Přesto jsem viděl, jak udělali jednu nebo dvě věci, které už tak skvělé pro jiné lidi nebyly. Poprvé jim řeknu: „Poslyš, nemyslím si, že bys to měl tomu druhému člověku udělat. Ne proto, že by ti to neprošlo. Projde ti to, ale nakonec ti to ublíží.“ Ale ne nějakým kosmickým, karmickým způsobem. Já věřím, že v hloubi duše všichni víme, kým jsme. Sami před sebou nemůžeme nic skrývat. Naše vlastní selhání jsou zapsaná v naší psychice a jsou nám zřejmé. Pokud máme morálních nedostatků příliš, nedokážeme si vážit samých sebe. Nemít úctu k sobě samému je to nejhorší. Když nemáte rádi sebe samého, kdo vás bude mít rád?

Myslím si, že si jednoduše musíte dávat velký pozor na to, abyste nedělali věci, za které se budete později stydět, nebo takové, které vám ublíží. Když se někdo takto přede mnou zachová poprvé, upozorním ho. Mimochodem, většinou to nepomůže. Potom se od toho člověka prostě distancuji. Vyškrtnu ho ze svého života. Mám toto osobní přesvědčení: „Čím blíže se ke mně chceš dostat, tím lepším člověkem musíš být.“ [4]

BUĎTE TRPĚLIVÍ

Jedna věc, na kterou jsem přišel později v životě, je, že obecně (tedy aspoň v technologickém byznysu v Silicon Valley to platí) mívají skvělí lidé skvělé výsledky. Jen je třeba být trpělivý. Každý člověk, kterého jsem na začátku své kariéry před dvaceti roky potkal a při pohledu na něj nebo na ni si řekl: „Páni, ten hoch nebo děvče jsou super schopní – tak šikovní a soustředění“, všichni, téměř bez výjimky, se stali mimořádně úspěšnými. Stačilo jim dát dostatečně dlouhý časový horizont. Nikdy se to nestane v čase, který chcete vy nebo oni, ale stane se to. [4]

Využívejte svoje specifické znalosti s pomocí pákového efektu a nakonec dostanete to, co si zasloužíte.

Chce to čas – přestože můžete mít všechny potřebné části na svém místě, stále zůstává předem neodhadnutelné množství času, které musíte vynaložit. Pokud budete ten čas měřit, dojde vám trpělivost dřív, než se úspěch skutečně dostaví.

Každý chce zbohatnout okamžitě, ale svět je efektivní místo, okamžitě v něm nefunguje. Všechno má svůj čas. Protože jde o velkou časovou investici, je opravdu důležité dostat se do pozice, kde využijete svoje specifické znalosti a dostupné páky, prokážete osobní zodpovědnost a svoje autentické dovednosti. To všechno proto, abyste se v tom, co děláte, stali nejlepšími na světě.

To, co děláte, musíte dělat s radostí, znovu a znovu a znovu. Nesledujte se ani nic neměřte, protože pokud to budete dělat, vyčerpáte svůj čas. [78]

Nejčastější špatná rada, kterou znám, zní: „Jsi příliš mladý.“ Většinu dějin vybudovali mladí lidé. Jenže zásluhy za to získali, až když byli starší. Jediný způsob, jak se něco skutečně naučit, je dělat to. Ano, rady si vyslechněte. Ale s uskutečněním neotálejte. [3]

Lidé jsou podivuhodně důslední. Karma, to jste jen vy, opakuje svoje vzorce, ctnosti i chyby, dokud nakonec nedostanete to, co si zasloužíte.

Za to, že vám někdo pomůže, vy pomozte někomu jinému.
A nepočítejte si to.

To neznamená, že zbohatnout je snadné. Není. Ve skutečnosti je to velmi náročné. Je to ta nejtěžší věc, kterou budete dělat. Ale je to také uspokojující. Podívejte se na děti, které se už narodily bohaté – jejich život nemá smysl.

Váš opravdový životopis je vlastně seznam všech vašich trápení. Když vás požádám, abyste sami popsali svůj život, a vy se ze smrtelné postele podíváte zpět na ty zajímavé věci, které jste udělali, všechny se budou točit kolem obětí, které jste přinesli, a těžkostí, které jste překonali.

Všechno, co jste dostali jen tak, berete automaticky. Máte svoje čtyři končetiny, mozek, hlavu, kůži – to všechno je pro vás samozřejmost. Na to, abyste dali svému životu smysl, musíte dělat těžké věci. Vydělávání peněz je jedna z dobrých možností, co dělat. Jděte a bojujte. Je to těžké. Nebudu tvrdit, že je to lehké. Je to opravdu těžké, ale všechny potřebné nástroje máte k dispozici. Jsou tam venku. [77]

Za peníze si koupíte svobodu v materiálním světě. Neudělají vás šťastnými, nevyřeší vaše zdravotní problémy, neudělají vaši rodinu skvělou, neudělají vás fit, neudělají vás klidnými. Vyřeší ale hodně jiných, externích problémů. Vydělávat peníze je rozumný krok vpřed. [10]

Vydělávání peněz vyřeší vaše finanční problémy. Peníze odstraní mnoho překážek, které by mohly stát v cestě tomu, abyste byli šťastní, ale neudělají vás šťastnými. Zním hodně bohatých lidí, kteří jsou nešťastní. Abyste vydělali peníze, většinou se musíte stát někým, kdo je úzkostlivý, ve stresu, tvrdě pracující a soutěživý člověk. Pokud takto žijete dvacet, třicet, čtyřicet, padesát let a najednou zbohatnete, nedokážete jednoduše vypnout. Naučili jste se být úzkostlivými. Potom se musíte naučit, jak být šťastný. [11]

Nejdříve zbohatněte. V tomto jsem velmi praktický, protože, víte, Buddha byl princ. Začínal jako boháč, až potom odešel do lesa.

Kdysi když někdo toužil po vnitřním klidu, stal se mnichem nebo jeptiškou. Vzdal se všeho, zřekl se sexu, dětí, peněz, politiky, vědy, techniky, všeho a odešel sám do lesa. Vzdání se všeho bylo jedinou cestou k vnitřní svobodě.

Ale dnes máme úžasný vynález, který se nazývá peníze, které si můžete uložit na bankovní účet. Můžete tvrdě pracovat, dělat velké věci pro společnost a společnost vám ráda zaplatí za věci, které chce, ale neví, jak je získat. Nebo můžete šetřit peníze, můžete žít trochu pod svoje možnosti, a tak najít určitou svobodu.

Finanční svoboda vám poskytne čas a energii na to, abyste mohli usilovat o svůj vlastní vnitřní klid a štěstí. Jsem přesvědčený, že řešením, jak udělat každého šťastným, je dát mu to, co chce.

Udělejme všechny bohatými.

Dejme všem dobrou fyzickou kondici a zdraví.

Potom všechny udělejme šťastnými. [77]

Je fascinující, kolik lidí si plete bohatství s moudrostí.

BUDOVÁNÍ ÚSAUDKU

K moudrosti nevede žádná zkratka.

ÚSUDEK

Pokud chcete vydělat co nejvíc peněz, pokud chcete zbohatnout během svého života spolehlivým a předvídatelným způsobem, pozorně sledujte nové trendy a studujte technologie, design a umění – a staňte se v něčem opravdu dobrým. [1]

Nezbohatnete tak, že budete plýtvat svým časem, abyste ušetřili peníze.

Zbohatnete tak, že budete šetřit svůj čas a využívat ho, abyste vydělali peníze.

Tvrdá práce se ve skutečnosti přeceňuje. V moderní ekonomice už mnohem méně záleží na tom, jak tvrdě pracujete.

Co se tedy podceňuje?

Správné posouzení situace. Úsudek se podceňuje. [1]

Jak definuješ úsudek?

Moje definice moudrosti zní poznat dlouhodobé důsledky svého jednání. Moudrost aplikovaná na externí problémy je to, co nazývám úsudkem. Oba pojmy jsou propojené; poznat dlouhodobé důsledky svého jednání a vytěžit z tohoto poznání maximum svým správným rozhodnutím. [78]

V době pákového efektu může jedno správné rozhodnutí vyhrát na celé čáře.

Ale bez tvrdé práce si nevypracujete ani úsudek, ani pákový efekt.

Ano, potřebný čas musíte obětovat, ale úsudek je důležitější. Směr, kterým se ubíráte, je důležitější než to, jak rychle se pohybujete. Zejména při použití páky. Výběr směru, kterým se vydáte při každém rozhodnutí, je mnohem, mnohem důležitější než to, kolik energie použijete. Stačí si vybrat správný směr, kterým začnete kráčet, a začnete kráčet. [1]

JAK MYSLET JASNĚ

„Myslí jasně“ je lepší kompliment než „Je chytrý“.

Skutečné znalosti vycházejí zevnitř a budují se od základů. Když použijeme příklad z matematiky, trigonometrii nepochopíte bez toho, abyste rozuměli aritmetice a geometrii. V zásadě platí, že pokud někdo používá příliš hodně trendy slov a velkých pojmů, pravděpodobně neví, o čem mluví. Myslím si, že nejmoudřejší lidé dokážou věci vysvětlit i dítěti. Jak se říká, když danou věc nedokážete vysvětlit dítěti, potom tomu ve skutečnosti nerozumíte. Je to pravda.

Dobрым příkladem je Richard Feynman a jeho slavné přednášky z fyziky nazvané „Šest snadných kapitol“. Matematiku dokáže v podstatě vysvětlit na třech stranách textu. Začíná od číselné řady – počítání – a postupně se dostane až k trigonometrii. Vysvětlení buduje prostřednictvím nepřerušného řetězce logiky. Nespolehá se na žádné definice.

Skuteční myslitelé myslí jasně. Chápou základy na nejnižší úrovni. Raději budu opravdu dobře rozumět základům, než bych se měl učit nazpaměť všelijaké komplikované pojmy, které neumím spojit a ani si je neumím ze základů zpětně odvodit. Pokud nedokážete odvodit koncepty ze základů ve chvíli kdy je potřebujete, jste ztraceni. Jen jste se naučili věci nazpaměť. [4]

Pokročilé koncepty v jakékoliv oblasti nejsou snadno verifikovatelné. Rádi je používáme, abychom dali najevo naše znalosti, ale perfektně zvládnuté základy nám v životě pomohou víc. [11]

Ten, kdo myslí jasně, se odvolává na vlastní autoritu.

Součástí přijímání efektivních rozhodnutí je vycházet z reality. Jak zajistíš, aby ses při rozhodování řídil realitou?

Snažím se vyhnout přílišnému sebevědomí, vyhýbám se posuzování, svému egu. „Opičí mysl“ na otázku, jaký by podle ní měl být svět, bude vždy reagovat nezpracovanou emocionální reakcí. Tyto touhy zamlžují naši realitu. Často se to děje, když lidé míchají politiku a byznys.

Faktorem číslo jedna, který nám zamlžuje schopnost vidět realitu, jsou naše očekávání a představy, jak by to nebo ono mělo být.

Jedna z definicí okamžiku utrpení říká, že je to „okamžik, kdy vidíte věci přesně takové, jaké jsou“. Celou dobu jste byli přesvědčení, že vašemu podnikání se daří skvěle, ale ve skutečnosti jste ignorovali známky toho, že se mu nedaří. Potom vaše firma zkrachuje a vy trpíte, protože jste se realitě nepostavili čelem. Skrývali jste ji sami před sebou.

Dobrou zprávou je, že okamžik utrpení – ten pocit bolesti – je zároveň okamžikem pravdy. Je to moment, kdy jste nuceni přijmout

realitu takovou, jaká ve skutečnosti je. Potom můžete udělat smysluplnou změnu a pohnout se kupředu. Kupředu totiž můžete jít jen tehdy, když vycházíte z pravdy.

Vidět pravdu je těžké. Abyste mohli vidět pravdu, musíte dát stranou svoje ego. Ego nechce čelit pravdě. Čím víc dokážete svoje ego zmenšit, tím méně podmíněné budou vaše reakce. Čím méně očekávání máte ohledně výsledku, který chcete dosáhnout, tím snáze budete vidět skutečnost.

To, co si přejeme, aby bylo pravdou, nám často znesnadňuje vnímání toho, co pravdou je. Utrpení je okamžik, kdy už nemůžeme popírat realitu.

Představte si, že procházíte něčím těžkým, například rozchodem, ztrátou zaměstnání, neúspěchem v podnikání nebo zdravotními problémy a vaši přátelé se vám snaží poradit. Když je to naopak a my radíme svým přátelům, odpověď je zřejmá. Přejde nám na rozum v průběhu minuty a rovnou příteli řekneme: „Ach, to děvče, zapomeň na ni, i tak pro tebe nebyla dost dobrá. Bez ní ti bude lépe. Věř mi. Určitě si najdeš někoho lepšího.“

Vy tu správnou odpověď znáte, ale váš přítel ji nevidí, protože je v okamžiku utrpení a bolesti. Stále si přeje, aby byla realita jiná. Problém není v realitě. Problém je v tom, že jeho tužba naráží na realitu a brání mu vidět pravdu bez ohledu na to, co mu říkáte. To samé se děje při rozhodování i mně.

Čím víc toužím po tom, aby něco dopadlo určitým způsobem, tím je méně pravděpodobné, že uvidím pravdu. Zejména v podnikání – když se mi v něčem nedaří, snažím se to přiznat veřejně, a to zejména před svými partnery, přáteli a spolupracovníky. Potom

to už nemám před kým skrývat. A když to před nikým neskrývám, nemůžu lhát ani sám sobě o tom, co se vlastně děje. [4]

To, co cítíte, vám o faktech neřekne nic – vaše pocity vypovídají pouze o vašem odhadu faktů.

Pro přemýšlení je důležité vytvořit si prázdný prostor. Pokud nemáte v kalendáři každý týden jeden nebo dva dny, kdy nejste neustále na setkáních nebo zaneprázdnění, nebudete schopní přemýšlet.

To znamená, že nemůžete mít dobré nápady pro svoje podnikání. Nebudete schopní dělat dobrá rozhodnutí. Doporučuji vám, abyste si vyčlenili aspoň jeden den v týdnu (nejlépe dva, protože když si naplánujete dva, skončíte s jedním), kdy chcete mít čas jen na přemýšlení.

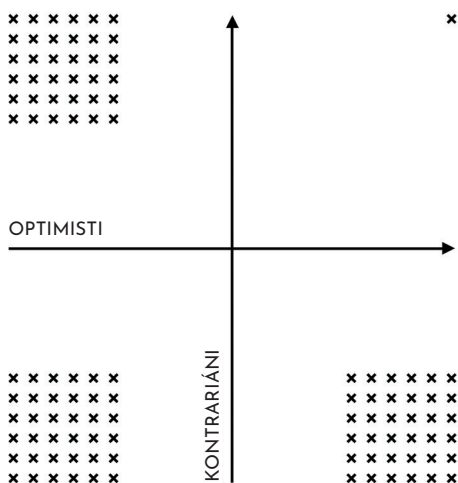
Skvělé nápady přicházejí až v okamžiku, kdy se nudíte. Nikdy nepřijdou, když jste ve stresu nebo zaneprázdnění, když běháte z místa na místo nebo někam pospícháte. Najděte si čas. [7]

—

Moudří lidé bývají divní, protože trvají na tom, že si chtějí všechno promyslet sami.

Kontrarián není někdo, kdo vždy něco namítá – to je konformista jiného druhu. Kontrarián uvažuje nezávisle od základů a odolává tlaku na konformitu.

Cynismus je jednoduchý. Napodobování je lehké.
Optimističtí kontrariáni jsou nejvzácnějším druhem.

ZBAVTE SE SVÉ IDENTITY, ABYSTE VIDĚLI REALITU

Naše ega a osobní identity se vytvářejí ve věku, kdy se formuje naše osobnost – v prvních dvou dekadách našich životů. Formuje je naše prostředí, naši rodiče, společnost. Potom se po zbytek života snažíme, aby bylo naše ego šťastné. Cokoliv nového interpretujeme prostřednictvím svého ega: „Jak mám vnější svět změnit tak, aby se víc podobal tomu, jaký bych ho chtěl mít já?“ [8]

„Napětí je to, kým si myslíte, že byste měli být. Uvolnění je to, kým jste.“

– Buddhistické přísloví

Pro svoje fungování bezpodmínečně potřebujeme návyky. Každý problém v životě přece nemůžeme řešit tak, jako bychom se s ním setkali poprvé. Návyky si postupně hromadíme. Vkládáme je do společného svazku identity, ega, sebe samých a emocionálně se k nim připoutáme. „Jsem Naval. Takovýto jsem.“

Je opravdu důležité, abychom se dokázali „přeprogramovat“, abychom se dokázali podívat na svoje návyky a říct si: „Dobře, toto je návyk, který jsem si pravděpodobně osvojil, když jsem byl batole a snažil se získat pozornost svých rodičů. Používáním jsem ho posiloval a teď ho považuji za součást své identity. Slouží mi ještě? Dělá mě šťastnějším? Dělá mě zdravějším? Umožňuje mi dosáhnout všeho, co jsem si představoval?“

Mám ve svém životě méně návyků než většina lidí. Neraď si svůj den strukturuji. Pokud mám nějaké návyky, snažím se, aby byly spíše záměrné než náhodně přenesené z minulosti. [4]

Každé přesvědčení, které jste přijali jako balík (např. jsem demokrat, katolík, Američan), je podezřelé a měli byste ho přehodnotit z pohledu základních principů.

Snažím se, abych v životě neměl mnoho předem rozhodnutého. Myslím si, že vytváření identit a nálepek nás uzavírá a brání nám vidět pravdu.

Pokud chcete být upřímní, mluvte bez identity.

Kdysi jsem se identifikoval jako libertarián. Potom jsem se však přistihl, jak obhajuji postoje, které jsem neměl promyšlené, jen proto, že byly součástí libertariánského kánonu. Pokud jsou všechny vaše názory seřazené do úhledných balíčků, měli byste zpozornět.

Už se nerad s něčím identifikuji téměř na jakékoliv úrovni a to mi brání mít příliš takzvaných trvalých přesvědčení. [4]

Každý z nás má nějaké kontrariánské přesvědčení, které společnost odmítá. Čím víc ho naše vlastní identita a náš kmen odmítají, tím je pravděpodobně pravdivější.

Dlouhodobé utrpení vám může uštédřit dva druhy zajímavých lekcí. Utrpení vás může přinutit přijmout svět takový, jaký je. Může také přinutit vaše ego změnit se mimořádně tvrdým způsobem.

Možná jste výkonnostním sportovcem a těžce se zraníte. Jako se to stalo například Bruce Leemu. Tehdy musíte přijmout fakt, že sport není celá vaše identita, a možná si dokážete vytvořit novou identitu jako filozof. [8]

Facebook mění svůj design. Twitter mění svůj design. Změnu designu potřebují i naše osobnosti, kariéry a pracovní týmy. V dynamickém systému neexistují trvalá řešení.

NAPĚTÍ JE TO, KÝM SI MYSLÍTE, ŽE BYSTE MĚLI BÝT.

UVOLNĚNÍ JE TO, KÝM JSTE.

NAUČTE SE DOBŘE ROZHODOVAT

To, co bývá považované za klasické ctnosti, jsou ve skutečnosti rozhodovací heuristiky, díky kterým člověk upřednostňuje dlouhodobý horizont namísto krátkodobého. [11]

Na sebepotvrzující se závěry bychom měli klást vyšší nároky.

Mým cílem pro nejbližší roky je zbavit se co nejvíc naučených nebo podmíněných reakcí tak, abych v okamžiku rozhodování myslel co nejjasněji a nemusel se spoléhat na paměť nebo předpřipravené heuristiky a rozhodnutí. [4]

Téměř všechny druhy předpojatosti a předsudků jsou heuristiky, které šetří čas. Při důležitých rozhodnutích zavrhněte paměť a vlastní identitu a soustřeďte se jen na problém.

Radikální upřímnost pro mě znamená jen to, že chci být svobodný. Součástí svobody je, že můžu říkat, co si myslím, a myslet si, co říkám. Oboje je ve shodě a jednotné. Teoretický fyzik Richard Feynman kdysi slavně poznamenal: „Nikdy byste neměli nikoho oklamat, přičemž nejsnáze dokážete oklamat sebe sama.“ Ve chvíli, kdy někomu řeknete něco neupřímného, klamete sami sebe. Začnete věřit vlastní lži, a to vás odpojí od reality a svádí na špatnou cestu.

Nikdy se neptám, jestli „se mi to líbí“, nebo „se mi to nelíbí“. Myslím si „toto je ono“ nebo „toto není ono“.

– Richard Feynman

Je pro mě důležité být upřímný. To však neznamena, že jsem vždy ten první, kdo řekne něco negativního nebo nepříjemnou pravdu. Radikální upřímnost spojuji se starým pravidlem Warrena Buffetta, které zní: *chval konkrétně, kritizuj všeobecně*. Snažím se ho dodržovat. Ne vždy, ale myslím, že dostatečně často na to, aby to měnilo můj život.

Pokud chcete někoho kritizovat, nekritizujte osobu – kritizujte všeobecný přístup nebo soubor aktivit. Když chcete něco pochválit, vždy hledejte osobu, která je nejlepším příkladem toho, co chválíte, a pochvalte konkrétně tuto osobu. Potom ega a identity, které máme všichni, nepůsobí proti vám. Pracují pro vás. [4]

Nějaké rady, jak rozvíjet schopnost instinktivní přímocárosti?

Buďte upřímní ke každému. Začňte hned. Nemusíte být necitliví. Charisma je schopnost vyzařovat sebevědomí a lásku zároveň. Téměř vždy je možné být upřímný a pozitivní. [71]

Jako investor a CEO společnosti AngelList jsi placený za to, abys měl pravdu, když se ostatní mýlí. Máš nějaký doporučený postup, jak děláš rozhodnutí?

Ano. Rozhodování je to nejdůležitější.

Ten, kdo se rozhoduje správně v 80 % případů namísto v 70 % případů, je na trhu oceněný a odměněný stonásobně víc.

Myslím, že lidé mají problém pochopit základní princip pákového efektu. Pokud spravuji 1 miliardu dolarů a mám pravdu o 10 procent častěji než někdo jiný, moje rozhodnutí může mít cenu 100 milionů dolarů. Moderní technologie, velký lidský i finanční kapitál, to jsou páky našich rozhodnutí.

Pokud dokážete být racionálnější a častěji se správně rozhodnout, dosáhnete v životě nelineární výnosy. Mám rád blog *Farnam Street*ⁱ, protože se skutečně zaměřuje na to, jak pomoci lidem k přesnějším a lepším rozhodnutím. Na rozhodování opravdu záleží. [4]

Čím víc víte, tím méně diverzifikujete.

SBÍREJTE MENTÁLNÍ MODELÝ

V procesu rozhodování je mozek predikčním nástrojem na základě paměti.

Mizerný způsob paměťové predikce je „X se stalo v minulosti, proto se X stane v budoucnosti“. Nedokážete kontrolovat všechny okolnosti působící na výsledek. To, co potřebujete, jsou principy. Potřebujete mentální modely.

Nejlepší mentální modely jsem našel díky evoluci, teorii her a Charliemu Mungerovi. Charlie Munger je partnerem Warrena Buffetta. Velmi dobrý investor. Má tuny skvělých mentálních modelů. Autor a obchodník Nassim Taleb má skvělé mentální modely. Benja-

i <https://fs.blog/>

min Franklin měl skvělé mentální modely. V podstatě jsem si celou hlavu naplnil mentálními modely. [4]

Moje tweety i tweety některých jiných lidí používám jako maxima, která mi pomáhají zkomprimovat vlastní poznatky a připomínat si je. Mozkový prostor je konečný – máte konečný počet neuronů – mentální modely můžete považovat za něco jako ukazatele, adresy nebo mnemotechniky, které vám pomohou zapamatovat si hluboko zakořeněné principy, hlavně tehdy, když je podporují i vaše vlastní zkušenosti.

Pokud ještě nemáte vlastní zkušenosti, kterými byste svoje mentální modely podepřeli, potom se vám zdá, že jde pouze o sbírku citátů. Mohou vám připadat zajímavé, na chvíli vás inspirují, možná si z nich uděláte pěkný plakát. Ale potom na ně zapomenete a jdete dál svou cestou. Mentální modely jsou ve skutečnosti kompaktní způsoby, jak si můžete připomenout svoje vlastní zkušenosti. [78]

EVOLUCE

Myslím si, že hodně věcí v moderní společnosti se dá vysvětlit prostřednictvím evoluce. Podle jedné z teorií civilizace existuje proto, aby odpovídala na otázku, kdo se dostane k tomu, aby se pářil. Když se podíváte kolem sebe optikou čistě pohlavního výběru: spermií je mnoho a vajíček málo. Jde o problém alokace. Všechna díla lidského pokolení je možné chápat jako lidskou snahu vyřešit tento problém.

Evoluce, termodynamika, teorie informace a komplexních systémů pomáhají vysvětlit a predikovat mnohé aspekty života. [11]

INVERZE

Nevěřím, že mám schopnost říct, co bude fungovat. Spíše se snažím eliminovat to, co fungovat nebude. Myslím si, že být úspěšný

znamená zejména nedělat chyby. Důležitější než umět se správně rozhodnout je vyhnout se chybným rozhodnutím. [4]

TEORIE KOMPLEXNÍCH SYSTÉMŮ¹

V polovině 90. let jsem se zajímal o teorii komplexních systémů. Čím hlouběji jsem jí rozuměl, tím víc jsem chápal limity našeho poznání i hranice naší schopnosti předpovídat. Pro mě osobně velmi nápomocná teorie. Pomohla mi dospět k systému, který funguje i tváří v tvář nevědomosti. Jsem přesvědčený, že pokud jde o předvídání budoucnosti, jsme nešikovní ignoranti. [4]

EKONOMIE

Mikroekonomie a teorie her patří k základním znalostem. Nemyslím si, že můžete být úspěšní v podnikání, nebo se dokonce orientovat v moderní kapitalistické společnosti bez mimořádně dobrého pochopení vztahů mezi nabídkou a poptávkou, prací a kapitálem, nebo bez pochopení teorie her a podobných jevů. [4]

Ignorujte šum. Trh rozhodne.

PROBLÉM PRINCIPÁLA A AGENTA

Podle mě jde o nejzákladnější problém v mikroekonomii. Když nerozumíte rozdílné motivaci principálů a agentů, nebudete vědět, jak se orientovat ve světě. Pokud chcete vybudovat úspěšnou společnost nebo být úspěšný ve svých obchodech, je důležité mu rozumět.

i Studium komplexních a chaotických systémů a toho, jak v nich může vzniknout řád, vzor a struktura. Teorie je založena na principech nelineární dynamiky, adaptace/evoluce, emergence a samoorganizace, zpětné vazby a síťového efektu. (pozn. vyd.)

Jde o jednoduchý koncept. Julius Caesar slavně řekl: „Pokud chceš mít něco udělané, tak jdi. A když ne, tak pošli.“ Myslel tím, že když chcete, aby se cokoli udělalo správně, musíte jít sami a udělat to. Když jste principálem, jste majitelem – záleží vám na tom a uděláte skvělou práci. Když jste agent a pracujete jménem někoho jiného, můžete odvést špatnou práci. Prostě vám na tom nezáleží. Vždy optimalizujete spíše ve svůj prospěch než ve prospěch aktiv a majetku principála.

Čím je firma menší, tím víc se každý cítí jako principál. Čím méně se cítíte jako agent, tím lepší práci odvedete. Čím víc dokážete něčí odměnu navázat na přesnou hodnotu, kterou vytváří, tím víc se bude cítit jako principál, a ne jako agent. [12]

Myslím, že na základní úrovni to všichni chápeme. Přitahují nás principálové, cítíme se být s nimi spjatí, ale média a moderní společnost tráví hodně času vymýváním mozků, že agenty potřebujeme, že jsou důležití a zkušení. [12]

SLOŽENÉ ÚROČENÍ

Složené úročení – většina z vás by ho měla znát v souvislosti s financemi. Pokud ne, otevřete si učebnici mikroekonomie. Vyplatí se přečíst si učebnici mikroekonomie od začátku do konce.

Příklad složeného úročení – řekněme, že vyděláváte 10 % ročně na svém 1 dolaru. První rok vyděláte 10 % a skončíte s 1,10 dolaru. Další rok skončíte s 1,21 dolaru a další rok s 1,33 dolaru. Když třicet let vyděláváte s ročním úrokem 30 procent, neskončíte jen s deseti- nebo dvacetinásobkem svých peněz – skončíte s tisícinásobky. [10]

Také v intelektuální oblasti vládne složené úročení. Když se podíváte na byznys se sto uživateli, jehož uživatelská základna roste složeným úročením 20 % měsíčně, může se velmi rychle stát, že

bude mít miliony uživatelů. Někdy jsou dokonce i zakladatelé těchto společností překvapení tím, jak rychle se jejich byznys rozrůstá. [10]

ZÁKLADNÍ MATEMATIKA

Myslím si, že základy matematiky jsou opravdu podceňované. Když se chystáte vydělávat peníze, když se chystáte investovat peníze, vaše základní matematika by měla být na dobré úrovni. Když se chystáte podnikat, nemusíte se učit geometrii, trigonometrii, integrály ani jiné složité věci. Ale potřebujete rozumět aritmetice, pravděpodobnosti a statistice. Ty jsou mimořádně důležité. Otevřete si základní učebnici matematiky a ujistěte se, že jste opravdu dobří v násobení, dělení, úročení, pravděpodobnosti a statistice.

ČERNÉ LABUTĚ

Existuje nové odvětví pravděpodobnostní statistiky, které se zabývá událostmi na okraji statistického rozdělení. Černé labutě jsou extrémně nízké pravděpodobnosti. Opět se musím odvolat na Nassima Taleba, který je podle mě jedním z největších vědců-filozofů současnosti. V oblasti pravděpodobnosti odvedl opravdu mnoho průkopnické práce.

MATEMATICKÁ ANALÝZA (kalkulus)

Je užitečné poznat diferenciální a integrální počet, abychom pochopili rychlost změn a fungování přírody. Důležitější je však pochopit principy těchto počtů – kde měříte změnu v malých diskrétních nebo malých spojitých událostech. Není důležité, abyste uměli řešit integrály nebo dělat derivace na počkání, to ve světě podnikání nebudete potřebovat.

FALZIFIKOVATELNOST

Nejméně pochopená, ale nejdůležitější zásada pro každého, kdo tvrdí, že „věda“ je na jeho straně argumentu, je falzifikovatelnost. Když nějaké tvrzení nedává falzifikovatelné předpovědi, není to

věda. Abyste mohli věřit, že nějaké tvrzení je pravdivé, mělo by mít schopnost predikovat a musí být falzifikovatelné. [11]

Myslím si, že makroekonomie, která nedokáže dělat falzifikovatelné předpovědi (což je charakteristickým znakem vědy), se zkompromitovala. Při zkoumání celé ekonomiky neexistuje možnost kontrolní skupiny. Nemůžete jen tak vzít ekonomiku USA a uskutečnit na ní dva různé experimenty ve stejné době. [4]

KDYŽ SE NEMŮŽETE ROZHODNOUT, ODPOVĚĎ JE NE.

Stojíte před těžkou volbou jako například:

- Měl bych si vzít tuto osobu?
- Měl bych přijmout tuto práci?
- Měl bych si koupit tento dům?
- Měl bych se přestěhovat do tohoto města?
- Měl bych s touto osobou začít podnikat?

Pokud se nemůžete rozhodnout, odpověď je ne. Důvod? Moderní společnost je plná možností. Máte tuny možností. Žijeme na planetě s téměř osmi miliardami lidí a jsme s každým propojení přes internet. K dispozici máte statisíce povolání. Tak mnoho možností.

Nejsme biologicky stavěni na to, abychom si uvědomovali, kolik možností existuje. Historicky jsme se všichni vyvinuli ve kmenech o velikosti cca 150 lidí. Když se objevil někdo zajímavý, mohla to být naše jediná možnost na získání partnera.

Když si něco vyberete, na dlouhou dobu se v tom uzamknete. Rozběhnutí firmy může trvat deset let. Začnete nový vztah, který bude trvat pět let nebo možná víc. Přestěhujete se do města na deset až dvacet let. Jsou to dlouhodobá rozhodnutí. Proto je velmi důležité, abychom řekli ano jen tehdy, když jsme si jistí. Nikdy si nebudete úplně jistí, ale můžete si být dostatečně jistí.

Když se přistihnete, že si kvůli nějakému rozhodnutí sepisujete důvody proč ano a proč ne, výhody a nevýhody, zisky a ztráty, proč je to dobré nebo špatné... zapomeňte na to. Když se nemůžete rozhodnout bez této analýzy, odpověď je ne. [10]

BĚHEJTE DO KOPCE

Jednoduchá heuristika: Pokud jsou při náročném rozhodování argumenty pro obě alternativy vyvážené, vyberte si tu, která je z krátkodobého hlediska bolestivější.

Když máte na výběr ze dvou možností a jsou to relativně stejné možnosti, vyberte si cestu, která je z krátkodobého hlediska těžší a bolestivější.

Ve skutečnosti jde o to, že jedna z těchto cest si vyžaduje bolest v blízké budoucnosti, zatímco druhá cesta vede k bolesti ve vzdálenější budoucnosti. Váš mozek se vyhýbá konfliktům, proto se snaží odsunout krátkodobou bolest.

Pokud jsou tedy obě možnosti vyrovnané, ta, která je spojená s krátkodobou bolestí, je častěji spojená s dlouhodobým ziskem. Díky principům složeného úročení je dlouhodobý zisk to, k čemu chcete směřovat.

Váš mozek přeceňuje stranu s krátkodobým štěstím a snaží se vyhnout té s krátkodobou bolestí.

Tuto tendenci (a je to silná podvědomá tendence) narušte tím, že se přikloníte k bolesti. Většina zisků v životě pochází z krátkodobého utrpení, které se vám v dlouhodobém horizontu vyplatí.

Cvičení pro mě není zábava; krátkodobě trpím, cítím bolest. Ale z dlouhodobého hlediska jsem na tom lépe, protože mám svaly nebo jsem zdravější.

Když čtu knihu a nerozumím jí, je to podobné, jako když mě při cvičení bolí svaly, ale tentokrát je přetížený mozek. Z dlouhodobého hlediska se stávám moudřejším, protože absorbuji nové koncepty při snaze porozumět věcem na hranici svých možností. Takže obecně si vybírejte věci, které krátkodobě bolí, ale přinášejí zisky v dlouhodobém horizontu.

Jaké jsou nejúčinnější způsoby budování nových mentálních modelů?

Hodně čtete – jen čtete. [2]

Čtení vědy, matematiky a filozofie jednu hodinu denně vás pravděpodobně do sedmi let dostane na vrchol lidského úspěchu.

NAUČTE SE MILOVAT ČTENÍ

(Konkrétní doporučení knih, blogů a dalších titulů najdete v části „Doporučená literatura od Navala“.)

Skutečná láska ke čtení, pokud je pěstovaná, je sama o sobě superschopností. Žijeme v alexandrijském věku, kdy je každá kniha a každé poznání, které bylo kdy zapsané, na dosah ruky. Prostředků na učení je dostatek – ale touha po učení je vzácná. [3]

Čtení bylo mou první láskou. [4]

Vzpomínám si na dům svých prarodičů v Indii. Jako malý chlapec jsem se na podlaze prohrabával v dědových *Reader's Digest* knížkách,

což bylo všechno, co měl na čtení. Teď jsou samozřejmě k dispozici přímo švédské stoly informací – každý může číst cokoliv a kdykoliv. Tehdy byly možnosti mnohem omezenější. Četl jsem komiksy, příběhy, cokoliv, co se mi dostalo do rukou.

Vždy jsem rád četl, protože jsem ve skutečnosti asociální introvert. Od útlého věku jsem byl ztracený ve světě slov a myšlenek. Myslím, že mi také prospělo, že mě jako malého nikdo nenutil číst konkrétní věci.

Myslím si, že rodiče a učitelé mají tendenci říkat: „Toto bys měl číst, ale toto nečti.“ Tento přístup neuznávám. Četl jsem hodně toho, co by se (podle dnešních standardů) považovalo za mentální odpad. [4]

Čtete to, co máte rádi, dokud nebudete mít rádi čtení samotné.

Číst věci, které vás baví, prostě musíte. Nepotřebujete pro to žádný jiný důvod. Není to žádná mise, kterou byste měli splnit. Prostě čtete, protože vás to baví.

V těchto dnech se mi stává, že čtu víc už přečtených knih než těch nových. Ve svém tweetu @illacertus říká: „Nechci přečíst všechno. Chci jen číst 100 skvělých knih znovu a znovu.“ Myslím, že má pravdu. Nejdůležitější je, abyste identifikovali skvělé knihy pro vás, protože různé knihy oslovují různé lidi. Ty pak můžete skutečně absorbovat.

Čtení knih nejsou závody – čím lepší kniha, tím pomaleji by se měla vstřebávat.

Nevím jak vy, ale já mám při čtení slabou pozornost. V knihách listuji. Čtu rychle. Přeskakuji. Nedokázal bych vám říct konkrétní pasáže nebo citáty z knih. Ale i takto čtené knihy na určité hluboké úrovni absorbujete a stanou se nitkami v gobelínu vaší psychiky. Vpletou se tam.

Určitě jste už zažili ten pocit, kdy jste vzali do ruky knihu, začali ji číst a řekli si: „Je to celkem zajímavé. Je to celkem dobré.“ A měli jste stále větší pocit děja vu. Potom jste si v polovině knihy uvědomili: „Tuto knihu jsem už jednou četl.“ To je úplně v pořádku. Znamená to, že jste byli připravení přečíst si ji znovu. [4]

Ve skutečnosti nečtu mnoho knih. Beru do rukou sice hodně knih, ale reálně přečtu jen několik, které potom vytvoří základ mých vědomostí.

Na rozdíl od toho, co si lidé o mně myslí, nečtu mnoho. Čtu jednu až dvě hodiny denně. Ale to mě řadí k 0,00001 procenta naještějších lidí. Té hodině či dvěma denně vděčím za všechny materiální úspěchy, kterých jsem v životě dosáhl, a za všechnu moji inteligenci. Běžní lidé nečtou hodinu denně. Tipuji, že čtou tak minutu denně nebo méně. Nejdůležitější je, aby se ze čtení stal skutečný návyk.

Přitom je téměř jedno, co čtete. Nakonec toho přečtete tolik (vaše zájmy vás k tomu dovedou), že to výrazně zlepší váš život. Tak, jako je pro vás nejlepší trénink ten, který vás baví dělat každý den, řekl bych, že pro knihy, blogy, tweety nebo cokoli jiného – cokoli spojené s myšlenkami, informacemi a učením – platí, že je nejlepší číst to, co vás baví číst stále. [4]

„Pokud mám v ruce knihu, nemám pocit, že ztrácím čas.“

– Charlie Munger

Mozek každého z nás funguje jinak. Někteří lidé si rádi dělají poznámky. Já svoje poznámky píšu přímo na Twitteru. Čtu a čtu a čtu. Pokud mám nějaký zásadní „aha“ postřeh nebo koncept, Twitter mě nutí vydestilovat ho do několika znaků. Snažím se svůj postřeh zveřejnit jako aforismus. Potom na mě zaútočí náhodní lidé, kteří poukážou na zjevné výjimky z mého tvrzení, a pustí se do mě. Potom si pomyslím: „Proč jsem to zase udělal?“ [4]

Poukazování na zjevné výjimky znamená, že buď není moudrý dotyčný, nebo nejsi ty.

Když poprvé vezmeš do ruky knihu, hledáš v ní něco zajímavého? Jak se pustíš do čtení? Prolistuješ na náhodnou stranu a začneš číst? Jaký je tvůj postup?

Začnu od začátku, ale postupuji rychle. Když to není zajímavé, začnu listovat dopředu, přeskakovat nebo rychle číst. Pokud mě kniha nezaujme v první kapitole smysluplným, pozitivním způsobem, buď ji odložím, nebo přeskočím o několik kapitol dopředu.

S knihami nemám trpělivost, protože existuje nekonečné množství knih. Opravdu skvělých knih.

Počet dočtených knih je ukazatelem samolibosti. Čím víc víte, tím víc knih nedočtete. Zaměřte se na nové koncepty s prediktivní silou.

Obecně platí, že knihami hlavně listuji. Posouvám se rychle dál. Pokouším se najít část, která mě zaujme. Většina knih má jednu hlavní myšlenku. (Samozřejmě u naučné literatury. Nemluvím o beletrii.) Mají jeden názor, který chtějí vyjádřit, vyjádří ho a potom uvádějí příklad za příkladem a aplikují ho na vysvětlení všeho na světě. Když mám pocit, že jsem pochopil podstatu, bez pocitu viny knihu odložím. Existuje hodně těchto, jak bych to nazval, pseudo-vědeckých bestsellerů... Lidé se ptají: „Aha, četl jste tuto knihu?“ „Ano.“ Vždy říkám, že ano, ale ve skutečnosti jsem z ní přečetl možná dvě kapitoly. Pochopil jsem podstatu.

Pokud ji někdo napsal, aby vydělal peníze, nečtěte ji.

Jaké postupy používáš při internalizaci/organizaci informací ze čtených knih?

Vysvětlíte, co jste se naučili, někomu jinému. Učení někoho jiného podněcuje ke vzdělávání.

Není to o „vzdělaných“ a „nevzdělaných“. Je to o těch, kteří „rádi čtou“ a „neradi čtou“.

Co můžu udělat během následujících šedesáti dnů, abych dokázal myslet jasněji a samostatněji?

Číst velikány z oblasti matematiky, vědy a filozofie. Ignorovat současníky a zprávy. Vyhýbat se ztotožňování s kmenem. Dávat přednost pravdě před souhlasem společnosti. [11]

Studujte logiku a matematiku, protože když je zvládnete, nebudete se bát žádné knihy.

Žádná kniha v knihovně by vás neměla polekat. Ať už je to kniha o matematice, fyzice, elektrotechnice, sociologii, nebo ekonomii. Měli byste být schopní vzít si z police jakoukoliv knihu a přečíst si ji. Mnohé z nich budou pro vás příliš složité. To nevadí – přečtěte si je i tak. Potom se k nim vraťte a přečtěte si je znovu a znovu.

Když čtete knihu a jste zmatení, tento zmatek je podobný bolesti, kterou zažíváte v posilovně při cvičení. Ale místo fyzických svalů si budujete mentální svaly. Naučte se učit se a číst knihy.

Problém s tvrzením „jen čtete“ je v tom, že existuje tolik odpadu. Autorů je téměř tolik, kolik je lidí. Mnozí z nich píšou brak.

Mám ve svém životě lidi, které považuji za sečtělé, kteří ale nejsou moudří. Důvodem je, že ačkoliv čtou hodně, čtou nesprávné věci v nesprávném pořadí. Začali číst soubor nepravdivých nebo jen částečně pravdivých věcí a ty vytvořily základ jejich světonázoru. Potom každou novou myšlenku posuzují na základě už vybudovaného základu. Základ je rozhodující.

Protože většina lidí se matematiky bojí a nedokáže ji nezávisle kritizovat, přeceňuje názory podložené matematikou/pseudovědou.

Pokud jde o čtení, ujistěte se, že váš základ je co nejkvalitnější.

Nejlepší způsob, jak získat kvalitní základ (i když se vám tato odpověď nebude líbit), je držet se vědy a držet se principů. Ve skutečnosti existuje jen několik věcí, které si můžete přecíst, se kterými lidé nemohou nesouhlasit. Jen velmi málo lidí nesouhlasí s tím, že $2 + 2 = 4$, že? To jsou seriózní vědomosti. Matematika je pevný základ.

Podobně i falzifikovatelné vědy jsou solidním základem. Mikroekonomie je solidní základ. Ve chvíli, kdy se začnete toulat mimo pevné základy, máte problém, protože nevíte, co je pravda a co lež. Na vašem místě bych se co nejvíc soustředil na to, abych měl pevné základy.

Je lepší být opravdu skvělý v aritmetice a geometrii než být hluboko ponořený v pokročilé matematice. Celé dny bych četl mikroekonomii – mikroekonomii pro začátečníky.

Dalším způsobem, jak získat základy, je čtení originálů a čtení klasiků. Pokud se zajímáte o evoluci, přečtěte si Charlese Darwina. Nezačínejte Richardem Dawkinsem (i když si myslím, že je skvělý). Toho si přečtěte později, nejdříve si přečtěte Darwina.

Pokud se chcete naučit makroekonomii, nejdříve si přečtěte Adama Smitha, von Misesa nebo Hayeka. Začněte s původními filozofy ekonomie. Pokud vás zajímají komunistické nebo socialistické myšlenky (co mě osobně nezajímají), začněte čtením Karla Marxe.

Nečtěte současný výklad, kterým vás někdo krmí, jak by se věci měly dělat a řídit.

Když začnete s originály jako se základy, potom budete mít dostatečný světónázor a pochopení, abyste se nebáli žádné knihy. Potom se můžete jen učit. Pokud jste stroj na neustálé učení se, nikdy vám nedojdou možnosti, jak vydělat peníze. Vždy uvidíte, co je ve společnosti nového, v čem je hodnota, kde je poptávka. Umět na to reagovat rychle se dá naučit. [74]

Pokud chcete myslet jasně, pochopte základy. Jestliže se učíte nazpaměť pokročilé koncepty bez toho, abyste si je dokázali v případě potřeby zpětně vydedukovat, jste ztraceni.

Nyní žijeme v době Twitteru a Facebooku. Dostáváme malá, hustá sousta moudrosti, která je opravdu těžké absorbovat. Knihy se modernímu člověku čtou stále obtížněji, protože se v něm bijí dvě protichůdné tendence. Na jedné straně se naše pozornost rapidně zhoršila, protože jsme neustále zasahováni množstvím informací. Chceme věci přeskočit, shrnout, přejít k podstatě.

Twitter ze mě udělal horšího čtenáře, ale mnohem lepšího spisovatele.

Na straně druhé nás od malička učí, abychom knihy dočetli do konce. Knihy jsou posvátné – když chodíte do školy a máte za úkol přečíst knihu, musíte ji dočíst do konce. Postupem času zapomínáme, jak knihy číst. Každý, koho znám, se zasekl na nějaké knize.

Jsem si jistý, že právě teď jste se na něčem zasekli – je to strana 332, nemůžete jít dál, ale víte, že byste měli knihu dočíst. Co tedy uděláte? Na chvíli se vzdáte čtení knih.

Pro mě bylo vzdání se čtení tragédií. Vyrůstal jsem na knihách, potom jsem přešel na blogy, potom na Twitter a Facebook a uvědomil jsem si, že se vlastně nic neučím. Celý den jsem jen přijímal malé dopaminové pamlsky. Dostával jsem svůj malý 140znakový příval dopaminu. Tweetoval jsem, potom jsem se podíval, kdo můj tweet retweetnul. Bylo to zábavné a vzrušující, ale byla to jen hra, které jsem byl součástí.

Uvědomil jsem si, že se musím vrátit ke čtení knih. [6]

Vrátit se ke knihám bylo těžké, protože můj mozek byl naučený na Facebook, Twitter a podobné krátké kousky informací.

Vymyslel jsem si způsob, jak oklamat svůj mozek. Ke knihám jsem začal přistupovat jako ke blogům, tweetům a postům na sociálních sítích. Tak jsem přestal cítit povinnost dokončit jakoukoliv knihu. Teď, když mi někdo zmíní nějakou knihu, koupím si ji. Vždy mám rozečtených deset až dvacet knih současně. Listuji v nich. Pokud kniha začíná být trochu nudná, přeskočím v ní dál. Někdy začnu číst knihu v polovině, protože mě zaujal nějaký odstavec. Odtud jednoduše pokračuji a vůbec necítím povinnost knihu dočíst. Najednou jsou knihy opět součástí toho, co rád čtu. Což je skvělé, protože v nich je prastará moudrost. [6]

Při řešení problémů si pamatujte: čím starší problém, tím starší řešení.

Když se snažíte naučit řídit auto nebo létat letadlem, měli byste si přečíst něco, co bylo napsané v moderní době, protože tento problém vznikl v moderní době a jeho nejlepší řešení je také z moderní doby.

Když hovoříte o starém problému, například jak si udržet zdravé tělo, jak zůstat klidný a mírumilovný, jaké hodnotové systémy jsou dobré, jak vychovávat děti, a podobné věci, starší řešení jsou pravděpodobně lepší.

Každá kniha, která přežila dva tisíce let, prošla filtrem mnoha lidí. Je pravděpodobnější, že její všeobecné zásady budou správné. A tak jsem se chtěl vrátit ke čtení takovýchto knih. [6]

Znáte ten pocit, když vám v hlavě zní dokola ta samá píseň?
Takto fungují všechny myšlenky. Pozor na to, co čtete.

Klidná mysl, zdravé tělo a dům plný lásky.

Tyto věci se nedají koupit.

Je třeba si je zasloužit.

ČÁST DRUHÁ

ŠTĚSTÍ

Tři důležité věci v životě jsou bohatství, zdraví a štěstí.

Usilujeme o ně v tomto pořadí, ale jejich důležitost má opačné pořadí.

NAUČTE SE BÝT ŠŤASTNÝM

Neberte se tak vážně. Jste jen opice, která má plán.

ŠTĚSTÍ JE DOVEDNOST

Kdybyste se mě před deseti lety zeptali, zda jsem šťastný, otázku bych ignoroval. O takových věcech jsem hovořit nechtěl.

Na stupnici od jedné do deseti bych řekl dvě nebo tři z deseti. V nejlepších dnech možná čtyři. Pocitu štěstí jsem si nevážil.

Dnes bych řekl, že jsem na úrovni devíti z deseti. A ano, mít peníze pomáhá, ale jejich vliv na pocit štěstí je ve skutečnosti malý. Cítím se šťastný hlavně díky tomu, že jsem se za ty roky naučil, že moje vlastní štěstí je pro mě to nejdůležitější, a naučil jsem se kultivovat si ho prostřednictvím mnohých technik. [10]

Pocit štěstí nemusí být něco, co člověk zdědí nebo si vybere. Spíše je to osobní dovednost, kterou se lze naučit podobně jako cvičení nebo správné stravování.

Představa štěstí se neustále vyvíjí, tak jako je to u všech velkých otázek. Těch, které se od malička ptáte mámy: „Co se stane, když umřu? Existuje Santa Claus? Existuje Bůh? Měl bych být šťastný? Koho si mám vzít?“ Mám na mysli tento typ otázek. Neexistují žádné jednoduché odpovědi, protože žádná odpověď neplatí pro všechny. Odpovědi existují, ale každý musí najít tu svoji.

Odpověď, která funguje pro mě, bude pro vás nesmyslem a platí to i naopak. Ať už pro mě štěstí znamená cokoli, pro vás bude znamenat něco jiného. Je důležité prozkoumat, co znamená být šťastným právě pro vás.

Pro některé lidi, které znám, je štěstí stav plynutí (flow). Pro jiné je to uspokojení. Pro další pocit vyrovnanosti. Také moje vlastní definice

se neustále vyvíjí. Odpověď z před roku by byla jiná než ta, kterou vám povím teď.

Dnes věřím tomu, že štěstí je náš původní, přirozený stav. Dosáhnete ho, když odstraníte pocit, že vám v životě něco chybí.

Jsme vlastně hodnotící stroje na přežití a reprodukci. Neustále chodíme a myslíme si: „Potřebuji toto“ nebo „potřebuji tamto“. Jsme uvěznění v síti tužeb. Štěstí je stav, kdy vám nic nechybí. Když vám nic nechybí, vaše mysl se vypne a přestane utíkat do minulosti nebo budoucnosti, aby tam něčeho litovala nebo něco plánovala.

Při absenci tužeb se na chvíli dostanete k vnitřnímu tichu. Když cítíte vnitřní ticho, jste spokojení a šťastní. Ano, můžete se mnou nesouhlasit. Platí, že u každého je to jiné.

Lidé se mylně domnívají, že štěstí je jen o pozitivních myšlenkách a pozitivních činech. Ale čím víc jsem četl, čím víc jsem se naučil a čím víc jsem zažil (protože si rád ověřuji všechno na vlastní kůži), tím víc jsem neustále zjišťoval, že každá pozitivní myšlenka v sobě v podstatě skrývá i negativní myšlenku. Pozitivní může existovat jen ve vztahu k negativnímu. Když Tao Te Ťing mluví o dualitě a polaritě, vystihuje to lépe, než bych to dokázal já. Když řeknu, že jsem šťastný, znamená to, že jsem někdy musel být smutný. Když řeknu, že je někdo přitažlivý, potom je někdo jiný nepřitažlivý. Každá pozitivní myšlenka má v sobě zárodek negativní myšlenky. A platí to i naopak. Proto hodně důležitého v životě vzniká z utrpení. Předtím než dokážete toužit po pozitivním a ocenit ho, musíte zažít to negativní.

Proto se pro mě štěstí nerovná pozitivním myšlenkám. Nejsou to ani negativní myšlenky. Štěstí, to je absence touhy, zejména touhy po vnějších věcech. Čím méně tužeb dokážu mít, čím víc dokážu přijmout skutečný stav věcí, tím méně moje mysl bloudí. Protože mysl dokáže skutečně existovat jen v pohybu směrem k budoucnosti nebo

minulosti. Čím víc žiju v přítomnosti, tím jsem šťastnější a spokojenější. Ale když se upnu na nějaký pocit, když si řeknu: „Aha, teď jsem šťastný,“ a chci tak zůstat, z pocitu štěstí vypadnu. Mysl se znovu pohne. Protože jsem se snažil k něčemu připoutat, vytvořit trvalou situaci z přechodné chvíle.

Štěstí pro mě znamená netrpět, netoužit, nemyslet příliš často na budoucnost nebo minulost, skutečně přijmout přítomný okamžik a realitu toho, co je, a jak to je. [4]

Pokud chcete mít někdy v životě klid, musíte se umět povznést nad dobro i zlo.

Příroda nezná koncept štěstí nebo neštěstí. Řídí se nezlomnými matematickými zákony a řetězem příčin a následků. Tak to je od Velkého třesku až po současnost. Všechno je dokonalé, přesně takové, jaké to je. Jen v našich konkrétních myslích se cítíme nešťastní nebo ne úplně šťastní a věci dělíme na dokonalé nebo nedokonalé podle toho, co si přejeme. [4]

Svět jen odráží naše vlastní pocity zpět k nám. Realita je neutrální. Realita nesoudí. Pro strom neexistuje pojem správného nebo nesprávného, dobrého nebo špatného. Narodíte se, máte celý soubor smyslových zážitků a podnětů (světla, barvy a zvuky) a potom zemřete. Jak se je rozhodnete interpretovat, je na vás – je to vaše volba.

To mám na mysli, když říkám, že štěstí je volba. Neboť jen když věříte, že štěstí je volba, můžete na něm začít pracovat. [77]

Neexistují žádné vnější síly, které by ovlivňovaly vaše emoce – jakkoliv se vám zdá, že je to tak.

Kromě jiného jsem uvěřil i v úplnou a absolutní bezvýznamnost vlastního já a hodně mi to pomáhá. Například, pokud byste věřili tomu, že jste nejdůležitější věc ve vesmíru, potom byste museli celý vesmír podřídit své vůli. Protože pokud jste nejdůležitější věcí ve vesmíru, jak by se ten mohl nepřizpůsobit vašim přáním? Když se vesmír nepřizpůsobuje vašim přáním, něco není v pořádku.

Pokud se však vnímáte jako bakterie nebo améba nebo pokud všechnu svoji práci vnímáte jako psaní ve vodě nebo stavění hradů z písku, potom nemáte žádná očekávání ohledně toho, jak by měl život „ve skutečnosti“ vypadat. Život je prostě takový, jaký je. Když to akceptujete, nemáte důvod být šťastní nebo nešťastní. Tyto věci pro vás přestanou mít význam.

Štěstí je to, co zůstane, když odstraníte pocit, že vám v životě něco chybí.

To, co vám v neutrálním stavu zůstane, není neutralita. Lidé věří, že neutrální stav je slabá, nevýrazná existence. Ne, neutrální stav je existence, kterou prožívají malé děti. Když se podíváte na malé děti, jsou vcelku šťastné, protože jsou skutečně ponořené do prostředí a okamžiku bez toho, aby přemýšlely o tom, jak by něco mělo být, aby to bylo v souladu s jejich osobními preferencemi a touhami. Neutrální stav je vlastně stavem dokonalosti. Člověk může být skutečně šťastný, pokud není příliš uvězněn ve vlastní hlavě. [4]

Naše životy jsou jako mihnutí světlušky v tmavé noci. Sotva tu jsme. Musíme co nejlépe využít každou minutu, což ale neznamená, že se celý život budeme honit za nějakou hloupou tužbou. Znamená to, že každá vteřina, kterou máme na této planetě, je vzácná a je naší povinností ujistit se, že jsme šťastní a všechno si vysvětlujeme z nejlepšího možného úhlu. [9]

Myslíme si o sobě, že jsme neměnní, a o světě, že je tvárný, ale ve skutečnosti jsme to my, kdo je tvárný, a svět je z velké části neměnný.

Může praktikování meditace pomoci přijmout realitu?

Ano. Ale je fascinující, jak málo to pomáhá. [smích] Můžete meditovat dlouhé roky, ale když vám někdo poví nesprávnou věc nesprávným způsobem, dokážete se velmi rychle vrátit ke svému egem poháněnému já. Je to, jako když cvičíte s kilovými činkami, ale potom vám někdo na hlavu shodí obrovskou činku se spoustou závaží.

Meditovat je určitě lepší než nedělat nic. Ale když přijde skutečná chvíle duševního nebo emocionálního utrpení, stále to nebude lehké. [8] Skutečné štěstí je vedlejším efektem pocitu vnitřního smíření. Většina štěstí pramení z přijetí, ne ze změny vnějšího prostředí. [8]

Rozumný člověk může najít klid tím, že si pěstuje lhostejnost vůči věcem, které nemá pod kontrolou.

Jsem méně ochotný identifikovat se s něčím.

Omezil jsem tlachání své mysli.

Nestarám se o věci, na kterých ve skutečnosti nezáleží.

Nezapojuji se do politikaření.

Nesetkávám se s nešťastnými lidmi.

Opravdu si vážím svého času na této zemi.

Čtu filozofii.

Medituji.

Setkávám se se šťastnými lidmi.

A funguje to.

Svoji základní úroveň štěstí můžete velmi pomalu, ale vytrvale a metodicky zlepšovat, stejně jako můžete zlepšovat svoji fyzickou kondici. [10]

ŠTĚSTÍ JE VOLBA

Štěstí, láska a vášeň... to nejsou věci, které najdete – jsou to rozhodnutí, která děláte.

Štěstí je volba, kterou děláte, a dovednost, kterou rozvíjíte.

Mysl je stejně tvárná jako tělo. Strávíme tolik času a úsilí tím, že se snažíme změnit vnější svět, jiné lidi a svoje vlastní tělo – a přitom sebe samé bez váhání přijímáme tak, jak jsme byli naprogramováni v naší mladosti.

Přijímáme hlas v naší hlavě jako zdroj jediné pravdy. Všechno je však tvárné a každý den je nový. Paměť a naše identita jsou břemena z minulosti, která nám brání žít svobodně v přítomnosti. [3]

ŠTĚSTÍ VYŽADUJE PŘÍTOMNOST

V každém okamžiku, například když jdete po ulici, je jen malé procento vašeho mozku zaměřené na přítomnost. Zbytek plánuje budoucnost nebo lituje minulost. To vám brání vychutnat si neuvěřitelné zážitky. Brání vám to vidět krásu ve všem a být vděčný za to, kde jste. Svoje štěstí si můžete doslova zničit, když všechen svůj čas trávíte v iluzích o budoucnosti. [4]

Toužíme po zážitcích, díky kterým budeme přítomní, přítom samotné touhy nás odvádějí od přítomného okamžiku.

Já jednoduše nevěřím ničemu ze své minulosti. Ničemu. Žádné vzpomínky. Žádné výčitky. Žádní lidé. Žádné výlety. Nic. Hodně našeho neštěstí pochází z porovnávání věcí z minulosti se současností. [4]

Očekávání naplnění našich neřestí nás táhne do budoucnosti. Jejich odstranění nám usnadňuje zůstat v přítomnosti.

Existuje skvělá definice osvícení, kterou jsem někde četl: „Osvícení je prostor mezi vašimi myšlenkami.“ Znamená to, že osvícení není něco, čeho dosáhnete po třiceti letech sezení na vrcholu hory. Je to něco, čeho můžete dosáhnout z jedné chvíle na druhou, a tak můžete být osvícení do určité míry každý den. [5]

ŠTĚSTÍ VYŽADUJE KLID

Jsou štěstí a záměr vzájemně propojené?

Štěstí je tak významově přetížené slovo, že si ani nejsem jistý, co znamená. Pro mě v těchto dnech je štěstí víc o klidu než o radosti. Nemyslím si, že klid a záměr jdou dohromady.

Pokud jde o váš vnitřní záměr, tedy když děláte něco, co chcete dělat ze všeho nejvíc, potom určitě budete šťastní. Ale zvenku vnučený záměr, jako například „společnost chce, abych dělal X“, „jsem prvorozený syn toho a toho, takže bych měl dělat Y“ nebo „mám tento dluh nebo břemeno, které jsem na sebe vzal“, ten vás podle mě šťastným neudělá.

Myslím, že mnozí z nás zažívají slabý, ale přetrvávající pocit úzkosti. Když věnujete pozornost své mysli, vnímáte, že jen tak běháte a děláte si svoje věci, ale necítíte se dobře. Všimnete si, že vaše mysl stále o něčem tlachá a tlachá. Nedokážete klidně sedět... Je tu stále ta „další věc“, nad kterou přemýšlíte, že ji máte udělat, i když sedíte na jednom místě. Tu všudypřítomnou úzkost vytváří tato „další věc“ a za ní jdoucí „další a další a další věc.“

Nejviditelnější je to tehdy, když si někdy jen tak sednete a snažíte se nedělat nic, opravdu nic. Myslím tím nic, žádné čtení knihy ani poslouchání hudby, doslova jen sedět a nic nedělat. Nemůžete to udělat, protože úzkost se vás vždy snaží přinutit vstát a jít, vstát a jít, vstát a jít. Myslím, že je důležité uvědomit si, že takto vás úzkost dělá nešťastnými. Tato úzkost je jen sérií za sebou běžících myšlenek.

Jak já bojuji s úzkostí? Nesnažím se s ní bojovat, jen si jí všímám, zjišťuji, které myšlenky ve mně vyvolávají úzkost. Snažím se zodpovědět si otázku: „Chci mít raději tuto myšlenku, nebo chci mít raději svůj klid?“ Protože když mám svoje myšlenky, nemůžu mít svůj pokoj.

Určitě jste si všimli, že když říkám štěstí, myslím tím klid. Když mnozí lidé říkají štěstí, myslí tím radost nebo blaženost, ale já si vybírám klid. [2]

Šťastný člověk není ten, kdo je šťastný od rána do večera.

Je to někdo, kdo bez námahy interpretuje události tak, že neztrácí svůj vnitřní pokoj.

TOUHA

JE DOHODA

SE SEBOU SAMÝM

BÝT NEŠŤASTNÝ,
DOKUD NEDOSTANETE

- ☐ TO,
- ☐ CO
- ☐ CHCETE.

KAŽDÁ TOUHA JE NEŠTĚSTÍM, KTERÉ JSTE SI SAMI VYBRALI

Myslím, že nejčastějším omylem lidstva je přesvědčení, že šťastnými se stanete díky nějakým vnějším okolnostem. Víím, že to není originální. Není to nic nového. Je to základní buddhistická moudrost – nepřipisují si za ni zásluhy. Myslím si, že jsem ji pochopil jen na základní úrovni, i to jen u sebe.

Koupili jsme si nové auto. Teď čekám, až přijde. Samozřejmě, každý večer jsem na fórech a čtu si o autě. Proč? Je to hloupý objekt. Je to jen auto. Můj život moc nezmění, pokud vůbec. Víím, že v okamžiku, kdy to auto přijde, mě přestane zajímat. Ale jde o to, že jsem závislý na toužení po něčem. Jsem závislý na představě, že mi tato vnější věc přinese štěstí a radost. Představa, která je úplně klamná.

Hledat cokoliv mimo sebe je základní blud. Tím nechci říct, že byste neměli dělat věci navenek. Rozhodně byste měli. Jsme živé bytosti. Jednáme. Lokálně snižujeme entropii. Proto jsme tady.

Jsme předurčení k tomu, abychom něco dělali. Nejsme předurčení k tomu, abychom jen tak leželi v písku a celý den meditovali. Měli bychom se seberealizovat. Měli bychom dělat to, k čemu jsme předurčení.

Ale představa, že stačí něco ve vnějším světě změnit a to nám přinese klid, věčnou radost a štěstí, které si zasloužíme, je základní klam, kterým trpíme všichni. Včetně mě. Omyl, kterému opakovaně podléháme, spočívá v představě: „Budu šťastný, jen pokud získám tu věc,“ ať je to cokoliv. Základní omyl, kterému podléháme všichni, 24 hodin denně, 7 dní v týdnu, každý den. [4]

Základní klam: Tam venku existuje něco, co mě udělá navždy šťastným a naplněným.

Touha je dohoda se sebou samým, že budete nešťastní, dokud nedostanete to, co chcete. Většina z nás si to neuvědomuje. Celé dny toužíme po různých věcech a potom se divíme, proč jsme nešťastní. Snažím se na to myslet, chci si svoje touhy vybírat opatrně. Chci mít ve svém životě jen jednu velkou touhu v daném čase s vědomím toho, že je to zároveň centrum mého utrpení. Uvědomuji si tak oblast, ve které jsem se rozhodl být nešťastný. [5]

Touha je dohoda se sebou samým být nešťastný, dokud nedostanete to, co chcete.

Nedávno jsem se naučil jednu věc: je mnohem důležitější zdokonalovat svoje touhy než se snažit dělat něco, po čem na 100 % netoužíme. [1]

Když jste mladí a zdraví, dokážete toho víc. Tím, že pracujete víc, toužíte po více věcech. Neuvědomujete si, že to pomalu ničí vaše štěstí. Zjistil jsem, že mladší lidé jsou méně šťastní, ale zdravější. Starší lidé jsou šťastnější, ale méně zdraví.

Když jste mladí, máte čas. Jste zdraví, ale nemáte peníze. Když jste ve středním věku, máte peníze a zdraví, ale nemáte čas. Když jste staří, máte peníze a čas, ale nemáte zdraví. Takže životní hatrick je mít všechny tři věci najednou.

Než si lidé uvědomí, že mají dost peněz, ztratí svůj čas a zdraví. [8]

ÚSPĚCH VÁM ŠTĚSTÍ NEZARUČÍ

Štěstí je schopnost být spokojený s tím, co máte.

Úspěch pochází z nespokojenosti. Vyberte si.

Konfucius říká, že máte dva životy a ten druhý začíná tehdy, když si uvědomíte, že máte jen jeden. Kdy a jak začal tvůj druhý život?

To je velmi hluboká otázka. Většina lidí, kteří překročili určitý věk, zažila něco podobného. Procházeli svým životem určitým způsobem, ale potom se dostali do fáze, kdy museli udělat podstatné změny. Také se mi to stalo.

Velkou část svého života jsem bojoval o to, abych dosáhl materiální a společenské úspěchy. Když jsem je dosáhl (nebo jsem aspoň překročil hranici, kdy už na nich až tak nezáleželo), uvědomil jsem si, že lidé kolem mě, kteří dosáhli podobných úspěchů, a kteří byli na cestě k dosažení dalších, mi nepřipadali až tak šťastní. V mém případě určitě došlo k hédonické adaptaciⁱ: velmi rychle jsem si zvykl na cokoliv dobrého.

To mě přivedlo k závěru, na první pohled banálnímu, že štěstí je vnitřní stav. Toto zjištění mě nasměrovalo k práci na svém nitru a uvědomění si, že skutečný úspěch je vnitřní a s vnějšími okolnostmi má společného jen málo.

Člověk se přesto musí věnovat i vnějším věcem. Jsme na to biologicky pevně nastavení. Je lehké říct: „Můžeš to prostě vypnout.“ Ale naše vlastní životní zkušenost nás nakonec přivede zpět na vnitřní cestu. [7]

i Hédonická adaptace je psychologický termín pro lidskou schopnost rychle se adaptovat na pozitivní jevy z vnějšího prostředí (např. výhra v loterii, dosažení cíle). Člověk se překvapivě rychle adaptuje na novou skutečnost a ta sama o sobě přestane vytvářet pozitivní emoce. Subjektivní pocit štěstí se vrací zpět na úroveň před „šťastnou událostí“. (pozn. vyd.)

Největší problém pramenící z toho, že se staneš dobrým v nějaké hře – zejména v té s velkými odměnami – je, že v ní pokračuješ i dlouho po tom, když jsi z ní měl vyrůst.

Instinkty přežití a rozmnožování nás postaví na běžecský pás práce. Hédonická adaptace nás tam udržuje. Trik je vědět, kdy z něho seskočit a místo toho si začít hrát.

Koho ty považuješ za úspěšného?

Většina lidí si myslí, že někdo je úspěšný, když vyhraje nějakou hru, jakoukoliv. Pokud jste sportovec, představíte si špičkového sportovce. Pokud podnikáte, možná si představíte Elona Muska.

Před několika roky bych řekl Steve Jobs, protože byl součástí hnací síly, která vytvořila něco, co změnilo život celému lidstvu. Myslím si, že Marc Andreessen je úspěšný ne díky své nedávné inkarnaci jako venture kapitalista, ale hlavně kvůli neuvěřitelné práci, kterou odvedl se společností Netscape. Satoshi Nakamoto je úspěšný, protože vytvořil bitcoin – neuvěřitelný technologický výtvar, který bude mít vliv na další desetiletí. Samozřejmě Elon Musk, protože změnil pohled všech na to, co je možné dosáhnout prostřednictvím moderních technologií a podnikání. Tyto tvůrce a komercializátory považuji za úspěšné.

Ale pro mě jsou skutečnými vítězi ti, kteří úplně vystoupili ze hry, kteří tuto hru ani nehrají, kteří se nad ni povznesli. To jsou lidé, kteří mají takovou vnitřní mentální sebekontrolu a sebevědomí, že od nikoho jiného nic nepotřebují. V mém životě znám jen několik

takových. Jerzyho Gregorekaⁱ považují za úspěšného, protože od nikoho nic nepotřebuje. Je spokojený, je zdravý, a to, jestli vydělá více nebo méně peněz ve srovnání s jiným člověkem, nemá na jeho duševní stav žádný vliv.

Z historického hlediska bych řekl, že legendární Buddha nebo Krišnamúrti, jejichž věci rád čtu, byli úspěšní ve smyslu, že dokázali úplně vystoupit ze hry. Na vítězství nebo prohře jim nezáleželo.

Pamatuji si na jeden výrok od Blaise Pascala, parafrázuji: „Všechny problémy člověka vznikají proto, že nedokáže sedět sám potichu v místnosti.“ Pokud byste dokázali třicet minut jen tak sedět a být šťastní, jste úspěšní. Dosažení takového stavu vám dá hodně síly, ale jen málokdo z nás se tam dostane. [6]

O štěstí uvažuji jako o emergentní vlastnosti klidu. Když jste klidní uvnitř i navenek, nakonec to vyústí do štěstí. Ale klid se dosahuje velmi těžko. Ironií je, že způsob, jakým se většina z nás snaží najít mír, je válka. Když začínáte podnikat, v jistém smyslu jdete do války. Když bojujete se svými spolubydlícími o to, kdo má umýt nádobí, jdete do války. Bojujete proto, abyste později měli pocit jistoty a klidu.

Klid však není garantovaný. Vždy plyne. Vždy se mění. Potřebujete se naučit jednu základní dovednost – jak po většinu času plynout se životem a přijímat ho. [8]

Od života můžete získat téměř cokoliv, co chcete, pokud je to jedna věc a chcete ji víc než cokoliv jiného.

i Jerzy Gregorek spolu s manželkou Anielou emigrovali z Polska do USA v roce 1986, během politických nepokojů okolo hnutí „Solidarita“. Oba jsou vícenásobní mistři světa ve vzpírání. Vypracovali cvičební program „The Happy Body“ (Šťastné tělo). Jerzy je Navalův osobní trenér a přítel. (pozn. vyd.)

Z vlastní zkušenosti vím, že nejčastěji toužím po vnitřním míru.

Mír je štěstí v klidu a štěstí je mír v pohybu. Vnitřní mír můžete kdykoliv přeměnit ve štěstí. Ale vnitřní mír je to, co chcete nejčastěji. Pokud jste klidný člověk, při všem, co děláte, budete šťastní.

Dnes si myslíme, že klid získáme tak, že vyřešíme všechny svoje vnější problémy. Vnějších problémů je však neomezené množství. Jediný způsob, jak skutečně získat vnitřní klid, je vzdát se této představy o problémech. [77]

ZÁVIST JE NEPŘÍTELEM ŠTĚSTÍ

Nemyslím si, že život je tak těžký. Myslím si, že si ho děláme těžkým sami. Jednou z věcí, kterých se snažím zbavit, je slovní spojení „měl bych“. Kdykoliv se vám do mysli vkrade toto „měl bych“, vychází z pocitu viny nebo ze sociálního naprogramování. Dělat něco proto, že „byste měli“, v podstatě znamená, že to ve skutečnosti dělat nechcete. Proto se snažím „měl bych“ ze svého života co nejvíc eliminovat. [1]

Nepřítelem duševního klidu jsou očekávání, která nám vštěpuje společnost a lidé kolem nás.

Společnost nám říká: „Jdi cvičit. Snaž se vypadat dobře.“ To je konkurenční hra pro více hráčů. Ostatní lidé mohou vidět, jestli mi to jde, nebo ne. Říkají nám: „Jdi vydělávat peníze. Kup si velký dům.“ Opět externí konkurenční hra pro více hráčů. Trénink sebe samého, který vám pomůže být šťastný, je čistě vnitřní. Neexistuje žádný vnější pokrok, žádné vnější potvrzení. Soutěžíte jen sami se sebou – je to hra pro jednoho hráče..

Jsme jako včely nebo mravenci. Jsme ti samí, externě naprogramování a motivovaní společenští tvorové. Už neumíme hrát a vyhrávat hry určené pro jednoho hráče. Soutěžíme jen ve hrách pro více hráčů.

Ve skutečnosti je život hrou pro jednoho hráče. Narodíme se sami. Zemřeme sami. Všechny naše interpretace jsou jen naše. Všechny naše vzpomínky jsou jen naše. Za tři generace na nás všichni zapomenou, nikoho nebudeme zajímat. Předtím, než jsme přišli na svět, jsme nikoho nezajímali. Život je hra pro jednoho hráče.

Možná jeden z důvodů, proč je těžké udržet si praxi jógy a meditace, je, že nemají žádnou vnější hodnotu. Jsou to hry jen pro jednoho hráče.

Warren Buffett má skvělý příklad v souvislosti s vnitřním nebo vnějším hodnocením. Ptá se, zda byste chtěli být raději nejlepší milenec na světě, který je známý jako nejhorší, nebo nejhorší milenec na světě, který je známý jako nejlepší? [parafrázováno]

Přesně tak. Všechna skutečná hodnocení jsou jen vnitřní.

Emoce, kterou jsem měl vždy problém překonat, byla závist. Když jsem byl mladý, hodně jsem záviděl. Postupně jsem se naučil, jak se závisti zbavit. Stále se však sem-tam objeví. Je to taková jedovatá emoce, která vám na konci dne nic dobrého nepřinese. Vy jste nešťastnější a osoba, které závidíte, je stále úspěšná, stále dobře vypadá nebo má cokoli jiného, v čem vyniká.

Jednoho dne jsem si u všech těch lidí, kterým jsem záviděl, uvědomil, že si nemůžu vybírat jen částečné aspekty jejich života. Nemohl jsem si říct, že chci jeho tělo, chci její peníze, chci jeho osobnost. Musíte brát celou osobu. Chcete být skutečně tou osobou se všemi

jejími reakcemi, touhami, rodinou, úrovní štěstí, pohledem na život, pohledem na sebe? Pokud nejste ochotní udělat navždy a úplnou, 100procentní záměnu s danou osobou, potom nemá smysl jí závidět.

Když jsem si to uvědomil, závist se vytratila, protože já nechci být nikým jiným. Jsem naprosto šťastný, že jsem sám sebou. Mimocho-dem, i toto mám pod svojí kontrolou. Být šťastný, že já jsem já. Jen za to nejsou žádné společenské odměny. [4]

ŠTĚSTÍ SE BUDUJE PROSTŘEDNICTVÍM NÁVYKŮ

Mým nejpřekvapivějším zjištěním za posledních pět let byl fakt, že klid a štěstí jsou dovednosti. Nejsou to věci, se kterými se narodíte. Ano, existuje určitý genetický předpoklad. Ale hodně z toho, jak se cítíte, je podmíněné prostředím. Můžete se z toho vymanit a definovat se jinak.

Pocit osobního štěstí je možné časem zvýšit, ale začíná to tím, že uvěříte, že to dokážete.

Štěstí je dovednost. Stejně jako je dovednost i životospráva, dieta, cvičení, vydělávání peněz, seznamování se s děvčaty a chlapci, dobré vztahy, dokonce i láska je dovednost. Všechno začíná uvědoměním si, že jsou to zručnosti, které se můžete naučit. Když se na ně zaměříte a soustředíte, svět se pro vás může stát lepším místem.

Při práci se obklopujte lidmi, kteří jsou úspěšnější než vy.

Při zábavě se obklopujte lidmi, kteří jsou šťastnější než vy.

Která dovednost mi přinese pocit štěstí?

Jděte na to metodou pokus-omyl. Jednoduše potřebujete zjistit, co funguje. Můžete vyzkoušet meditaci vsedě. Pomohla vám? Byla to meditace Tantra, nebo meditace Vipassana? Byl to desetidenní pobyt v ústraní, nebo vám stačilo dvacet minut v tichu?

Dobře. Meditace nezabrala. Co kdybych zkusil jógu? Co kdybych surfoval na kitu? Co kdybych šel na automobilové závody? A co vaření? Dosáhnu potom zenového stavu? Potřebujete vyzkoušet doslova všechno, dokud nenajdete něco, co vám vyhovuje.

Pokud jde o určení vhodné medicíny pro mysl, placebo je účinné na 100 %. Když jde o vaši mysl, je lepší být pozitivně věřící než nedůvěřivý. Ve svém nitru buďte vždy raději pozitivně nastavení.

Přečetl jsem si knihu *Moc přítomného okamžiku* od Eckharta Tolleho, která je fantastickým úvodem do schopnosti žít v přítomnosti pro lidi, kteří nejsou věřící. Tolle vám v ní dokazuje, že „být přítomný“ je to nejdůležitější a vtouká vám to do hlavy znovu a znovu, dokud to nepochopíte.

V knize píše o cvičení s energií těla. Ležíte a cítíte, jak se energie pohybuje po vašem těle. V té chvíli bych já, ve své staré verzi, knihu odložil a řekl: „To je blbost.“ Ale moje nové já si řeklo: „Pokud tomu budu věřit, možná to bude fungovat.“ Šel jsem do toho s pozitivním nastavením. Lehl jsem si a vyzkoušel meditaci. Víte co? Cítil jsem se při tom opravdu dobře.

Jak si někdo vybuduje dovednost být šťastný?

Můžete si vybudovat dobré návyky. Když nebudete pít alkohol, udržíte vaši náladu stabilnější. Pokud nebudete jíst cukr, vaše nálada bude stabilnější. Vyhýbání se Facebooku, Snapchatu nebo Twitteru udrží vaši náladu stabilnější. Hraní videoher vás krátkodobě udělá šťastnějšími – a já jsem býval vášnivým hráčem –, ale z dlouhodobého

hlediska vám může škodit. Všechny tyto činnosti vyvolávají zvýšení a poklesy dopaminu malými nekontrolovatelnými způsoby. Kofein je dalším případem, kdy vyměňujete dlouhodobé benefity za krátkodobé.

V podstatě se musíte ve svém životě snažit nahrazovat svoje automatizované zlovyky dobrými zvyky s cílem stát se šťastnějším člověkem. Jste totiž kombinací svých návyků a lidí, se kterými trávíte nejvíc času.

Když jsme děti, máme jen málo návyků. Časem se naučíme věci, které bychom neměli dělat. Začneme si uvědomovat samy sebe. Začneme si vytvářet návyky a rutiny.

Mnohé rozdíly mezi lidmi, kteří jsou s přibývajícím věkem šťastnější, a lidmi, kteří šťastnější nejsou, je možné vysvětlit tím, jaké návyky si vytvořili. Zvyšují vaše návyky spíše vaše dlouhodobé nebo krátkodobé štěstí? Obklopujete se lidmi, kteří jsou obecně pozitivní a optimističtí? Jsou tyto vztahy nenáročné na údržbu? Obdivujete a respektujete své přátele, ale nezávidíte jim?

Existuje „teorie pěti šimpanzů“, podle které můžete předpovědět chování šimpanze podle pěti šimpanzů, se kterými tráví nejvíc času. Myslím, že to platí i pro lidi. Možná je politicky nekorektní říct to takto napřímo, ale přátele si vybírejte promyšleně. Rozhodně byste si je neměli vybírat náhodně podle toho, vedle koho bydlíte nebo s kým náhodou pracujete. Lidé, kteří jsou nejšťastnější a nejoptimističtější, si vybrali těch správných pět šimpanzů. [8]

První pravidlo řešení konfliktů zní: Neobklopujte se lidmi, kteří se neustále dostávají do konfliktů. Já osobně nemám zájem o nic neudržitelného či těžko udržitelného, včetně složitých vztahů. [5]

Pokud si neumíte představit, že byste s někým spolupracovali celý život, nepracujte s ním ani jediný den.

Mám jednoho přítele, Peršana jménem Behzad. On prostě miluje život a nemá čas na nikoho, kdo není šťastný.

Když se Behzada zeptáte, jaké je jeho tajemství, jen zvedne zrak a řekne:

„Přestaňte se ptát proč a začněte říkat wau.“ Svět je tak úžasné místo. Jako lidé jsme zvyklí brát všechno jako samozřejmost. Například to, co právě teď děláte vy a já. Sedíme doma, máme na sobě oblečení, jsme dobře najedení a komunikujeme mezi sebou napříč prostorem a časem. Mohli bychom být dvě opice, které právě teď sedí v džungli, pozorují západ slunce a ptají se samy sebe, kde budou spát.

Když něco dostaneme, jaksi automaticky předpokládáme, že nám to svět dlužil. Když žijeme v přítomnosti, uvědomíme si, kolik darů a kolik hojnosti okolo nás neustále je. To je všechno, co skutečně potřebujeme. Jsem tady a teď a mám k dispozici všechny tyto neuvěřitelné věci. [8]

Nejdůležitějším trikem, jak být šťastný, je uvědomit si, že štěstí je dovednost, kterou rozvíjíte, a volba, kterou děláte. Rozhodnete se být šťastní a potom na tom pracujete. Je to jako posilování svalstva. Jako hubnutí. Je to jako být úspěšný v práci. Je to jako učit se matematiku. Rozhodnete se, že je to pro vás důležité. Dáte tomu přednost před vším ostatním. Přečtěte si o tomto tématu všechno. [7]

NÁVYKY ŠTĚSTÍ

Mám několik triků, které používám, abych se pokusil být v dané chvíli šťastnější. Zpočátku byly hloupé a těžké a vyžadovaly hodně pozornosti, ale teď se některé z nich staly mou druhou přirozeností. Díky jejich důslednému dodržování se mi podařilo zvýšit úroveň svého štěstí.

Nejzřejmějším návykem je pro mě meditace – meditace vhledu. Pracuji na ní s konkrétním cílem, kterým je snaha pochopit, jak funguje moje mysl. [7]

Jednoduše být vědomý v každém okamžiku. Když se přistihnu při tom, že někoho odsuzuji, snažím se zastavit a říct si: „Jaká je možná pozitivní interpretace toho, co se děje?“ V minulosti jsem se kvůli věcem rozčiloval. Teď na všem vždy hledám pozitivní stránku. Kdysi to vyžadovalo racionální úsilí. Předtím mi trvalo několik vteřin, než jsem přišel na nějakou pozitivní myšlenku. Teď to zvládnu okamžitě. [7]

Dalším dobrým návykem je, že se snažím na svoji pokožku dostat víc slunečního světla. Dívám se nahoru a usmívám se. [7]

Vždy, když se přistihnete, že po něčem toužíte, řekněte si: „Je to pro mě tak důležité, že budu nešťastný, když to nepůjde podle mých představ?“ U drtivé většiny věcí zjistíte, že to jednoduše není pravda. [7]

Myslím, že vysazení kofeinu mě udělalo šťastnějším. Jsem díky tomu stabilnější člověk. [7]

Každodenní cvičení mě rozhodně udělalo šťastnějším. Když máte klid v těle, je lehčí mít klid v duši. [7]

Čím víc ostatní posuzujete, tím víc se od ostatních oddělujete. Na chvíli se můžete cítit dobře, máte ze sebe dobrý pocit, kdy si myslíte, že jste lepší než někdo jiný. Ale později se budete cítit osaměle.

Postupně všude uvidíte negativitu. Svět jen odráží vaše vlastní pocity zpět na vás. [77]

Řekněte svým přátelům, že jste šťastný člověk. Potom budete nuceni přizpůsobit se této představě. Věříte, že jste konzistentní člověk, a proto se tak chcete i chovat. A vaši přátelé budou očekávat, že jste šťastný. [5]

Získejte zpět svůj čas a štěstí tím, že minimalizujete používání těchto tří aplikací smartphonu: telefon, kalendář a budík. [11]

Čím víc tajemství máte, tím méně budete šťastní. [11]

Chytila vás špatná nálada? Pro změnu nálady využijte meditaci, hudbu a cvičení. A potom si vyberte něco nového, čemu budete po zbytek dne věnovat emocionální energii. [11]

Hédonická adaptace je silnější u věcí vytvořených člověkem (auta, domy, oblečení, peníze) než u přirozených věcí (jídlo, sex, cvičení). [11]

Platí bez výjimek – činnosti u obrazovky přinášejí méně štěstí, činnosti mimo obrazovku ho přinášejí víc. [11]

Dobře měřitelný osobní ukazatel: jakou část dne trávím děláním věcí z povinnosti, a ne ze zájmu? [11]

Úlohou denních zpráv je vyvolat ve vás úzkost a zlost. Avšak trendy ve vědě, ekonomice, konfliktech nebo ve vzdělávání, ze kterých zprávy vycházejí, jsou pozitivní. Zůstaňte tedy optimističtí. [11]

Politika, akademické prostředí a společenské postavení, to všechno jsou hry s nulovým součtem. Hry s kladným součtem vytvářejí pozitivní lidi. [11]

Zvyšujte serotonin v mozku bez léků: sluneční světlo, cvičení, pozitivní myšlení a tryptofan (esenciální aminokyselina). [11]

JAK MĚNIT SVOJE NÁVYKY?

Vyberte si jednu věc. Kultivujte to, po čem toužíte. Vizualizujte si to.

Naplánujte si udržitelnou cestu.

Identifikujte potřeby, spouštěče a náhrady.

Povězte o změně svým přátelům.

Pečlivě se sledujte.

Sebedisciplína je mostem k novému sebeobrazu.

Přijměte svůj nový sebeobraz. Je tím, kým jste – teď. [11]

Nejdříve to víte. Potom to pochopíte. Potom to dokážete vysvětlit. Potom to dokážete prožít. Nakonec tím jste.

NAJDĚTE ŠTĚSTÍ V PŘIJETÍ

V každé životní situaci máte vždy tři možnosti: můžete ji změnit, můžete ji přijmout nebo ji můžete opustit.

Když ji chcete změnit, jde o touhu. Bude vám způsobovat utrpení, dokud situaci úspěšně nezměníte. Proto si tuto možnost nevybírejte příliš často. Vyberte si v daném čase jen jednu velkou touhu ve svém životě, abyste si dali cíl a motivaci.

Proč ne dvě?

Rozptýlí vás to.

I jedna touha je dost. Být klidný znamená, že hlavu máte čistou od myšlenek. Hodně jasnosti vychází z toho, že jste v přítomném

okamžiku. Je těžké být v přítomném okamžiku, když si myslíte: „Musím udělat toto. Chci tamto. Toto se musí změnit.“ [8]

Vždy máte tři možnosti: můžete to změnit, můžete to přijmout nebo to můžete nechat tak. Co není dobrá možnost, je sedět a chtít, abyste to změnili, ale nezměnit to; přát si, abyste to opustili, ale neopustit to a nepřijmout to. Tento boj a nechuť jednat jsou zodpovědné za většinu našeho utrpení. Fráze, kterou si asi nejčastěji opakuji sám pro sebe, je: „Přijmi to“. [5]

Jak podle tebe vypadá akceptace?

Akceptace znamená být OK, ať je výsledek jakýkoliv. Znamená zůstat vyrovnaný a soustředěný. Umět odstoupit a vidět širší souvislosti.

Ne vždy dostaneme to, co chceme, ale někdy to, co se děje, je to nejlepší, co se může stát. Čím dříve to dokážeme přijmout jako realitu, tím spíše se můžeme přizpůsobit.

Dosáhnout přijetí je těžké. Mám několik triků, které používám, i když nejsou stoprocentně úspěšné.

Jedním z nich je poodstoupit a podívat se na předcházející zkušenosti s utrpením, kterým jsem si v životě prošel. Zapisuji si je. „Když ses naposledy s někým rozešel, když se ti naposledy nepodařilo podnikání, když jsi měl naposledy zdravotní problémy, co se dělo?“ Můžu tak i po letech sledovat růst a zlepšení, které z toho vyplynulo.

Mám ještě jeden trik, který používám na drobné nepříjemnosti. Když se stanou, část mne okamžitě zareaguje negativně. Naučil jsem se však v duchu ptát se sám sebe: „Co je na této situaci pozitivního?“

„Dobře, přijdu pozdě na setkání. Ale jaký je v tom pro mě přínos? Můžu si na chvíli odpočinout a pozorovat ptáky. Aspoň strávím méně času na té nudné schůzi.“ Téměř vždy je v tom něco pozitivního.

I když nemůžete přijít s něčím pozitivním, můžete říct: „No, vesmír mi teď dává lekci. Je čas poslouchat a učit se.“

Uvedu vám nejjednodušší příklad: Byl jsem na jedné akci a po ní mi někdo zaplavil e-mailovou schránku velkým množstvím fotografií, které tam udělal. Okamžitě se objevil malý hodnotící hlas, který říkal: „No tak, nemohl sis vybrat jen několik nejlepších záběrů? Kdo posílá sto fotek?“ Vzápětí jsem se zeptal sám sebe: „Co je na tom pozitivního?“ Pozitivem je, že si můžu vybrat pět nejlepších fotografií. Můžu se rozhodnout.

Za poslední rok se mi díky dostatečnému procvičování tohoto triku podařilo přejít od několika vteřin potřebných na promyšlení odpovědi k tomu, že to můj mozek dělá téměř okamžitě. To je návyk, který si můžete natrénovat. [8]

Jak se učíš přijímat věci, které nemůžeš změnit?

V podstatě jde o jeden velký trik: přijmout smrt.

Smrt je ta nejdůležitější věc, která se vám kdy stane. Když se podíváte na svoji smrt a přijmete ji, namísto toho, abyste před ní utíkali, přinese vám do života smysl. Velkou část života se snažíme smrti vyhnout. Hodně z toho, o co bojujeme, je možné klasifikovat jako snahu o nesmrtnost.

Pokud jste nábožensky založení a věříte, že existuje posmrtný život, bude o vás postaráno. Pokud nejste věřící, možná chcete mít děti. Pokud jste umělec, malíř nebo podnikatel, chcete po sobě něco zanechat.

Tady je moje rada: Žádný odkaz budoucnosti či dědictví neexistuje. Není co zanechat. Všichni odejdeme. I naše děti odejdou. Z našich výtvorů se stane prach. Z našich civilizací také. Naše planeta i naše

sluneční soustava se změní na prach. Vesmír existuje už deset miliard let. Bude tu i dalších deset miliard let.

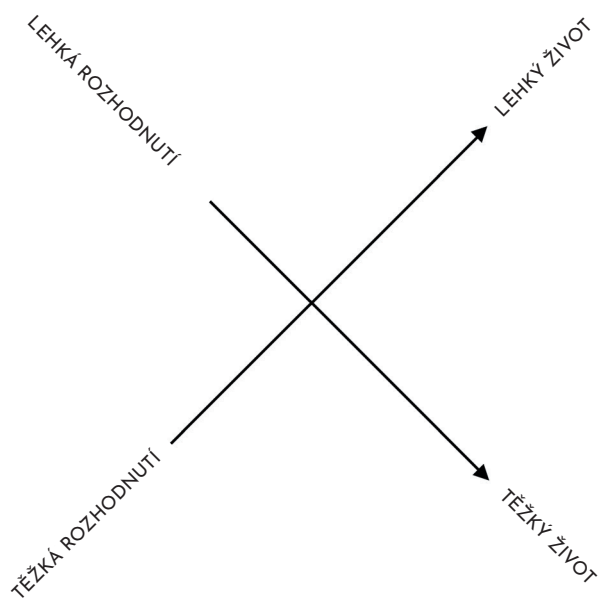
Váš život je mihnutí světlušky v tmavé noci. Jste tu jen na tak krátkou dobu. Pokud si plně uvědomíte marnost toho, co děláte, může vám to přinést štěstí a klid, protože přijmete fakt, že všechno je jen hra. Zábavná hra. Důležité je jen to, jak prožíváte realitu svého života. Proč si ji nevyložit co nejpozitivnějším způsobem?

Vždy, když se nebavíte, když nejste opravdu šťastní, neděláte nikomu žádnou laskavost. Nikdo se díky vašemu neštěstí nemá lépe. Jediné, co děláte, je, že mrháte neuvěřitelně krátkým a vzácným časem, který máte na této zemi. Myslet na smrt a nepopírat ji je velmi důležité.

Kdykoliv se chytím do pasti konfliktů vyvolaných vlastním egem, prostě si vzpomenu na celé civilizace, které přišly a odešly. Vezměme si například Sumery. Jsem si jistý, že to byli významní lidé a dokázali velké věci, ale zkuste si vzpomenout na jednoho konkrétního Sumera. Řekněte mi něco zajímavého nebo důležitého, co Sumerové udělali a co přetrvalo dodnes. Nic.

Takže možná za deset tisíc let nebo za sto tisíc let lidé řeknou: „No ano, Američané. Slyšel jsem o Američanech.“ [8]

Jednoho dne zemřete a na ničem, čím teď žijete, už nebude záležet. Tak si to užívejte. Udělejte něco pozitivního. Nabídněte trochu lásky. Udělejte někoho šťastným. Trochu se zasmějte. Oceňte tento okamžik. A dělejte svoji práci. [8]

I ZACHRAŇTE SE

Lékaři vás neudělají zdravými.

Výživoví poradci vás neudělají štíhlými.

Učitelé vás neudělají moudrými.

Guruové vás neudělají klidnými.

Mentoři vás neudělají bohatými.

Trenéři vás neudělají fit.

Vy sami musíte nakonec převzít odpovědnost.

Zachraňte se sami.

BUĎTE SAMI SEBOU

Možná mnozí z vás právě teď dělají toto – trápíte se, čmáráte si poznámky a říkáte si: „Musím udělat toto a musím udělat tamto a musím udělat...“ Ne, nemusíte dělat nic.

Jediné, co byste měli dělat, je to, co chcete dělat. Když se přestanete snažit přijít na to, jak dělat věci tak, jak to od vás chtějí ostatní, najednou uslyšíte ten slabý hlásek ve vlastní hlavě, který chce dělat věci určitým způsobem. Potom se můžete stát sami sebou.

Nikdy jsem se nesetkal se svým největším mentorem. Tak moc jsem chtěl být jako on. Ale jeho poselství bylo opačné: Buď sám sebou, s vášnivou intenzitou.

Nikdo na světě neumí být lepší v bytí vámi, než jste vy sám. Nikdy nebudete lepší v tom být mnou, jako jsem já. Já nikdy nebudu lepší v tom být vámi, jako jste vy sám. Samozřejmě poslouchajte a vstřebávejte, ale nesnažte se napodobovat. Napodobování jiných je snaha odsouzená k neúspěchu. Uvědomte si, že každý člověk je v něčem jedinečně kvalifikovaný. Díky kombinaci své DNA a individuálního vývoje má specifické znalosti, schopnosti a touhy, které nemá nikdo jiný na světě.

Množství kombinací lidské DNA a zkušeností je ohromující. Nikdy nepotkáte dva lidi, kteří by byli navzájem zaměnitelní.

Vaším životním cílem je najít lidi, byznys, projekt nebo umění, které vás nejvíc potřebuje. Tam venku existuje něco právě pro vás. To, co nepotřebujete, je vytvářet si checklisty a rozhodovací procesy postavené na tom, co dělají jiní lidé. Nikdy se jimi nestanete. Nikdy nebudete dobří v tom, abyste byli někým jiným. [4]

Když chcete vytvořit něco originálního, musíte být něčím iracionálně posedlí.

STAREJTE SE O SEBE

Mojí prioritou číslo jedna v životě, před mým štěstím, před mojí rodinou, před mou prací, je vlastní zdraví. Nejdříve fyzické zdraví, potom duševní. Třetí je moje spirituální zdraví. Potom je to zdraví mé rodiny. Potom je to blaho mé rodiny. Potom můžu jít a dělat cokoliv, co potřebuji, se zbytkem světa. [4]

Nic nezdůrazní životní priority tak jako zdravotní problém.

Co nás v moderním světě odvádí od způsobu, jakým má člověk žít?

Je toho mnoho, velmi mnoho.

Po fyzické stránce je to více věcí. Konzumujeme stravu, na kterou nejsme evolučně připravení. Správný jídelníček by se měl pravděpodobně přibližovat k paleo stravě, tedy jíst převážně zeleninu s malým množstvím masa a lesních plodů.

Co se týká pohybu, namísto běhání na běžeckém pásu bychom si měli spíše hrát. Pravděpodobně jsme se evolučně vyvinuli tak, abychom používali všech pět smyslů stejně a neupřednostňovali zrakové vjemy. V moderní společnosti jsou téměř všechny naše vstupy a komunikace vizuální. Neměli bychom chodit v botách. Mnoho problémů s páteří a nohama pochází z nošení bot. Nejsme vyvinutí na to, aby nás oblečení neustále udržovalo v teple. Jsme vyvinutí na to, abychom byli vystavováni chladu. Ten nastartuje náš imunitní systém.

Nevyvinuli jsme se na to, abychom žili v dokonale sterilním a čistém prostředí. Vede to k alergiím a netrénovanému imunitnímu systému

(známé jako hygienická hypotézaⁱ). Jsme vyvinutí na to, abychom žili v mnohem menších kmenech a měli kolem sebe víc rodiny. Částečně jsem vyrůstal v Indii, kde se každý stará o váš život. Vždy je tam bratranec, sestřenice, teta, strýc, kteří jsou vám na očích, díky čemuž je těžké být v depresi, protože nikdy nejste sami. (Nemám na mysli lidi s depresí vyvolanou chemickou nerovnováhou v mozku. Mluvím spíše o existenciální úzkosti a malátnosti, kterou procházejí někteří teenageři.) Na druhé straně nemáte téměř žádné soukromí, takže nemůžete být úplně svobodní. Je to něco za něco.

Nevyvinuli jsme se na to, abychom každých pět minut kontrolovali svůj telefon. Neustálé změny nálad, když dostaneme „lajk“ a potom rozzlobený komentář, z nás dělají úzkostlivé bytosti. Vyvinuli jsme se pro nedostatek, ale žijeme v hojnosti. Je to neustálý boj říkat „ne“, když vaše geny chtějí vždy říct „ano“. Ano cukru. Ano pro setrvání v tomto vztahu. Ano alkoholu. Ano drogám. Ano, ano, ano. Naše těla neumí říct „ne“. [8]

Když jsou všichni nemocní, přestaneme to považovat za nemoc.

STRAVA

Kromě matematiky, fyziky a chemie neexistuje mnoho „ustálené vědy“. Stále se dohadujeme o tom, která dieta je pro nás optimální.

i Podle hygienické hypotézy je pro rozvoj imunitního systému důležitý přiměřený kontakt s různými mikroorganismy v raném věku dítěte. Příliš hygienické prostředí tomuto rozvoji brání. (pozn. vyd.)

Jaký máš názor na ketogenní dietu?

Zdá se, že je opravdu těžké ji dodržovat. Pro mozek a tělo má smysl mít záložní mechanismus. Například v době ledové se lidé vyvinuli bez mnoha dnes dostupných rostlin. Zároveň už tisíce let jíme rostliny... Nemyslím si, že rostliny jsou pro nás špatné, ale stravování bližší k paleo dietě je asi správnější.

Myslím si, že vzájemné působení cukru a tuku je opravdu zajímavé. Tuk je to, co vás zasytí. Tučná jídla vám dávají pocit sytosti. Nej-jednodušší způsob, jak se cítit sytý, je přejít na ketogenní dietu, při které neustále jíte tuny slaniney, až je vám z ní tak špatně, že se už nedokážete na tuk ani podívat.

Po cukru máte hlad. Cukr signalizuje vašemu tělu: „V prostředí je neuvěřitelný zdroj potravy, pro který jsme se nevyvinuli,“ takže se na cukr vrhnete. Problémem je, že efekt cukru dominuje nad efektem tuku. Když sníte tučné jídlo a přidáte do něj cukr, cukr vyvolá hlad, tuk dodá kalorie a vy to jednoduše přeženete. Proto jsou všechny dezerty kombinací tuků a sacharidů.

Ale v přírodě se sacharidy a tuky spolu vyskytují jen zřídka. Najít cukr a tuk spolu v přírodě je možné jen v kokosových ořechách, v mangu, možná v banánech, v podstatě jen v tropickém ovoci. Kombinace cukru a tuku spolu je opravdu smrtící. Dávejte si na ni při stravování pozor.

Nejsem odborník a problém je, že s výživou a stravováním je to jako s politikou: každý si myslí, že je v tématu odborník. Názor na stravování je součástí osobní identity, proto každý svoji odpověď na otázku, co jíst, považuje za jedinou správnou. Stravování může být malým náboženstvím – proto je to tak těžké téma na vyprávění. Zjednodušeně jen řeknu, že každá rozumná životospráva se vyhýbá kombinaci cukru a tuku. [2]

Tuk ve stravě podporuje pocit sytosti. Cukr ve stravě vyvolává hlad. Efekt cukru dominuje. Zohledněte to při snaze kontrolovat svůj apetit.

Většina zdravých lidí se mnohem více soustřeďuje na to, co jedí než na to, kolik toho jedí. Kontrola kvality je jednodušší než kontrola kvantity – a zároveň vede i ke kontrole kvantity. [11]

Paradoxně je hladovění (z nízkosacharidového/paleo základu) jednodušší než kontrola velikosti porcí. Protože jakmile tělo identifikuje jídlo, vyhraje nad vědomím. [11]

Například u takového chleba *Wonder Bread* se vždy divím, jak může zůstat měkký při pokojové teplotě po celé měsíce. Pokud ho ani bakterie nechtějí jíst, proč byste ho jedli vy? [11]

Uplynulo pět tisíc let a my se stále hádáme, zda je jedovaté maso, nebo rostliny. Vykašlete se na extrémisty a na všechny potraviny vynalezené za posledních několik stovek let. [11]

Pokud jde o medicínu a výživu, méně je lepší než více. [11]

Můj trenér mi posílá fotografie svých jídel, což mi vždy připomene, že všichni jsme závislí na chuti. [11]

Nejjednodušší dieta na světě: Čím více je jídlo předem zpracované, tím méně bychom ho měli jíst.

CVIČENÍ

Čím těžší trénink, tím lehčí den.

Který návyk podle tebe nejvíc pozitivně ovlivňuje tvůj život?

Každodenní ranní cvičení. To změnilo úplně všechno. Díky němu se cítím zdravější a mladší. Díky němu nechodím ven pozdě večer. Všem řeknu: „Nemám čas.“ Cvičení je pro mě velmi důležité.

Často, když někomu předhodíte nějaký dobrý zvyk, odpoví vám výmluvou. Ta nejčastěji zní „nemám čas“. „Nemám čas“ je jen jiný způsob jak říct: „Není to moje priorita.“ To, co opravdu musíte udělat, je říct, zda je to vaše priorita, nebo ne. Když je něco vaší prioritou číslo jedna, potom to uděláte. Takto jednoduše život funguje. Když máte košík plný deseti nebo patnácti různých priorit, nakonec nestihnete žádnou z nich.

Já jsem se prostě rozhodl, že mojí prioritou číslo jedna v životě, která je důležitější než moje štěstí, rodina, práce, je moje vlastní zdraví. Začíná to mým fyzickým zdravím. [4] Protože se mé fyzické zdraví stalo mou prioritou číslo jedna, nikdy nemůžu říct, že nemám čas. Ráno si zacvičím a trvá to tolik, kolik je třeba. Svůj den nezačínám, dokud si nezacvičím. Je mi jedno, jestli svět mezitím exploduje a rozplyne se, všechno může počkat těch třicet minut, než docvičím.

Cvičím každý den. Stalo se jen párkrát, že jsem necvičil, protože jsem byl na cestách nebo jsem byl zraněný, nemocný nebo něco podobného. Počet dní v roce, kdy jsem necvičil, můžu spočítat na prstech jedné ruky. [4]

Jeden měsíc pravidelné jógy a cítím se o 10 let mladší. Zůstat flexibilní znamená zůstat mladý.

Na tom, jak si návyk vytvoříte, nezáleží. Dělejte něco každý den. Je téměř jedno, co to je. Lidé jsou posedlí tím, zda mají posilovat, nebo hrát tenis, cvičit pilates, nebo dělat vysoce intenzivní intervalový trénink, „Šťastné tělo“ⁱ, nebo cokoli jiného. Uniká jim podstata. Důležité je dělat něco každý den. Nezáleží na tom co. Nejlepší trénink pro vás je ten, který vás baví dělat každý den. [4]

Procházkové pracovní schůzky:

- Mozek funguje lépe
- Fyzická aktivita a sluneční světlo
- Kratší a méně zdvořilostní řeči
- Více dialogů, méně monologů
- Žádné prezentace
- Dají se jednoduše skončit chůzí zpět

Stejně jako u všeho v životě platí, že pokud jste ochotní přinést krátkodobou oběť, budete mít dlouhodobý užitek. Můj trenér (Jerzy Gregorek) je moudrý, skvělý chlapík. Vždy říká: „Lehká rozhodnutí, těžký život. Těžká rozhodnutí, lehký život.“

V podstatě, pokud jste se právě teď rozhodli pro těžší volbu v tom, že nebudete jíst všechna nezdravá jídla, na která máte chuť, a že bude pravidelně cvičit, váš život bude z dlouhodobého hlediska snadný. Nebudete nemocní. Nebudete mít podlomené zdraví. To samé platí i o hodnotách. To samé platí o šetření na méně příznivé dny. **A platí to i v tom, jak přistupujete ke svým vztahům. Pokud teď děláte snadná rozhodnutí, váš celkový život bude mnohem těžší.** [4]

i <https://thehappybody.com/>

MEDITACE
JE

PŘERUŠOVANÁ
HLADOVKA

PRO MYSL.

MEDITACE A DUŠEVNÍ SÍLA

Emoce je náš evolučně vyvinutý biologický nástroj na předpovídání budoucího vlivu aktuální události. V moderních podmínkách je obvykle přehnaná nebo nesprávná.

Proč je meditace tak důležitá?

Váš dech je jedním z mála míst, kde se setkává váš autonomní nervový systém s vaším somatickým nervovým systémem. Dýchání je mimovolné, ale můžete ho i vědomě ovládat.

Myslím si, že hodně meditačních postupů klade důraz na dech právě proto, že je vstupní bránou do našeho autonomního nervového systému. V medicínské a duchovní literatuře je hodně případů, kdy lidé ovládají svoje tělo na úrovni, která by měla být autonomní.

Vaše mysl má velký vliv. Co je tak neobvyklého na tom, že váš přední mozek vysílá signály do zadního mozku a zadní mozek směřuje zdroje do celého těla?

Toto dokážete jen dýcháním. Uvolněné dýchání říká vašemu tělu, že jste v bezpečí. Tehdy váš přední mozek nepotřebuje tolik energie jako obvykle. Přebytečná energie může být poslána do zadního mozku (mozeček a mícha) a ten může tyto zdroje přesměrovat do zbytku vašeho těla.

Netvrdím, že můžete porazit jakoukoliv chorobu jen proto, že jste aktivovali svůj zadní mozek. Ale aspoň většinu energie, která je normálně potřebná na zpracovávání vjemů z vnějšího prostředí, věnujete imunitnímu systému.

Velmi doporučuji poslechnout si podcast Tima Ferrisse s Wimem Hofem. Wimova přezdívka je Ledový muž. Je to chodící zázrak. Je držitelem světového rekordu za nejdelší čas strávený v ledové koupeli a plavání v mrazivé vodě. Hodně mě inspiroval, nejen proto, že je schopný nadlidských fyzických výkonů, ale i proto, že když je dělá, zůstává neuvěřitelně milý a šťastný – čehož není snadné dosáhnout.

Je zastáncem pobytu v chladu, protože lidé jsou podle něho příliš oddělení od svého přirozeného prostředí. Jsme neustále oblečení, nakrmení a v teple. Naše těla ztratila kontakt s chladem. Chlad je důležitý, protože dokáže aktivovat imunitní systém.

Proto je zastáncem dlouhých ledových koupelí. Jelikož pocházím z indického subkontinentu, pro koupání se v ledové vodě nemám pochopení. Wim mě však inspiroval, abych vyzkoušel aspoň studené sprchy. A udělal jsem to tak, že jsem použil dechovou metodu Wima Hofa. Ta spočívá v hyperventilaci, aby se dostalo do krve víc kyslíku, čímž se zvýší teplota centrální části těla. Potom můžete jít do sprchy.

Prvních několik studených sprch bylo směšných, protože jsem se snažil do ní vejít pomalu a celou dobu jsem se při tom svíjel. Začal jsem před asi čtyřmi nebo pěti měsíci. Teď si sprchu zapnu naplno a rovnou do ní vejdu. Nedávám si čas na váhání. Hned, jak slyším hlas v hlavě, který mi říká, jak to bude studené, vím, že musím vejít.

Z tohoto jsem se naučil jednu podstatnou lekci: většina našeho utrpení pochází ze snahy vyhnout se něčemu. Většinu utrpení ze studené sprchy tvoří nerozhodné přešlapování před ní. Když už jste jednou v ledové sprše, tak v ní jste. Není to utrpení. Je to jen zima. Když vaše tělo říká, že mu je zima, je to jiné, než když to říká vaše mysl. Připusťte, že vaše tělo říká, že mu je zima. Podívejte se na něj. Vyrovnejte se s tím. Přijměte to, ale netrapte se kvůli tomu psychicky. Dvouminutová studená sprcha vás nezabije.

Studená sprcha vám pomůže připomenout si tuto lekci každé ráno. Teď je pro mě horká sprcha další z věcí, které ve svém životě už nepotřebuji. [2]

Meditace je přerušovaná hladovka mysli.

Příliš mnoho cukru vede k těžkému tělu a příliš mnoho rozptýlení vede k těžké mysli.

Čas strávený nerozptylováním se a o samotě, při sebezkoumání, psaní deníku, meditaci, vyřeší nedořešené a z mentálně tlustých nás udělá fit.

Praktikuješ v současnosti meditaci?

Myslím si, že meditace je jako dieta, při které každý údajně dodržuje nějaký režim. Každý říká, že režim dodržuje, ale skutečnost je jiná. Zjistil jsem, že je jen málo lidí, kteří meditují pravidelně. Já osobně jsem vyzkoušel nejméně čtyři různé formy meditace.

Ta, která mi nejlépe vyhovuje, se nazývá „Bezvýběrové uvědomování“ nebo „Nehodnotící uvědomování“. Zatímco se věnujete svým každodenním záležitostem (velkou výhodou je, když je kolem nějaká příroda) a s nikým jiným si nepovídáte, cvičíte se v tom, jak se naučit přijímat okamžik, v němž se nacházíte, bez toho, abyste ho posuzovali. Nemyslíte si: „Aha, tamhle je bezdomovec, raději přejdu na druhou stranu ulice.“ Nebo se podíváte na někoho, kdo běží kolem, a řeknete si: „Není moc ve formě, já jsem v mnohem lepší.“

Kdybych viděl muže s rozcuchaným účesem, nejdřív bych si pomyslel: „Ha, má špatný den.“ Ale proč se mu posmívám? Abych se cítil

lépe? A proč se snažím cítit lépe ohledně svých vlasů? Protože mi začaly vypadávat a bojím se, že ztratím všechny. Zjistil jsem, že 90 procent myšlenek, které mám, je o strachu. Zbývajících 10 procent je o touze.

Při této meditaci neděláte žádná rozhodnutí. Nic nesoudíte. Všechno jen přijímáte. Když to dělám deset nebo patnáct minut během procházky, skončím v klidném, vděčném stavu. Nehodnotící uvědomování u mě funguje.[6]

Mohli byste se věnovat i transcendentální meditaci, při níž si opakováním své mantry vytváříte v hlavě bílý šum, do kterého pochováváte svoje myšlenky. Nebo si můžete jen velmi pozorně a ostražitě uvědomovat svoje myšlenky tak, jak přicházejí. Jak tak sledujete svoje myšlenky, uvědomíte si, kolik z nich je založených na strachu. V okamžiku, kdy si ten strach uvědomíte, zmizí i bez toho, abyste se o to vysloveně snažili. Po chvíli se vaše mysl uklidní.

Když se vaše mysl uklidní, přestanete brát všechno kolem sebe jako samozřejmost. Začnete si všímat detailů. Pomyslíte si: „Páni, žiju na tak krásném místě. Je tak skvělé, že mám oblečení a můžu si kdykoliv zajít do Starbucksu na kávu. Podívej se na tyto lidi – každý z nich má ve své hlavě dokonale pravdivý a plnohodnotný život.“

Vytrhne vás to z příběhu, který si neustále vyprávíte. Když si aspoň na deset minut přestanete povídat sami se sebou, když přestanete být posedlí vlastním příběhem, uvědomíte si, že jste se dostali v Maslovově hierarchii potřeb opravdu vysoko a život je celkem fajn. [6]

Life-Hack: Když jste v posteli, meditujte. Buď zažijete hlubokou meditaci, nebo usnete. Vítězství dosáhnete v obou případech.

Další metoda, kterou jsem se naučil, je prostě si sednout aspoň na hodinu denně a zavřít oči. Odevzdáte se všemu, co se děje – nevyvíjíte žádné úsilí. Nevyvíjíte žádné úsilí pro něco ani proti něčemu. Pokud vám v mysli běží myšlenky, necháte je běžet.

Celý život se vám dějí různé věci. Některé dobré, některé špatné, většinu z nich jste zpracovali a vyřešili, ale některé na vás zůstaly nalepené. Postupem času se jich na vás nalepilo stále víc, až se z nich vytvořila tenká skořápka.

Ztratili jste svůj dětský smysl pro zázrak a pro přítomnost a štěstí. Ztratili jste svoje vnitřní štěstí, protože jste si vybudovali tuto osobnost z poslepovaných skořápek nevyřešené bolesti, chyb, strachů a tužeb.

Jak se té skořápky zbavit? Při meditaci se děje to, že sedíte a neodporujete své mysli. Tyto věci začnou bublat na povrch. Je to jako obrovská schránka nezodpovězených e-mailů, které se vracejí až do vašeho dětství. Budou se vynořovat jeden po druhém a vy budete nucený se s nimi vypořádat.

Budete nucený je vyřešit, ale jejich řešení nevyžaduje žádnou práci – jen je pozorujete. Už jste dospělí, máte určitý odstup v čase a prostoru od minulých událostí a můžete je jednoduše vyřešit. Dokážete být mnohem objektivnější v tom, jak je vnímáte.

Časem postupně vyřešíte mnoho z těchto hluboko zakořeněných nevyřešených věcí, které máte v mysli. Když je vyřešíte, přijde den, kdy si sednete k meditaci a narazíte na mentální „nulu v e-mailech“. Když otevřete svoji mentální „poštu“ a žádná zpráva tam není, je to úžasný pocit.

Je to stav radosti, blaženosti a klidu. Když ho jednou zažijete, nebudete se ho chtít vzdát. Pokud můžete každé ráno získat zdarma hodinu blaženosti jen tím, že si sednete a zavřete oči, má tato hodina cenu zlata. Změní vám život.

Doporučuji meditovat každé ráno jednu hodinu, protože kratší čas nestačí, abyste se do toho skutečně ponořili. Pokud chcete meditaci skutečně vyzkoušet, doporučuji vám meditovat během šedesáti dnů jednu hodinu denně, hned ráno. Přibližně po šedesáti dnech budete unavení z poslouchání vlastní mysli. Vyřešíte hodně problémů nebo je budete mít naposlouchané dostatečně mnohokrát na to, abyste se přes ně dokázali přenést.

Meditace není těžká. Všechno, co musíte udělat, je sedět a nic nedělat. Jen se posaďte. Zavřete oči a řekněte si: „Na hodinu si dám pauzu. Toto je moje hodina volna od života. Toto je hodina, během které nebudu nic dělat. Když myšlenky přijdou, tak přijdou. Nebudu s nimi bojovat. Nebudu je přijímat. Nebudu nad nimi intenzívněji přemýšlet. Nebudu je odmítat. Budu tady jen hodinu sedět se zavřenýma očima a nebudu dělat nic.“

Je to tak těžké? Dokážete hodinu nedělat nic? Co je tak těžké na tom, dát si hodinovou přestávku? [74]

Uvědomil sis někdy, že bys mohl kontrolovat způsob, jak věci interpretuješ? Myslím si, že jeden z problémů lidí je, že si neuvědomují, že mají kontrolu nad tím, jak si situaci vysvětlují a jak na ni reagují.

Myslím, že každý ví, že je to možné. Existuje skvělá Oshova přednáška s názvem „Přitažlivost drog je spirituální“. Hovoří v ní o tom, proč lidé berou drogy (všechny od alkoholu přes psychedelika až po marihuanu). Dělají to, aby ovládli svůj duševní stav. Dělají to proto, aby kontrolovali svoje reakce. Někteří lidé pijí, protože jim to pomáhá nebyt tak ustaraný, nebo jsou huliči, protože se mohou „ztratit“, nebo berou psychedelika, aby se cítili přítomní nebo ve spojení s přírodou. Přitažlivost drog je spirituální.

Do určité míry to dělají všichni lidé. Honí se za vzrušením při akčních sportech, za stavy „flow“ či orgasmy – každý z těchto stavů, o které

lidé usilují, jim umožňuje dostat se z jejich vlastních hlav. Chtějí utéct hlasu ve své hlavě – od příliš rozvinutého pocitu vlastního já.

Co určitě nechci, je, aby se můj pocit vlastního já s přibývajícím věkem ještě víc rozvíjel a posiloval. Chci opak, aby byl slabší a tlumenější, abych mohl víc setrvávat v přítomné každodenní realitě, přijímat přírodu a svět takový, jaký je. Oceňovat ho, tak jako to dělají děti. [4]

První věc, kterou je třeba si uvědomit, je, že svůj duševní stav můžete pozorovat. Meditace neznamená, že najednou získáte superschopnost ovládat svůj vnitřní stav. Výhodou meditace je, že si uvědomíte, jak moc se vaše mysl vymkla kontrole. Je jako opice, která hází výkaly, běhá po místnosti, dělá problémy, křičí a rozbíjí věci. Je zcela nekontrolovatelná. Nekontrolovatelný šílenec.

Musíte vidět toto šílené stvoření v akci, abyste vůči němu pocítili určitý odpor a chtěli se od něho oddělit. V tom oddělení je osvobození. Uvědomíte si: „Ach, nechci být takovýmto člověkem. Proč jsem tak neovladatelný?“ Už samotné uvědomění vás uklidní. [4]

Meditace vzhledu vám umožní nechat běžet váš mozek v režimu ladění, dokud si neuvědomíte, že jste jen podprogramem ve větším programu.

Snažím se sledovat svůj vnitřní monolog. Ne vždy se to daří. Pokud to mám říct v jazyku počítačového programování, snažím se spustit svůj mozek v „debugovacím režimu“ tak často, jak je to jen možné. Když si s někým povídám nebo když se něčemu věnuji ve skupině lidí, je to skoro nemožné, protože tehdy můj mozek musí zvládat příliš mnoho věcí najednou. Ale když jsem sám, jako například

dnes ráno, svůj vnitřní monolog stíhám sledovat. Začal jsem při čištění zubů myslet na podcast, který mě čekal. V hlavě jsem si začal představovat, jak mi Shane klade množství otázek, a představoval jsem si i svoje odpovědi na ně. Ale potom jsem se při tom přistihl. Přepnul jsem mozek do režimu ladění a jen jsem sledoval každou malou instrukci.

Řekl jsem si: „Proč fantazírují a plánuji budoucnost? Proč tu nemůžu jen tak stát a čistit si zuby?“ Uvědomil jsem si, že můj mozek utíkal do budoucnosti a plánoval fantazijní scénář, který vymyslelo ego. Řekl jsem si: „Opravdu mi záleží na tom, jestli se ztrapním? Koho to zajímá? I tak zemřu. Všechno se nakonec ztratí, i moje paměť, takže je to zbytečné.“ Takto jsem se vypnul a vrátil se zpět k čištění zubů. Všiml jsem si, jak dobrý je zubní kartáček a jak příjemný je to pocit. A hned v následující chvíli jsem se pustil do přemýšlení o něčem jiném. Musel jsem se znovu podívat na svoji mysl a říct si: „Opravdu musím tento problém řešit právě teď?“

Devadesát pět procent toho, co můj mozek rozběhne a pokouší se udělat, nepotřebuji řešit právě v té chvíli. Pokud by byl mozek sval, bylo by lepší nechat ho odpočívat a být v klidu. A až když se objeví konkrétní problém, ponořit se do něj. Právě teď, když si povídáme, se raději budu věnovat tomu, abych se úplně ponořil do rozhovoru a stoprocentně se na něj soustředil, na rozdíl od přemýšlení o tom: „Když jsem si dnes čistil zuby, dělal jsem to správně?“ Schopnost jedinečného soustředění souvisí se schopností ponořit se a být přítomný, šťastný a (paradoxně) i efektivnější. [4]

Je to téměř, jako by ses vymanil z určitého rámce a sledoval věci z jiné perspektivy, ačkoliv jsi stále ve své vlastní mysli.

Buddhisté hovoří o vědomí proti egu. Ve skutečnosti hovoří o tom, že o svém mozku, o svém vědomí můžete uvažovat jako o více-vrstvém mechanismu. Je tu základní báze, v jádru běžící operační

systém. Potom tu jsou aplikace, které běží nad ním. (Rád si mysl představuji jako počítač a používám při tom technický žargon.)

Při meditaci se ve vědomí vracím na úroveň „operačního systému“, na které je mé vědomí vždy klidné, vždy mírumilovné a obecně šťastné a spokojené. Snažím se zůstat v této vrstvě vědomí a neaktivovat opičí mysl, která je vždy znepokojená, vystrašená a úzkostlivá. Slouží pro neuvěřitelné účely, ale snažím se opičí mysl neaktivovat, dokud ji nepotřebuji. Když ji potřebuji, chci se soustředit jen na řešení problému. Když ji spouštím 24 hodin denně, plýtvám energií a opičí mysl se stává mnou. Ale já jsem víc než moje opičí mysl.

Další věc: spiritualita, náboženství, buddhismus nebo cokoli, co následujete, vás časem naučí, že jste víc než jen vaše mysl. Jste víc než jen vaše zvyky. Jste víc než jen vaše preference. Jste úrovní vědomí. Jste tělo. My moderní lidé nežijeme dostatečně ve svých tělech. Nežijeme dostatečně ve svém vědomí. Příliš mnoho žijeme ve vnitřním monologu našich hlav. Toto všechno do nás naprogramovaly společnost a prostředí, když jsme byli mladší.

Jsme v podstatě shlukem DNA, která v mládí nějak reagovala na vlivy prostředí. Zaznamenali jsme různé dobré i špatné zkušenosti, které využíváme na to, abychom všechno, s čím se setkáme, předem posoudili. Využíváme tyto zkušenosti, když se neustále snažíme předvídat a měnit budoucnost.

Jak postupně dospíváme a stárneme, souhrn preferencí, které jsme během života nasbírali, je velký. Naše zažitá reakce kontrolují naši náladu jako rozjeté nákladní vlaky. Ale své nálady bychom měli ovládat my sami. Proč se neučíme, jak ovládat vlastní nálady? Jaké mistrovské by bylo říct si: „Právě teď bych chtěl být ve stavu zvědavosti.“ A potom se skutečně dostat do stavu zvědavosti. Nebo si říct: „Chci být ve stavu smutku. Truchlím po milované osobě a chci po ní truchlit. Chci to skutečně cítit.

Nechci se rozptylovat problémem počítačového programování, který mám zítra odevzdat.“ Samotná mysl je jako sval – dá se trénovat a podmiňovat. Společnost ji náhodně podmínila tak, abychom ji neměli pod kontrolou. Když se na svoji mysl díváte s vědomím a záměrem (práce, které je potřebné se věnovat 24 hodin denně, 7 dní v týdnu, v každém okamžiku), postupně dokážete rozvinout svoji vlastní mysl, svoje emoce, myšlenky i reakce. Potom se můžete pustit do rekonfigurace. Můžete začít přepisovat program na takový, jaký chcete vy. [4]

Meditace je vypnutí společnosti a poslouchání sebe samého.

„Funguje“ jen tehdy, když se dělá pro ni samotnou.

Turistika je meditace při chůzi.

Psaní deníku je meditace při psaní.

Modlitba je meditace vděčnosti.

Sprchování je náhodná meditace.

Tiché sezení je přímá meditace.

VYBUDUJTE SEBE SAMÉHO

Největší superschopností je schopnost změnit sebe samého.

Jakou největší chybu jsi v životě udělal a jak ses z ní vzpamatoval?

Udělal jsem spoustu chyb, všechny měly něco společného. Že to jsou chyby, bylo zřejmé až při zpětném pohledu, při jednom cvičení. Spočívá v tom, že si položím otázku: „Když budeš mít třicet let, jakou

radu bys dal svému dvacetiletému já? A když budeš mít čtyřicet, jakou radu bys dal svému třicetiletému já?“ (Možná, pokud jste mladší, můžete toto cvičení dělat po každých pěti letech.) Sedněte si a řekněte si: „Dobře, rok 2007, co jsem dělal? Jak jsem se cítil? Rok 2008, co jsem dělal? Jak jsem se cítil? 2009, co jsem dělal? Jak jsem se cítil?“

Život se odehraje tak, jak se odehraje. Bude to dobré i špatné. Většina z toho, co se stane, zůstává jen na vaší interpretaci. Narodíte se, prožijete řadu smyslových zážitků a potom zemřete. Je na vás, jak se rozhodnete tyto zážitky interpretovat. A různí lidé je interpretují různými způsoby.

Při pohledu do vlastní minulosti si přeji, abych dělal všechno stejně jako tehdy, ale s menším množstvím emocí a menší zlostí. Uvedu příklad: když jsem byl mladší, založil jsem firmu. Společnosti se dařilo, ale mně se nedařilo, a tak jsem některé lidi, kteří se na tom podíleli, zažaloval. Nakonec to pro mě celkově dopadlo dobře, ale bylo v tom hodně úzkosti a zlosti.

Dnes bych tu úzkost a zlost už necítil. Jednoduše bych přišel k těm lidem a řekl jim: „Podívejte, toto se stalo. Toto se chystám udělat. Takto to udělám. Toto je spravedlivé. A toto spravedlivé není.“

Uvědomil bych si, že zlost a emoce jsou obrovským a úplně zbytečným důsledkem. Snažím se z toho poučit. Dělán ty samé věci, které považuji za správné, ale bez hněvu a s dlouhodobými očekáváními. Při skutečně dlouhodobém horizontu a oproštění od emocí už mnohé věci nevypadají jako chyby. [4]

Opět platí, že návyky jsou vším – vším, čím jsme. Návyky získáváme od dětství včetně učení se na nočník, kdy plakat a kdy ne, jak se usmívat a kdy se neusmívat. Všechny tyto věci se stávají návyky – chováním, které se naučíme a přijmeme jako součást nás samotných.

Když jsme starší, jsme souborem tisíců návyků. Návyky v našem podvědomí neustále běží. V neokortexu zůstává jen trocha mozkové kapacity pro řešení nových problémů. Postupně se stáváme svými návyky.

Mně to docvaklo, když mi můj trenér dal rutinní cvičení, které jsem měl dělat každý den. Nikdy předtím jsem necvičil každý den. Je to lehké cvičení. Není náročné pro tělo, ale když jsem tento trénink dělal každý den, uvědomil jsem si, jakou neuvěřitelnou a ohromující proměnu mi přinesl po fyzické i psychické stránce.

Abyste mohli mít klid mysli, musíte mít nejdříve klid v těle.

To mě přesvědčilo o síle návyků. Začal jsem si uvědomovat, že všechno je o zvycích. V každém okamžiku se buď snažím osvojit si dobrý návyk, nebo se zbavit předcházejícího zlovyku. Chce to čas.

Někdo řekne: „Chci být fit, chci být zdravý. Právě teď nejsem ve formě, jsem tlustý.“ Ale nic udržitelného vám nebude fungovat do tří měsíců. Je to minimálně desetiletá cesta. Každých šest měsíců (v závislosti na tom, jak rychle to dokážete), skončíte s nějakým zlovykem a získáte nějaký dobrý návyk. [6]

Jednou z věcí, o kterých hovoří Krišnamúrti, je být ve stavu vnitřní revoluce. Vždy byste měli být vnitřně připraveni na úplnou změnu. Vždy, když si řekneme, že se pokusíme něco udělat nebo se pokusíme vytvořit si návyk, pouze polevujeme.

Vlastně sami sobě říkáme: „Získám pro sebe ještě trochu času.“ Ve skutečnosti, když něco opravdu chceme udělat, tak to prostě uděláme. Když chcete oslovit hezké děvče, když si chcete dát drink, když po něčem opravdu toužíte, prostě to udělejte.

Když si řeknete: „Udělám toto“ a „Budu tamto“, ve skutečnosti to odkládáte. Dáváte si možnost z toho vycouvat. Pokud si to aspoň uvědomujete, můžete si pomyslet: „Říkám, že to chci udělat, ale ve skutečnosti to nechci, protože kdybych to opravdu chtěl, prostě bych to udělal.“

Zkuste se veřejně zavázat dostatečnému počtu lidí. Například když chcete přestat kouřit. Stačí, když půjdete za všemi známými a řeknete: „Přestal jsem kouřit. Dokázal jsem to. Dávám ti svoje slovo.“

To je všechno, co musíte udělat. Jdete do toho, že? Ale většina z nás si řekne, že ještě není úplně připravená. Víme, proč se nechceme k něčemu zavázat veřejně. Je ale důležité být k sobě upřímný a říct si: „Dobře, nejsem připravený přestat kouřit. Mám kouření příliš rád, bude pro mě těžké s ním přestat.“

Namísto toho si řekněte: „Stanovím si rozumnější cíl; snížím frekvenci cigaret na následující množství. K tomu se dokážu veřejně zavázat. Budu na tom pracovat tři nebo šest měsíců. Když se mi to podaří, udělám další krok, na rozdíl od toho, abych se kvůli tomu trápil.“

Když se opravdu chcete změnit, prostě se změníte. Ale většina z nás se opravdu změnit nechce – ještě se nám nechce jít přes bolest. V tom případě si aspoň potřebu změny uvědomte a dejte si menší výzvu, kterou v realitě dokážete uskutečnit. [6]

Netrpělivost s činy, trpělivost s výsledky.

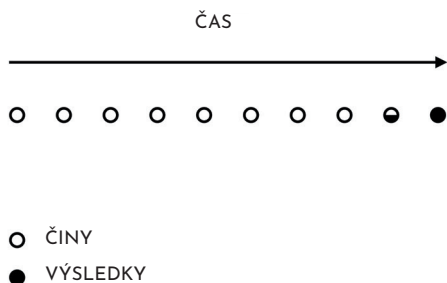
Všechno, co musíte udělat, prostě udělejte. Proč čekat? Nemládnete. Život vám ubíhá. Nechcete ho strávit čekáním v řadě. Nechcete ho strávit přesouváním se sem a tam. Nechcete ho strávit děláním

věcí, o kterých víte, že v konečném důsledku nejsou součástí vašeho poslání.

Když jednáte, jednejte co nejrychleji a s plnou pozorností. Na výsledky je však potřebné čekat trpělivě, protože máte co do činění s komplexními systémy a mnoha lidmi.

Trvá dlouho, než trhy přijmou produkty. Trvá nějakou dobu, než si lidé zvyknou spolupracovat. Trvá nějakou dobu a hodně postupných vylepšení, než máte v ruce skvělý produkt.

Netrpělivost s činy, trpělivost s výsledky. Jak řekl Niviⁱ, inspirace je pominutelná. Když máte inspiraci, jednejte podle ní ihned, tady a teď. [78]

ROZHODNĚTE SE PRO VLASTNÍ RŮST

Nevěřím na konkrétní cíle. Scott Adams řekl: „Nastavte si systémy, ne cíle.“ Použijte svůj úsudek, abyste zjistili, v jakých prostředích se

ⁱ Babak Nivi – Navalův přítel a spoluzakladatel společnosti AngelList (pozn. vyd.).

vám může dařit, a potom kolem sebe vytvoříte takové prostředí. Tak budete mít statisticky vysokou pravděpodobnost úspěchu.

Současné prostředí programuje mozek, ale šikovný mozek si může vybrat svoje další prostředí.

Nebudu nejúspěšnějším člověkem na planetě, ani jím nechci být. Chci být jen nejúspěšnější verzí sebe samého, a přitom pracovat co nejméně. Chci žít tak, že kdyby se můj život odehrál 1000krát, byl bych úspěšný v 999 případech. Ne nezbytně miliardář, ale pokaždé by se mi dařilo celkem dobře. Možná by mi nevyšlo všechno, ale svoje systémy bych měl nastavené tak, abych selhal jen málokdy. [4]

Pamatujete si, že jsem začínal jako chudé dítě v Indii, že? Pokud jsem to dokázal já, v tomto smyslu to dokáže každý. Samozřejmě, měl jsem všechny končetiny, mentální schopnosti a měl jsem vzdělání. Jsou určité předpoklady, které nelze přeskočit. Ale pokud čtete tuto knihu, pravděpodobně máte k dispozici všechny potřebné prostředky: fungující tělo a fungující mysl. [78]

Pokud existuje něco, co chcete udělat později, udělejte to hned. Žádné „později“ neexistuje.

Jak se ty osobně učíš nové věci?

Většinou zůstávám jen u základů. I když se učím fyziku nebo přírodní vědy, držím se základů. Hypotézy čtu pro zábavu. Spíše se věnuji něčemu, co má v sobě aritmetiku než derivace. Ze mě už velký fyzik nebude. Možná v dalším životě nebo se moje dítě vydá tou cestou, ale pro mě je už pozdě. Musím se držet toho, co mě baví.

Věda je pro mě zkoumání pravdy. Je to jediná pravdivá disciplína, protože dělá falzifikovatelné předpovědi. Skutečně mění svět. Aplikovaná věda se stává technologií a technologie je to, co nás odlišuje od zvířat a umožňuje nám mít věci jako mobilní telefony, domy, auta, teplo a elektřinu.

Věda je pro mě studium pravdy a matematika je jazykem vědy a přírody.

Nejsem věřící, ale jsem spirituální. Pro mě ta nejpobožnější věc, kterou bych mohl dělat, je studovat zákony vesmíru. Stejný pocit, jaký může mít někdo z toho, že je v Mekce nebo Medíně a klaní se prorokovi, mám já, když studuji vědu. Prožívám stejný pocit úžasu a vlastní malosti. Pro mě je věda jedinečná a raději zůstanu u základů. V tom je krása čtení. [4]

Souhlasíš s myšlenkou „Když budete číst to, co čtou všichni ostatní, budete si myslet to, co si myslí všichni ostatní“?

Myslím si, že téměř všechno, co lidé v současnosti čtou, bylo vytvořené s cílem získat společenské uznání. [4]

Znám lidi, kteří přečetli sto předžvýkaných knih o evoluci, ale nikdy nečetli Darwina. Vzpomeňte si na počet makroekonomů. Myslím, že většina z nich přečetla tuny ekonomických traktátů, ale nepřečetla nic od Adama Smithe.

Na určité úrovni čteme to, co ostatní, pro společenské uznání. Děláme to proto, abychom zapadli mezi ostatní opice. Chceme zapadnout, abychom vycházeli s ostatními ve stádu. Toto ale nejsou místa v životě, která přinášejí výnosy. Výnosy v životě najdete mimo stáda.

Společenské uznání dostanete uvnitř stáda. Pokud toužíte po akceptaci, čtěte to, co čte stádo. Potřebujete být trochu kontrarián,

abyste si řekli: „Ne. Budu si dělat svoje vlastní věci. Bez ohledu na společenský výsledek se budu učit jen to, co já považuji za zajímavé.“

Myslíš si, že za neochotou odklonit se od stáda je averze vůči ztrátě? Protože když se odkláníš od společnosti, nemůžeš si být jistý, zda je to směrem k pozitivnímu nebo negativnímu výsledku?

Určitě. Myslím si, že právě proto nejinteligentnější a nejúspěšnější lidé, které znám, začínali jako poražení. Když se vnímáte jako poražení, když jste někdo, koho společnost odvrhla a kdo nemá žádnou roli v normální společnosti, potom prostě děláte svoje vlastní věci a je mnohem pravděpodobnější, že najdete vítěznou cestu. Pomáhá začít tím, že si řeknete: „Nikdy nebudu populární. Nikdy nebudu přijatý. Už teď jsem poražený. Nebudu mít to, co mají všechny ostatní děti. Musím být prostě šťastný takový, jaký jsem.“

Když chcete zlepšit sebe samého bez sebedisciplíny, aktualizujte svůj obraz o sobě.

Každý je něčím motivovaný. Záleží jen na tom, o jakou věc jde. Dokonce i lidé, o kterých říkáme, že je nic nebaví, jsou najednou skutečně motivovaní, když hrají videohry. Myslím si, že motivace je relativní, takže si jednoduše musíte najít věc, která baví vás. [1]

Dřít a potit se, krvácet, čelit propasti. To všechno je součástí „úspěchu ze dne na den“.

Kdybys mohl svým dětem odevzdat jednu nebo dvě zásady, které by to byly?

První: čtěte. Čtěte všechno, co můžete. A nejen to, co vám společnost říká, že je dobré, nebo dokonce knihy, které vám já řeknu, abyste četli. Čtěte jen pro sebe. Rozvíjejte si lásku ke čtení. I kdybyste měli číst jen romantickou beletrii, levné knihy nebo komiksy. Neexistuje nic takového jako brak. Jednoduše čtěte všechno. Nakonec se sami dostanete ke knihám, které byste měli a chtěli číst.

Kromě čtení je tu ještě matematika a schopnost přesvědčovat. Obě tyto dovednosti vám pomohou pohybovat se v reálném světě.

Být zručný v přesvědčování je důležitá schopnost. Pokud dokážete ovlivnit ostatní lidi, můžete toho hodně dosáhnout. Umění přesvědčování je dovednost. Je možné se ji naučit a není to až tak těžké.

Matematika pomáhá při všech složitých a těžkých věcech v životě. Když chcete vydělávat peníze, když chcete dělat vědu, když chcete pochopit teorii her, politiku, ekonomii, investice nebo počítače, všechny tyto věci mají v jádru matematiku. Je to základní jazyk přírody.

Příroda mluví hlasem matematiky. Matematika je náš pokus o reverzní inženýrství jazyka přírody, přičemž jsme sotva škrábli povrch. Dobrou zprávou je, že z matematiky nemusíte vědět mnoho. Stačí poznat základy statistiky a aritmetiky. Statistiku a pravděpodobnost byste měli poznat zepředu, zezadu i naruby. [8]

OSVoboďte se

Nejtěžší není dělat to, co chcete – nejtěžší je zjistit, co chcete dělat.

Uvědomte si, že neexistují žádní „dospělí“, nikdo, kdo vás bude vodit za ruku. Každý si vymýšlí, co dělat, takříkajíc „za chodu“. Musíte si najít svou vlastní cestu, vybírat si a odmítat, jak vy uznáte za vhodné. Přijďte na to sami a udělejte to. [71]

Změnily se nějak tvoje hodnoty?

Když jsem byl mladší, velmi jsem si vážil svobody. Svoboda byla jednou z mých základních hodnot. Paradoxně, stále je to tak. Je to pravděpodobně jedna z mých tří hlavních hodnot, ale teď si svobodu definuji jinak.

Moje stará definice byla „svoboda k“. Svoboda dělat cokoli, co chci. Svoboda dělat, co se mi zachce, kdykoliv se mi zachce. Teď je svoboda, kterou hledám, vnitřní svoboda. Je to „svoboda od“. Svoboda od potřeby reakce. Svoboda od pocitu hněvu. Svoboda od toho, abych byl smutný. Svoboda od toho, abych byl nucený dělat věci. Hledám „svobodu od“, vnitřně i navenek, zatímco předtím jsem hledal „svobodu k“. [4]

Rada pro moje mladší já: „Buď přesně tím, kým si.“

Držet se zpátky znamená zůstat ve špatných vztazích a špatných zaměstnáních roky namísto minut.

OSVOBOĎTE SE OD OČEKÁVÁNÍ

Vůbec neměřím svoji efektivitu. Nevěřím v měření vlastního výkonu. Pro mě je to forma sebekázně, sebetrestání a vnitřního konfliktu. [1]

Pokud ubližujete jiným lidem, protože mají od vás určité očekávání, je to jejich problém. Váš problém to je, jen když se s nimi na něčem dohodnete. Ale jejich očekávání od vás, to je jejich problém a s vámi to nemá nic společného. Mohou mít od života hodně očekávání. Čím dříve je zmaříte, tím lépe pro ně. [1]

Mít odvahu neznamená vpadnout do kulometného hnízda. Mít odvahu znamená nestarat se o to, co si myslí ostatní.

Každý, kdo mě zná dostatečně dlouho, ví, že mou charakteristickou vlastností je kombinace velké netrpělivosti a svéhlavosti. Nerad čekám. Nesnáším plýtvání časem. Jsem známý svým neslušným chováním na večírcích, setkáních, večerech, kde v okamžiku, když zjistím, že je to pro mě ztráta času, okamžitě odcházím.

Važte si svého času. Je to všechno, co máte. Je důležitější než vaše peníze. Je důležitější než vaši přátelé. Je důležitější než cokoliv jiného. Váš čas je všechno, co máte. Neplývejte jím.

To neznamená, že nemůžete odpočívat. Pokud děláte to, co chcete, není to plýtvání. Ale pokud svůj čas netrávíte tak, jak chcete, a ani přitom nevyděláváte a neučíte se – tak co to, k čertu, děláte?

Neztrácejte čas tím, že děláte jiné lidi šťastnými. To, jestli jsou jiní lidé šťastní, je jejich starost. Ne vaše. Když jste šťastní vy, dělá to šťastnými i ostatní. Jste-li šťastní, ostatní lidé se vás budou ptát,

jak jste toho dosáhli, a možná se od vás něco naučí. Vy ale nejste zodpovědní za to, aby jiní lidé byli šťastní. [10]

OSVOBOĎTE SE OD HNĚVU

Co je to hněv? Hněv je způsob, jak druhé straně co nejsilněji naznačit, že jste schopní násilí. Hněv je předzvěstí násilí.

Pozorujte se, kdy jste rozzlobení – hněv je ztráta kontroly nad situací. Hněv je jako smlouva, kterou uzavíráte sami se sebou, že budete ve fyzickém, mentálním a emocionálním zmatku, dokud se realita nezmění. [1]

Hněv je trestem sám o sobě. Rozhněvaný člověk, který se vám snaží strčit hlavu pod vodu, se také topí.

OSVOBOĎTE SE OD ZAMĚSTNÁNÍ

Lidé, kteří žijí hluboko pod svými možnostmi, si užívají svobodu, kterou si lidé zaneprázdnění zvyšováním svého životního stylu ani nedokážou představit. [11]

Jakmile máte konečně svůj osud ve vlastních rukách, v dobrém i zlém, nikdy nedovolte, aby vám někdo jiný říkal, co máte dělat. [11]

Když ochutnáte svobodu, můžete se stát nezaměstnatelnými.

OSVOBOĎTE SE OD NEKONTROLOVANÉHO MYŠLENÍ

Důležitým návykem, na kterém neustále pracuji, je snaha vypnout svoji „opičí mysl“. Když jsme malými dětmi, jsme jako nepopsané tabule. Žijeme v přítomnosti. V podstatě jen reagujeme na okolí prostřednictvím svých instinktů. Žijeme v tom, co bych nazval „skutečným světem“. S pubertou přichází nástup touhy – poprvé po něčem opravdu toužíte a začnete dlouhodobě plánovat. Začnete hodně přemýšlet, budovat si vlastní identitu a ego, abyste získali to, co chcete.

Když jdete po ulici a na ulici je tisíc lidí, všech tisíc v daném okamžiku mluví v hlavě samo se sebou. Neustále posuzují všechno, co vidí. Přehrávají si filmy o věcech, které se jim staly včera. Žijí ve světě fantazie o tom, co se stane zítra. Kráčejí vytržení ze základní reality.

Toto myšlení může být dobré, když si děláte dlouhodobé plány. Pomáhá, když řešíte problémy. Vyhovuje nám jako strojům na přežití a replikaci.

Ale pro naše štěstí to není moc vhodný stav. Naše mysl by nám měla být sluhou a nástrojem, ne pánem. Moje opičí mysl by mě neměla ovládat a řídit 24 hodin denně, 7 dní v týdnu.

Chci se zbavit návyku nekontrolovaného myšlení, což je těžké. [4]

Zaneprázdněná mysl urychluje plynutí subjektivního času.

V sebepoznávání a sebeobjevování neexistuje konečný bod. Je to celoživotní proces, v němž se, doufám, dá stále zlepšovat. Neexistuje jediná smysluplná ani konečná odpověď, pokud tedy nepatříte mezi osvícené. Možná se k tomu někteří z nás dostanou. Já pravděpodobně ne, vzhledem k tomu, jak moc jsem zaangažovaný v krysích závodechⁱ. V nejlepším případě budu krysou, která se dokáže alespoň jednou za čas podívat na oblaka. Myslím si, že nejdál, kam se většina z nás dostane, je aspoň uvědomění si, že jsme jen krysou v krysích závodech. [8]

i V orig. „rat race“ – metafora honby za úspěchem, statusem, penězi ve vysoce konkurenčním prostředí. (pozn. vyd.)

Moderní boj:

Osamělí jednotlivci mobilizují nadlidskou sílu vůle, postí se, meditují a cvičí...

proti armádám vědců a statistiků, kteří transformují nadbytek potravin, obrazovek a léků na zbraně v podobě nezdravého jídla, senzačních „click-bait“ zpráv, nekonečného porna, nekonečných her a návykových drog.

I FILOZOFIE

Skutečné pravdy jsou herezí. Nelze je vyslovit. Pouze objevit, pošeptat a možná přechíst.

SMYSL ŽIVOTA

Skutečně nekonečně velká otázka: Co je podle tebe smyslem a cílem života?

To je opravdu důležitá otázka. Protože je tak důležitá, dám vám tři odpovědi.

Odpověď 1: Odpověď na tuto životní otázku je, že je individuální. Svůj smysl si musíte najít sami. Každá moudrost, kterou vám nabídne někdo jiný, ať už Buddha, nebo já, vám bude znít jako nesmysl. Odpověď si musíte najít sami, ale otázka sama je důležitější než odpověď. Potřebujete nad ní hloubat dostatečně dlouho. Mohou to být roky, desetiletí. Až najdete odpověď, se kterou budete spokojeni, bude to pro váš život klíčové.

Odpověď 2: Život nemá smysl. Život nemá žádný cíl. Osho řekl: „Je to jako psaní do vody nebo stavění domů z písku.“ Skutečnost je taková, že jste neexistovali během celé dosavadní existence vesmíru, 10 miliard let nebo i víc. Po své smrti budete mrtví dalších přibližně 70 miliard let až do tepelné smrti vesmíru.

Cokoliv uděláte, nakonec zanikne. Stejně zanikne celé lidstvo i naše planeta. Dokonce i skupina, která kolonizuje Mars, zanikne. Nikdo si vás po určitém počtu generací nebude pamatovat, ať už jste byli umělec, básník, dobyvatel, žebrák, nebo kdokoliv jiný. Nic nemá význam.

Proto si význam musíte vytvořit vy sami, na tom všechno stojí a padá. Musíte se rozhodnout:

„Je toto hra, kterou pouze sleduji?“

„Věnuji se vlastní seberealizaci?“

„Existuje nějaká konkrétní věc, po které toužím jen tak, čistě pro radost?“

To všechno jsou významy, které si vymýšlíte.

Neexistuje žádný základní, vnitřní cílevědomý smysl vesmíru. Pokud by existoval, potom byste si jednoduše položili další otázku. Ptali byste se: „Proč má právě toto být ten smysl?“ Odpověď by byla, jak řekl fyzik Richard Feynman, „želvy až po samé dno“. Otázky „proč“ by se neustále hromadily. Neexistuje odpověď, kterou byste mohli dát a která by už v sobě neskrývala další „proč“.

Já nevěřím ve věčný posmrtný život. Zdá se mi šílené bez absolutně žádných důkazů věřit, že jen kvůli tomu, jak žijeme sedmdesát let tu na této planetě, strávíme věčnost – což je velmi dlouhá doba – v nějakém posmrtném životě. Co by to bylo za hloupého Boha, který by vás odsoudil na věčnost na základě krátkého časového úseku stráveného zde na Zemi? To, co následuje po tomto životě, je velmi podobné tomu, jaké to bylo předtím, než jste se narodili. Pamatujete si na to? Bude to to samé.

Předtím, než jste se narodili, vám na ničem a na nikom nezáleželo včetně vašich blízkých, včetně vás samých, včetně ostatních lidí, včetně toho, jestli poletíme na Mars, nebo jestli zůstaneme na planetě Zemi, jestli tady bude umělá inteligence, nebo ne. Po smrti vám to bude také jedno.

Odpověď 3: Poslední odpověď, kterou vám dám, je trochu složitější. Na základě toho, co jsem četl v rámci vědy (moji přátelé o tom napsali knihy), jsem si dal dohromady několik teorií. Možná existuje smysl života, ale ten smysl není moc uspokojivý.

V podstatě směr plynutí času ve fyzice vychází z entropie.

i Metafora nekonečného regresu vycházející z mytologické představy o obrovské želvě, která na svých zádech podepírá (plochou) Zemi, tuto želvu podepírá ještě větší želva a tu ještě větší atd. (pozn. vyd.)

Druhý termodynamický zákon říká, že entropie jen roste, tedy neuspořádanost ve vesmíru jen roste, což znamená, že koncentrovaná volná energie pouze klesá. Když se podíváte na živé věci (lidi, rostliny, civilizace, cokoliv), tyto systémy lokálně působí proti entropii. Lidé lokálně snižují entropii díky svým aktivitám¹.

V tomto procesu zároveň globálně postupně urychlujeme entropii až do bodu tepelné smrti vesmíru. Mohl bych přijít s nějakou fantastickou teorií, jaké já osobně mám rád, že směřujeme k tepelné smrti vesmíru. V okamžiku tepelné smrti nebude ve vesmíru existovat žádná koncentrovaná energie, všechno bude na stejné energetické úrovni. My všichni se staneme jednou věcí. Budeme ve své podstatě nerozlišitelní.

To, co děláme jako živé systémy, urychluje dosažení tohoto stavu. Čím komplexnější systém vytvoříme, ať už prostřednictvím počítačů, civilizace, umění, matematiky, nebo vytvořením rodiny, tím víc urychlujeme tepelnou smrt vesmíru. Tlačíme sebe samé k bodu, ve kterém skončíme jako jedna věc. [4]

ŽIJTE PODLE SVÝCH HODNOT

Jaké jsou tvoje základní hodnoty?

Nikdy jsem si je nevyjmenoval, ale zde je několik příkladů:

Upřímnost je pro mě opravdu klíčová hodnota. Upřímností myslím to, že chci být schopný jednoduše být sám sebou. Nikdy nechci být v prostředí nebo v blízkosti lidí, kde si musím dávat pozor na to, co říkám. Když oddělím to, co si myslím, od toho, co říkám, vytváří se v mé mysli více vláken. Už nejsem v přítomnosti – teď musím plánovat budoucnost nebo litovat minulost pokaždé, když

¹ Podle druhého termodynamického zákona dokážou živé systémy lokálně redukovat entropii, ale dělají tak na úkor zvýšení entropie okolního prostředí, celková entropie tedy roste. (pozn. vyd.)

s někým mluvím. Proto nechci být v blízkosti nikoho, v jehož blízkosti nemůžu být úplně upřímný.

Dříve než můžete lhát druhému, musíte nejdříve lhát sami sobě.

Moje další základní hodnota: Nevěřím na krátkodobé myšlení nebo krátkodobé dohody. Když s někým dělám byznys a oni o jiných lidech uvažují jen krátkodobě, potom s nimi nechci spolupracovat. Všechny výhody v životě pocházejí ze složeného úroku, ať už jde o peníze, vztahy, lásku, zdraví, aktivity, nebo návyky. Chci být jen s lidmi, o kterých vím, že s nimi budu do konce života. Chci pracovat jen na věcech, o kterých vím, že přinášejí dlouhodobé výnosy.

Další z mých hodnot je, že věřím jen partnerským, rovnocenným vztahům. Nevěřím na hierarchické vztahy. Nechci být nad nikým a nechci být pod nikým. Pokud se k někomu nemůžu chovat jako k rovnocennému a pokud se on nemůže chovat ke mně jako k rovnocennému, jednoduše s ním nechci být v kontaktu vůbec.

Další: Už nevěřím na hněv. Hněv byl dobrý, když jsem byl mladý a plný testosteronu, ale teď se mi líbí buddhistické přísloví: „Hněv je horký uhlík, který držíš v ruce, dokud ho po někom nehodíš.“ Nechci se zlobit a nechci být v blízkosti rozhněvaných lidí. Jednoduše jsem je vyškrtl ze svého života. Neodsuzuji je. Já sám jsem v životě prožil hodně hněvu. Každý se však přes svůj hněv musí propracovat sám. Ale jděte se zlobit na někoho jiného, někam jinam.

Nevím, zda výše uvedené patří do klasické definice hodnot, ale pro mě je to soubor věcí, ve kterých nechci dělat kompromisy a podle kterých žiji celý život. [4] Myslím si, že každý má svoje hodnoty. Velká část hledání skvělých vztahů, skvělých spolupracovníků,

skvělých milenců, manželských partnerů spočívá v hledání jiných lidí, se kterými se vaše hodnoty shodují. Když se vaše hodnoty shodují, na maličkostech nezáleží. Celkově zjišťuji, že když se lidé kvůli něčemu hádají, je to proto, že jejich hodnoty nejsou v souladu. Pokud se shodnou v hodnotách, na malých rozporech nezáleží. [4]

Setkání s mou manželkou bylo pro mě velkou zkouškou, protože já jsem s ní opravdu chtěl být, ale ona si na začátku našeho vztahu tak jistá nebyla. Nakonec jsme skončili spolu, protože poznala moje hodnoty. Mám štěstí, že jsem si je stihl rozvinout ještě před naším seznámením. Kdybych je neměl, nezískal bych ji. Nezasloužil bych si ji. Jak říká investor Charlie Munger: „Pokud chcete najít cenného partnera, buďte hodni cenného partnera.“ [4]

Moje manželka je neuvěřitelně milá, rodinně založená osoba a já také. To byla jedna z klíčových hodnot, které nás spojily.

V okamžiku, když se vám narodí dítě, což je opravdu zvláštní věc, získáte odpověď na otázku smyslu či cíle života. Najednou se to nejdůležitější ve vesmíru přesune z vašeho těla do těla vašeho dítěte. Změní vás to. Vaše hodnoty se přirozeně stanou méně sobeckými. [4]

RACIONÁLNÍ BUDDHISMUS

Čím starší otázka, tím starší odpovědi.

Svoji filozofii jsi nazval racionálním buddhismem. Čím se liší od tradičního buddhismu? Jakým typem objevování jsi prošel?

Ta racionální část znamená, že se musím smířit s vědou a evolucí.

Odmítnout všechny části, které si nemůžu sám ověřit. Například, je meditace pro vás dobrá? Ano. Je vyčištění mysli dobrá věc? Ano. Existuje základní vrstva vědomí pod vaší opičí myslí? Ano. Všechny tyto věci jsem si ověřil na vlastní kůži.

Některým přesvědčením z buddhismu věřím a řídím se jimi, protože jsem si je sám ověřil nebo zdůvodnil myšlenkovými experimenty. Co však nepřijímám, jsou věci typu: „Existuje minulý život, který splácíš karmou.“ Neviděl jsem to. Nepamatuji si žádné minulé životy. Nemám žádné vzpomínky. Musím tomu prostě nevěřit.

Když lidé říkají, že se vám otevírá třetí čakra atd., nevím – pro mě je to jen módní pojmenování. Nic z toho jsem si nedokázal sám ověřit ani potvrdit. Pokud si to nedokážu ověřit sám nebo pokud se k tomu nedokážu dostat prostřednictvím vědy, může i nemusí to být pravda. Protože to ale není falzifikovatelné, nemůžu to považovat za základní pravdu.

Na druhé straně vím, že evoluce je pravdivá. Víím, že jsme se vyvinuli jako stroje na přežití a replikaci. Víím, že máme ego, takže se zvedneme ze země a konáme, nežerou nás červi. Racionální buddhismus pro mě znamená pochopení buddhistické potřeby vnitřní práce, abyste se stali šťastnějšími, lepšími, přítomnějšími, měli svoje emoce pod kontrolou – aby každý z nás byl lepším člověkem.

Neupínám se k ničemu zvláštnímu jen proto, že to bylo napsáno v knize. Nemyslím si, že dokážu levitovat. Nemyslím si, že meditace mi dá superschopnosti a podobné věci. Všechno si raději vyzkoušejte, otestujte sami, buďte skeptičtí. Nakonec si ponechejte jen to, co je pro vás užitečné, a vyhoďte všechno, co není.

Řekl bych, že moje filozofie by se dala vyložit následovně: na jednom pólu je evoluce jako závazný princip, protože vysvětluje hodně o lidech, na druhém buddhismus, který je nejstarší, časem ověřenou duchovní filozofií vnitřního stavu každého z nás. Myslím si, že

jsou absolutně slučitelné. Vlastně chci někdy napsat blog o tom, jak můžete namapovat principy buddhismu, zejména ty nefantastické, přímo do simulace virtuální reality. [4]

Každý začíná jako nevinný. Každý se pokazí. Moudrost je zbavení se neduhů a návrat ke ctnosti prostřednictvím poznání.

Jak definuješ moudrost?

Jako pochopení dlouhodobých důsledků svých činů. [11]

Kdyby se moudrost dala odevzdat jen slovy, byli bychom hotovi.

PŘÍTOMNOST JE VŠECHNO, CO MÁME

Ve skutečnosti neexistuje nic jiného než tento okamžik. Nikdo se nikdy nevrátil v čase a nikdo nikdy nedokázal úspěšně a smyslně předpovídat budoucnost. Doslova jediná věc, která existuje, je tento přesný bod v prostoru, v němž se právě nacházíte, přesně v čase, kdy jste zde.

Jako všechny velké hluboké pravdy i tato je plná paradoxů. Jakékoliv dva body jsou nekonečně odlišné. Každý okamžik je dokonale jedinečný. Každý okamžik sám o sobě proklouzne tak rychle, že ho nedokážete zachytit. [4]

V každém okamžiku umíráte a znovu se rodíte. Je jen na vás, zda na to zapomenete, nebo si to zapamatujete. [2]

„Všechno je hezcí, protože jsme odsouzení k zániku. Nikdy nebudeš půvabnější, než jsi teď, a my už nikdy nebudeme právě tady.“

– Homér, Iliada

Už si ani nepamatuji, co jsem říkal před dvěma minutami. Minulost je přinejlepším nějaká fiktivní malá paměťová páska v mé hlavě. Pokud jde o mě, moje minulost je mrtvá. Je pryč. A smrt ve skutečnosti znamená, že už neexistují žádné budoucí okamžiky. [2]

Inspirace je pomíjivá – jednejte podle ní okamžitě.

INSPIRACE JE POMÍJIVÁ, JEDNEJTE PODLE NÍ OKAMŽITĚ

BONUS

Demokratizace technologií umožňuje každému být tvůrcem, podnikatelem, vědcem. Budoucnost je optimističtější.

Je statisticky pravděpodobné, že existují vyspělejší
mimozemské civilizace.

Doufejme, že jsou dobří ekologové a považují nás za roztomilé.

DOPORUČENÁ LITERATURA OD NAVALA

Pravdou je, že nečtu kvůli sebezdokonalování. Čtu ze
zvědavosti a zájmu. Nejlepší kniha je ta, která vás pohltí.

KNIHY¹

(Protože v této části je hodně odkazů, možná upřednostníte digitální kopii. Tu najdete na stránce https://knihybajkal.sk/naval_cz/).

Čtete hodně a stanete se znalcem. Potom budete přirozeně víc inklinovat k teorii, konceptům, naučné literatuře.

LITERATURA FAKTU

David Deutsch: The Beginning of Infinity. Explanations That Transform the World

Není to nejlhčí čtení, ale udělalo mě moudřejším. [79]

Yuval Noah Harari: Sapiens. A Brief History of Humankind (česky: *Stručné dějiny lidstva*, Leda 2021)

Historie lidského druhu. Pozorování, výkladové rámce a mentální modely, které vás přinutí podívat se na historii a své bližní jinak. [1]

Sapiens je nejlepší kniha za poslední desetiletí, jakou jsem četl. Na napsání této knihy měl autor desítky let a je plná skvělých myšlenek na každé straně. [1]

Matt Ridley: The Rational Optimist. How Prosperity Evolves (česky: *Racionální optimista*, Dokořán 2013)

Nejbrilantnější a nejosvícenější kniha, jakou jsem za poslední roky četl. Ridley napsal čtyři z mých dvaceti nejoblíbenějších knih. [11]

i Všechny knihy jsou dostupné v anglickém jazyce, pokud byla kniha vydána v českém jazyce, její překlad je uvedený za originálním titulem. (pozn. vyd.)

Další knihy, které napsal **Matt Ridley**. Matt je vědec, optimista a myslitel. Jeden z mých oblíbených autorů. Přečetl jsem všechno, co napsal, a plánuji to číst znovu a znovu. [4]

→ **Genome: The autobiography of a Species in 23 Chapters**

→ **The Red Queen: Sex and the Evolution of Human Nature**

(česky: *Červená královna. Sexualita a vývoj lidské přirozenosti*. Argo, Dokořán 2017)

→ **The Origins of Virtue: Human Instincts and the Evolution of Cooperation**

(česky: *Původ ctnosti*. Portál 2000)

→ **The Evolution of Everything: How New Ideas Emerge**

(česky: *Evoluce všeho. Jak malé změny přetvářejí svět*. Argo, Dokořán 2018)

Nassim Taleb: Skin in the Game

(česky: *Nasadit vlastní kůži*. Paseka 2019)

Nejlepší kniha, kterou jsem četl v roce 2018, vřele doporučuji. Je v ní mnoho skvělých myšlenek. Mnoho dobrých mentálních modelů a konstrukcí. Nassim má nekompromisní názory, ale má je proto, že je geniální, a to je v pořádku. Takže se jednoduše přeneste přes jeho nekompromisnost a přečtěte si tuto knihu, naučte se koncepty. Je to jedna z nejlepších byznysových knih, jaké jsem kdy četl. A naštěstí se netváří jako kniha o byznysu. [10]

Nassim Taleb: The Bed of Procrustes. Philosophical and Practical Aphorisms

(česky: *Prokrústovo lože. Filozofické a praktické aforizmy*. Paseka 2018)

Toto je Talebova sbírka starověkých moudrostí. Znamé jsou i jeho další knihy: **Black Swan** (česky: *Černá labuť*. Paseka 2011),

Antifragile (česky: Antifragilita – Jak těžit z nejistoty, Paseka 2019) a **Fooled by Randomness** (česky: Zrádná nahodilost. Paseka 2013). Všechny se vyplatí přečíst. [7]

Richard Feynman: Six Easy Pieces

(česky: *Šest snadných kapitol*, Aurora 2007)

Základy fyziky vysvětlené jejím nejbrilantnějším učitelem. Svým dětem bych dal výtisk knih Richarda Feynmana *Six Easy Pieces* a *Six Not-So-Easy-Pieces: Einstein's Relativity, Symmetry, and Space-time*. Richard Feynman je slavný fyzik. Hluboce obdivuji jeho vystupování i jeho chápání fyziky.

Od Feynmana jsem četl i knihu *Perfectly Reasonable Deviations from the Beaten Track* a opakovaně se vracím ke čtení jeho biografie od Jamesa Gleicka: *Genius: The life and science of Richard Feynman*. [8]

Randall Munroe: Thing Explainer: Complicated Stuff in Simple Words

(česky: *Velký vysvětlovač. Složitě věci popsané jednoduchými slovy*, Práh, 2019)

Skvělá kniha Randalla Munroea (tvůrce xkcd, vědecky orientovaného webového komiksu). V této knize vysvětluje komplikované pojmy od klimatických změn přes fyzikální systémy až po ponorky, přičemž používá jen tisíc nejběžnějších slov v anglickém jazyce. Raketu Saturn Five nazval „Lítač nahoru pět“. Raketu nemůžete definovat jako vesmírnou loď nebo raketu. Je to samoučelné. Říká „lítač nahoru“. Je to jednoduše věc, která letí vzhůru. Děti to chápou okamžitě. [4]

Lewis Carroll Epstein: Thinking Physics: Understandable Practical Reality

Od tohoto autora existuje ještě jedna skvělá kniha s podobným názvem *Thinking Physics: Practical Lesson in Critical Thinking*. Tuto

knihu si otevírám neustále. Na zadní straně obálky se mi líbí její popis: „Jediná kniha, která se používá na základní i na vysoké škole.“ A je to pravda. V knihách jsou jednoduché fyzikální hádanky, které se dají vysvětlit dvanáctiletému dítěti i pětadvacetiletému studentovi fyziky. Všechny obsahují základní znalosti z fyziky. Jsou psané trochu záludně, ale každý se dokáže dostat k odpovědi čistě logickým uvažováním. [4]

Will a Ariel Durant: The Lessons of History

Toto je skvělá kniha. Miluji, jakým pronikavým způsobem shrnuje velká historická témata. A na rozdíl od většiny knih o historii je opravdu krátká a pokrývá mnoho témat. [7]

James Dale Davidson a William Rees-Mogg: The Sovereign Individual: Mastering the Transition to the Information Age

Toto je nejlepší kniha, jakou jsem četl od dob Sapiens (i když mnohem méně mainstreamová).

Charlie Munger (ed. Peter Kaugman): Poor Charlie 's Almanack: The Wit and Wisdom of Charles T. Munger

Tváří se jako byznys kniha, ale ve skutečnosti jsou to rady Charlieho Mungera (z investičního fondu Berkshire Hathaway), jak překonat sebe sama a žít úspěšný a ctnostný život. [7] [80]

Carlo Lovelli: Reality is Not What It Seems: The Journey to Quantum Gravity

(česky: *Realita není, čím se zdá*. Argo 2018)

Nejlepší kniha, jakou jsem za poslední rok četl. Fyzika, poezie, filozofie a historie zabalené do velmi přístupné podoby.

Carlo Lovelli: Seven Brief Lessons on Physics

(česky: *Sedm krátkých přednášek z fyziky*, Dokořán 2016)

Tuto knihu jsem četl nejméně dvakrát.

Pokud jde o teorii her, při hraní strategických her si můžete přečíst tyto knihy: *The Compleat Strategyst: Being a Primer on the Theory of Games of Strategy* od J. D. Williamse a *The Evolution of Cooperation* od Roberta Axelroda. [11]

KNIHY O FILOZOFII A SPIRITUALITĚ

Čtu cokoliv od autora **Jeda McKenny**.

Jed chrlí surovou pravdu. Jeho styl může být nepřitažlivý, ale jeho oddanost pravdě nemá obdoby. [79]

Theory of Everything (The Enlightened Perspective) – Dreamstate Trilogy

Jed McKenna's Notebook

Jed Talks #1 a #2

Čtu cokoliv od autora **Kapila Gupty, MD**.

Nedávno se Kapil stal mým osobním poradcem a koučem. A to jsem člověk, který na kouče nevěří. [79]

A Master's Secret Whispers: For those who abhor noise and seek The Truth... about life and living

Direct Truth: Uncompromising, non-prescriptive Truths to the enduring questions of life

Atmamun: The Path to achieving the bliss of the Himalayan Swamis. And the freedom of a living God

Jiddu Krishnamurti: The Book of Life

(česky vyšlo více jeho knih pod lokální transkripcí jeho jména: **Džiddú Krišnamúrti**)

Krišnamúrti je méně známý indický filozof, který se narodil na sklonku 19. století, ale pro mě osobně nesmírně důležitý. Byl to

nekompromisní, přímý člověk, který v podstatě říkal, abychom se vždy dívali na svoji vlastní mysl. Hodně mě ovlivnil. Jeho asi nejlepší knihou je Kniha života, což jsou sesbírané úryvky z jeho různých projevů a knih. [6]

Svým dětem daruji výtisky Knihy života. Řeknu jim, aby si ji přečetli, až budou starší, v mládí jim nebude dávat velký smysl. [8]

Jiddu Krishnamurti: Total Freedom

Tato kniha je vhodná pro pokročilé ve filozofii a spiritualitě. Je to racionalistický průvodce nebezpečími lidské mysli. „Spirituální“ kniha, ke které se stále vracím. [1]

Herman Hesse: Siddhartha

(česky: *Siddhártha*. Argo, 2003)

Klasická kniha o filozofii, dobrý úvod pro někoho, kdo s tímto tématem začíná. Z této knihy jsem rozdál více výtisků než z kterékoliv jiné. [1]

V podstatě vždy opakovaně čtu něco od Krišnamúrtiho nebo Oshoa. Jsou to moji oblíbení filozofové. [4]

[Aktualizace: Teď bych na tento seznam přidal Jeda McKennu, Kapila Guptu a Schopenhauera.]

Osho: The Book of Secrets: 112 Meditations to Discover the Mystery Within

(česky: *Kniha tajemství, 112 klíčů k tantrické meditaci*. Fontana, 2021)

Většina meditačních technik je metodou koncentrace a existuje opravdu mnoho meditačních technik. Pokud si jich chcete projít několik, vezměte do ruky Kniha tajemství od Oshoa. Víím, že má

v poslední době špatnou pověst, ale byl to celkem moudrý člověk. Tato kniha je překladem staré sanskrtské knihy se 112 různými meditacemi. Můžete vyzkoušet každou z nich a zjistit, která vám vyhovuje nejvíc. [74]

Osho: The Great Challenge: Exploring the World Within

Anthony de Mello: The Way to Love: The Last Meditations

(česky: *Cesta k lásce*, Cesta 2010)

Michael Singer: The Untethered Soul: The Journey Beyond Yourself

(česky: *Nespoutaná duše: Cesta za hranice sebe sama*, Anag, 2014)

Marcus Aurelius: Meditations

(česky: *Hovory k sobě*, Baset, 2011)

Marcus Aurelius mi změnil život. Jde o osobní deník římského císaře. V době, kdy žil, byl pravděpodobně nejmocnější člověk na světě. Psal si deník a zřejmě nikdy nečekal, že bude zveřejněný. Když otevřete tuto knihu, uvědomíte si, že měl ty samé problémy a ty samé duševní boje jako většina z nás; snažil se být lepším člověkem. Právě zde si uvědomíte, že úspěch a moc nezlepšují náš vnitřní stav – stále na něm musíme pracovat. [6]

Kamal Ravikant: Love Yourself Like Your Life Depends on It

(česky: *Miluj sám sebe, jako by ti šlo o život*, Pragma, 2021)

Bratrovu knihu jsem skutečně četl. Připadá mi výstižně napsaná. (Toto je, samozřejmě, neskrývané promo pro mého bratra). On je ten skutečný filozof v naší rodině – já jsem jen amatér. V této knize má skvělou větu:

Jednou jsem se zeptal mnicha, jak našel klid.

„Říkám ,ano“, řekl. „Na všechno, co se děje, řeknu ,ano.“ [7]

The Tao of Seneca: Practical Letters from a Stoic Master

Moje nejposlouchanější audiokniha. Pro mě nejdůležitější audiokniha, jakou jsem kdy slyšel.

Michael Pollan: How to Change Your Mind

Nedávno vydaná kniha od Michaela Pollana s názvem *Jak změnit svoji mysl* je skvělá, měl by si ji přečíst každý. V knize se rozebírají psychedelika, která mohou být takovou podvodnou pomůckou při sebepozorování. Drogy nedoporučuji nikomu – všechno, co potřebujete, dokážete dosáhnout také prostřednictvím čisté meditace. Pokud ale chcete urychlit svůj postup, psychedelika jsou na to vhodná. [74]

Bruce Lee: Striking Thoughts: Bruce Lee's Wisdom for Daily Living
(česky: *Pozoruhodné myšlenky: Moudrost Bruce Leeho pro každý den*. Fighters Publications 2004)

Zní to zvláště, ale Bruce Lee napsal několik skvělých filozofických knih a právě tato je dobrým shrnutím jeho osobní filozofie.

Kahlil Gibran: The Prophet

(česky: *Chalíl Džibrán: Prorok*. Leda, 2022)

Tato kniha je něco jako novodobá poetická náboženská klasika. Na stejné úrovni jako klasické náboženské knihy Bhagavadgíta, Tao Te Ťing, Bible a Korán a je napsaná stylem, v němž je cítit religiozita a pravda, ale zároveň je velmi přístupná, krásná, nenáboženská a nesektářská. Velmi se mi líbí. Poeticky popisuje, jaké jsou děti, jací jsou milenci, jaké by mělo být manželství, jak byste se měli chovat ke svým nepřátelům a přátelům, jak byste měli pracovat s penězi, na co je třeba myslet vždy, kdy musíte něco zabít, abyste to mohli sníst. Měl jsem pocit, že podobně jako velké náboženské knihy nabízí hluboké, filozofické, ale také pravdivé odpovědi na nejdůležitější životní problémy. Proroka doporučuji každému, ať už jste věřící, nebo ne. Ať už jste křesťan, hinduista, žid, nebo ateista. Je to krásná kniha a určitě stojí za to si ji přečíst. [7]

Na začátku jsem četl hlavně komiksy a sci-fi. Potom mě zajímala historie a zprávy. Potom psychologie, populární věda, technika.

Jorge Luis Borges: Ficciones

(česky: *Fikce*. Argo, 2009)

Miluji tohoto argentinského spisovatele. Jeho sbírky povídek *Fikce* nebo *Labyrinty* jsou úžasné. Pro mě je jedním z nejvlivnějších autorů, které jsem četl a který nepsal jen filozofii. Psal filozofii spolu se sci-fi. [1]

Ted Chiang: Stories of Your Life and Others

(česky: *Příběhy vašeho života*. Host 2021)

Moje v současnosti nejoblíbenější sci-fi povídka je pravděpodobně *Pochopit* od Teda Chianga z této sbírky povídek. Podle titulní povídky *Příběhy vašeho života* byl v roce 2016 natočený film s názvem *Příchozí* (v orig. *Arrival*). [1]

Ted Chiang: Exhalation

(česky: *Výdech*. Host 2021)

Rozjímání o zázraku termodynamiky od nejlepšího autora sci-fi povídek našeho věku.

Ted Chiang: The Lifecycle of Software Objects

Další mistrovské dílo sci-fi od tohoto autora.

Neal Stephenson: Snow Crash

(česky: *Sníh*. Talpress 2007)

Sníh je úžasná, úžasná kniha. Nic podobného neexistuje. Tato kniha je liga sama o sobě. Stephenson napsal také **The Diamond Age** (česky: *Diamantový věk*, Talpress 2007).

Isaac Asimov: The Last Question

(česky povídka *Poslední otázka* vyšla ve sbírce: *Velmistři SF 2*. Baronet 2002)

Tuto povídku neustále cituji. Jako dítě jsem ji miloval.

Které knihy teď čteš opakovaně?

To je dobrá otázka. Počkej, podívám se přímo do své Kindle aplikace. Obvykle opakovaně čtu nějaké knihy z oblasti vědy.

Teď čtu knihu o mimetické teorii **Reného Girarda**. Je to spíše přehledová kniha, protože jsem se nedokázal přenést přes jeho skutečné spisy. Čtu *Nástroje titánů*, knihu Tima Ferrisse o tom, co se naučil od těch nejlepších.

Čtu knihu *Thermoinfocomplexity*. Je to vlastně kniha mého přítele Behzada Mohita. Právě jsem dočetl *Vliv: Síla přesvědčování a manipulace*, nebo spíše bych měl říct „proletěl“ ji, od autora Roberta Cialdiniho. Nemyslím si, že jsem musel přečíst celou knihu, abych pochopil pointu, ale i tak bylo dobré přečíst si to, co jsem přečetl. Je to skvělá malá kniha o historii.

Momentálně čtu *The Story of Philosophy: The Lives and Opinions of the Great Philosophers* od Willa Duranta. Mám teď malé dítě, takže mám i hodně knih o výchově dětí, které používám spíše jako referenční materiál než cokoliv jiného. Nedávno jsem přečetl nějakého Emersona a Chesterfielda. Mám tu knihu Lva Tolstého.

Alan Watts. Scott Adams. Nedávno jsem si znovu přečetl jeho knihu *God's Debris. Tao Te ťing*, jeden můj přítel ji znovu čte, tak jsem se také do ní pustil. Jsou toho tuny. Mohl bych pokračovat dál a dál.

Je tu Nietzscheho kniha. Je tu *The Undercover Economist* od Tima Harforda. Kniha Richarda Bacha *Iluze*. Je tu několik knih od Jeda McKenny.

Trochu Dalea Carnegieho. *The Three-Body Problem* od Cixin Liu. *O smyslu života* od Viktora E. Frankla. *Na počátku byl sex* od Christophera Ryana. Mnoho knih.

Mimochodem, když lidem povídám, které knihy čtu, tak běžně dvě třetiny čtených knih ani nevzpomenu. Důvod, proč ty dvě třetiny vynechávám, je ten, že jsou trapné. Neboť neznějí jako dobré knihy na čtení. Znějí triviálně nebo hloupě. Koho to ale zajímá? Nemusím každému říkat o všem, co jsem přečetl. Čtu všelicos, co jiní lidé považují za brak, nebo dokonce za odsouzeníhodné. Čtu také hodně věcí, se kterými nesouhlasím, protože aspoň přispívají k flexibilitě mého myšlení. [4]

Vždy jsem utrácel peníze za knihy. Nikdy jsem to nepovažoval za spotřebu. Pro mě je to investice. [4]

BLOGY

Některé z úžasných blogů dostupných na internetu:

@KevinSimler-Melting Asphalt, <https://meltingasphalt.com/>

@farnamstreet-Farnam Street, signál ve světě plném šumu, <https://fs.blog/>

@benthompson-Stratchery, <https://stratchery.com/>

@baconmeteor-Idle Words, <https://idlewords.com/> [4]

The Munger Operating System: How to Live a Life That Really Works od @FarnamStreet

Pravidla, podle nichž je třeba žít a prosperovat.

The Day You Became a Better Writer od Scotta Adamse

Přestože od mládí hodně píšu a píšu dobře, dál si otevírám tento blog a odsouvám ho do pozadí vždy, když píšu něco důležitého. Je tak dobrý. Používám ho jako základní šablonu, jak dobře psát. Zamyslete se nad názvem „Den, kdy jste se stali lepším spisovatelem“. Je tak silný. V jednom malém blogovém příspěvku vás Adams naučí, jak důležité je překvapení, jak důležité jsou nadpisy, jak důležité je být stručný a adresný, proč nepoužívat některá přídavná jména a příslovce a používat aktivní, ne pasivní hlas atd. Tento jeden blogový příspěvek může navždy změnit váš styl psaní, pokud zapomenete na svoje ego a pořádně ho absorbujete. [6]

Chcete se stát moudřejšími za deset minut? Vstřebejte toto: **Crony Beliefs** od Kevina Simlera.

Nejlepší příspěvek, který jsem četl k tématu budování kariéry: **Career Decisions** (v Silicon Valley/tech) od @eladgil

Harariho **Sapiens** ve formě přednášky/kurzu na YouTube.

Každá obchodní škola by měla mít kurz o teorii agregace. Nebo se to naučte od mistra na toto téma @benthompson (Twitter), nejlepšího analytika v technologiích.

Skvělé čtení. **Quantum physics is not ,weird‘. You are weird – Think like reality** od Eliezera Yudkowského.

Povinné čtení k tomu, jak vést lidi. **Lazy Leadership** od Andrewa Wilkinsona (@Awilkinson)

Bezbrhá moudrost od člověka, který se sám vypracoval. Na stránce @EdLatimore je všechno, co se ambiciózním lidem vyplatí přečíst.

Když se budete stravovat, investovat a myslet podle toho, co vám prezentují „zprávy“, skončíte výživově, finančně a morálně na mizině.

DALŠÍ DOPORUČENÍ

Účty na Twitteru, jako napr.:

@AmuseChimp (můj nejoblíbenější účet na Twitteru)

@mmay3r

@nntaleb

Art De Vany (na Facebooku)

Genialita existuje, jen je nerovnoměrně rozdělená. [4]

Rozhodně si přečtete toto vlákno na Twitteru o „**intellectual compounding**“ od @zaoyang. [11]

Také existuje několik skutečně dobrých grafických románů. Pokud je to něco, co se vám líbí, tak například: *Transmetropolitan* od Warrena Ellise (česky: Transmetropolitan. BB/Art, 2012), *The Boys* od Gartha Ennisa, *Planetary* od Warrena Ellise (česky: Planetary. BB/art 2013) a *The Sandman* od Neila Gaimana (česky: Sandman. Crew 2011–2016). Podle mě, některé z nich patří mezi nejlepší umělecká díla naší doby. Vyrůstal jsem na komiksech, takže jsem vůči nim pozitivně zaujatý. [1]

Rick a Morty (televizní seriál i komiks)

Rick a Morty je nejlepší televizní seriál (samozřejmě podle mého názoru).

Stačí, když se podíváte na první epizodu, pochopíte. Ten seriál je něco mezi *Návratem do budoucnosti* a *Stopařovým průvodcem po galaxii*.

Komiks Rick a Morty (od Zaca Gormana) je stejně inteligentní jako seriál. (česky ve vydavatelství Crew 2019–2020)

Richard Hamming: You and Your Research

Nádherná esej, vřele doporučuji si ji přečíst. Na první pohled vypadá jako napsaná zejména pro lidi, kteří se zabývají vědeckým výzkumem, ale jsem přesvědčený, že platí pro všechny. Prostě klasická esej o tom, jak dělat skvělou práci. V mnohém mi připomíná to, co říkával Richard Feynman, ačkoliv si myslím, že Hamming to dokázal vyjádřit výstižněji než kdokoli jiný. [74]

I NAVALOVO PSANÍ

ŽIVOTNÍ VZORCE I (2008)

Tyto poznámky jsou určené pro mě. Váš referenční rámec, a tedy i vaše výpočty se mohou lišit. Nejsou to definice – jsou to algoritmy úspěchu. Další příspěvky jsou vítané.

- Štěstí = zdraví + bohatství + dobré vztahy
- Zdraví = cvičení + strava + spánek
- Cvičení = vysoce intenzivní zátěžový trénink + sporty + odpočinek
- Strava = přirozené potraviny + přerušovaný půst + rostliny
- Spánek = žádné budíky + 8–9 hodin + cirkadiánní rytmus
- Bohatství = příjem + bohatství $\times$ (výnos na investici)
- Příjem = osobní odpovědnost + pákový efekt + specifické znalosti
- Osobní odpovědnost = osobní značka + osobní platforma + ochota riskovat
- Pákový efekt = kapitál + lidé + duševní vlastnictví
- Specifické znalosti = vědět, jak dělat něco, co společnost zatím nedokáže jednoduše naučit dělat jiné lidi
- Výnos z investice = „kup a drž“ + valuační + prostor pro chybu [72]

NAVALOVA PRAVIDLA (2016)

- Buďte především přítomní.
- Touha je utrpení. (Buddha)
- Hněv je horký uhlík, který držíš v ruce, dokud ho po někom nehodíš. (Buddha)
- Pokud si neumíte představit, že byste s někým pracovali celý život, nepracujte s ním ani jeden den.
- Čtení (učení se) je nejvyšší metadovednost a dá se zobchodovat za cokoliv jiného.
- Všechny skutečné výhody v životě pocházejí ze složeného úročení.
- Vydělávejte svou myslí, ne svým časem.
- 99 procent všeho úsilí je zbytečných.
- Úplná upřímnost za každých okolností. Téměř vždy je možné být upřímný a pozitivní.
- Chvalte konkrétně, kritizujte všeobecně. (Warren Buffett)
- Pravda je to, co má schopnost předpovídat.
- Sledujte každou svoji myšlenku. (Ptejte se: „Proč mám tuto myšlenku?“)
- Všechna velikost pochází z utrpení.
- Láska se dává, ne přijímá.
- Osvícení je prostor mezi vašimi myšlenkami. (Eckhart Tolle)
- Matematika je jazyk přírody.
- Každý okamžik musí být úplný sám o sobě. [5]

Zdraví, láska a vaše poslání, v tomto pořadí. Na ničem jiném
nezáleží.

DALŠÍ INFORMACE O NAVALOVI

Pokud se vám tato kniha líbila, existuje mnoho způsobů, jak se o Navalovi a jeho myšlenkách dozvědět víc. Na stránce [Navalmanack.com](https://navalmanack.com) jsou zveřejněné krátké texty označené jako „Navalmanack“. Jsou to části, které byly vystřižené z původního (obrovského) rukopisu této knihy. Uveřejnil jsem je online pro ty, které zajímají Navalovy konkrétnější postřehy k tématům:

- Vzdělávání
- Příbeh AngelListu
- Investování
- Start-upy
- Krypto
- Vztahy

Naval pokračuje ve tvorbě a sdílení skvělých postřehů:

- Na Twitteru: [Twitter.com/Naval](https://twitter.com/Naval)
- Ve svém podcastu: *Naval*
- Na své webové stránce: <https://nav.al/>

Nejoblíbenější materiály s Navalovými myšlenkami v době psaní knihy:

- Kompilace epizod podcastu *Naval: How to get rich*
- Rozhovor v podcastu *The Knowledge Project*
- Rozhovor v podcastu *The Joe Rogan Experience*

Portál Readwise.io velkoryse vytvořil sbírku úryvků z této knihy, je dostupná prostřednictvím stránky [Readwise.io/naval](https://readwise.io/naval). V případě zájmu můžete týdně dostávat e-mail s úryvky z této knihy. Díky nim si můžete pamatovat koncepty z této knihy ještě dlouho po jejím přečtení.

Pokud se vám líbí ilustrace Jacka Butchera, další jeho ilustrace Navalových myšlenek najdete na stránce [Navalmanack.com](https://navalmanack.com) a jeho další práce na stránce [VisualizeValue.com](https://visualizevalue.com).

I PODĚKOVÁNÍ

Jsem vděčný mnoha lidem a za hodně. Když si vzpomenu na všechny, kteří přispěli k vytvoření této knihy, jsem nesmírně šťastný. Cítím stoupající příliv vděčnosti za vás všechny.

Tady je můj oscarový projev díky a uznání:

Jsem nesmírně vděčný Navalovi za to, že důvěřoval neznámému člověku z internetu, který chtěl z jeho slov vytvořit knihu. Navale, všechno to začalo krátkým tweetem a díky tvé důvěře a podpoře se z toho stalo něco velkého. Vážím si tvé ochoty, velkorysosti a důvěry.

Jsem vděčný Babaku Nivimu za ty nejvýstižnější a nejpřesnější rady při psaní, jaké jsem v životě dostal. Štědře jsi mi věnoval hodně svého času, abys tuto knihu zlepšil, a já si toho moc vážím.

Jsem vděčný Timu Ferrisovi za to, že porušil svoje pravidlo a napsal k této knize předmluvu. Tvoje účast na tomto projektu pro mě hodně znamená a určitě pomůže mnohým dalším lidem objevit Navalovy myšlenky.

Základními stavebními kameny této knihy jsou úryvky z vynikajících rozhovorů s lidmi, jako jsou Shane Parrish, Joe Rogan, Sarah Lacyová a Tim Ferriss. Velmi oceňuji všechno úsilí, které

vynakládáte na rozhovory ve svých podcastech. Vytvoření této knihy dalo mně i ostatním možnost poučit se z vaší práce.

Jsem vděčný Jacku Butcherovi za to, že mě kontaktoval a dal při ilustrování této knihy k dispozici svůj talent. Jeho práce ve společnosti Visualize Value mi vždy připadala geniálně jednoduchá a je úžasné, že se jeho úsilí objevilo i na těchto stránkách.

Jsem vděčný svým rodičům za každý jejich dar, úsilí a obět. I díky nim jsem mohl vytvořit tuto knihu. Vy jste postavili základy pro všechno, co jsem kdy udělal, a na to nikdy nezapomenu. Rodinnou praxi „kašlat na svoje pochybnosti“ jsem při tomto projektu využil naplno.

Jsem vděčný Jeannine Seidlové za její podporu, lásku a povzbuzení. Jsi nekonečným pramenem positivity, trpělivosti a dobrých rad. Děkuji ti, že mě vždy držíš nad vodou.

Jsem vděčný Kathleen Martinové za to, že je skutečně skvělou editorkou a odvedla na tomto projektu tu nejlepší práci. (A děkuji Davidu Perellovi za to, že nás seznámil.)

Jsem vděčný Kusalu Kularatnemu za jeho mnohé připomínky. Byl jsi jedním z prvních, kdo mi věřil, kdo četl tuto knihu. Byl jsi mi obrovskou oporou v době, kdy byl tento projekt ještě mladý a křehký. Vážím si tě a děkuji ti za pomoc.

Jsem vděčný Maxu Olsonovi, Emily Holdmanové a Tayloru Pearsonovi. Všichni jste úžasní přátelé, kteří se pro mě stali mimořádně užitečnými poradci během celého procesu tvorby a vydávání této knihy. Bez vás bych ještě stále googlil a potichu nadával.

Jsem vděčný své četě prvních čtenářů za jejich čas, úpravy a moudré rady. Každý z vás cenným způsobem přispěl ke konečné verzi této knihy. Bez vás by nebyla tím, čím je. Každému z vás patří moje nejhlubší uznání: Andrew Farah, Tristan Homsí, Daniel Doyon,

Jessie Jacobs, Sean O'Connor, Adam Waxman, Kaylan Perry, Chris Quintero, George Mack, Brent Beshore, Shane Parrish, Taylor Pearson, Ben Crane, Candace Wu, Shane Mac, Jesse Powers, Trevor McKendrick, David Perell, Natala Constantine, Ben Jackson, Noah Madden, Chris Gillett, Megan Darnell a Zach Anderson Pettet.

Jsem vděčný všem autorům a tvůrcům, jejichž práce byla inspirací pro tuto knihu. Můj nápad vytvořit a sdílet tuto knihu vzešel z hlubokého ocenění jiných knih a jejich vlivu na můj život. Rád bych jmenoval aspoň několik:

- *Poor 's Charlie Almanack*, editor Peter Kaufman (o práci Charlieho Mungera)
- *Zero to One* od Blakea Mastersa a Petra Thiela [**česky: Od nuly k jedničce. Jan Melvil Publishing 2019**]
- *Seeking Wisdom* (a jiné) od Petra Bevelina (Buffettova a Mungerova práce)
- *Berkshire Hathaway Letters to Shareholders* (Dopisy akcionářům Berkshire Hathaway) v edici Maxe Olsona (o Buffettově práci)
- *Principles* od Raya Dalio [**česky: Principy. Aktuell 2021**]

Jsem vděčný týmu vydavatelství Scribe za to, že tuto knihu včas a upřímně podpořili. Zach Obront dává fantastické rady a Hal Clifford je trpělivý a vytrvalý editor.

Jsem vděčný Tuckeru Maxovi za to, že vytvořil společnost Scribe a našel do ní skvělé lidi. Děkuji i za jeho osobní pozornost a úsilí při tomto projektu. Oceňuji tvoji ochotu zranit moje city ve snaze vytvořit lepší produkt. A hluboko si vážím tvé důvěry ve mě, že to zvládnou.

Jsem vděčný Boovi a celému týmu Zaarly za jejich trpělivost při mé posedlosti touto knihou a za všechno úsilí, které do ní vložili.

Jsem vděčný za podporu mnohých přátel i neznámých lidí na internetu, kteří mě podporovali a povzbuzovali během celého tohoto

projektu. Moje DMⁱ přetékaly milými slovy a dychtivými otázkami. Vážím si každého vašeho gesta. Vaše energie mi pomohla překlenout těch tisíc hodin, které jsem potřeboval, abych pro vás vytvořil tuto knihu.

i „Direct Message“ – soukromá, přímá zpráva posílaná mezi uživateli sociálních sítí (Instagram, Facebook, Twitter). (pozn. vyd.)

I ZDROJE

- [1] Ravikant, Naval. "Naval Ravikant Was Live." *Periscope*, 20. leden 2018. [https:// www.pscp.tv/w/1eaKbqrWloRxX](https://www.pscp.tv/w/1eaKbqrWloRxX).
- [2] Ravikant, Naval. "Naval Ravikant Was Live." *Periscope*, 11. únor 2018. [https:// www.pscp.tv/w/1MnGneBLZVmKO](https://www.pscp.tv/w/1MnGneBLZVmKO).
- [3] Ferriss, Tim. *Tribe of Mentors: Short Life Advice from the Best in the World*. New York: Houghton Mifflin Harcourt, 2017. <https://amzn.to/2U2kE3b>. **slovensky: Timothy Ferriss: Sila mentorov. Stručné rady do života od najlepších na svete, Tatran 2018.**
- [4] Ravikant, Naval and Shane Parrish. "Naval Ravikant: The Angel Philosopher." *Farnam Street*, 2019. <https://fs.blog/naval-ravikant/>.
- [5] Ferriss, Tim. *Tools of Titans: The Tactics, Routines, and Habits of Billionaires, Icons, and World-Class Performers*. New York: Houghton Mifflin Harcourt, 2016. **česky: Timothy Ferriss: Nástroje titánů. Návyky a taktiky výjimečných osobností, miliardářů a světových ikon. Jan Melvil Publishing 2017.**
- [6] Ferriss, Tim. "The Person I Call Most Often for Startup Advice (#97)." *The Tim Ferriss Show*, 18. srpen 2015. <https://tim.blog/2015/08/18/the-evolutionary-angel-naval-ravikant/>.

[7] Ferriss, Tim. "Naval Ravikant on the Tim Ferriss Show— Transcript." The Tim Ferriss Show, 2019. [https://tim.blog/ naval-ravikant-on-the-tim-ferriss-show-transcript/](https://tim.blog/naval-ravikant-on-the-tim-ferriss-show-transcript/).

[8] *Killing Buddha* rozhovory:

"Chief Executive Philosopher: Naval Ravikant On Suffering and Acceptance." *Killing Buddha*, 2016. <http://www.killingbuddha.co/blog/2016/2/7/naval-ravikant-ceo-of-angellist;>

"Chief Executive Philosopher: Naval Ravikant On the Skill of Happiness." *Killing Buddha*, 2016. <http://www.killingbuddha.co/blog/2016/2/10/chief-executive-philosopher-naval-onhappiness-as-peace-and-choosing-your-desires-carefully;>

"Chief Executive Philosopher: Naval Ravikant On Who He Admires." *Killing Buddha*, 2016. <http://www.killingbuddha.co/blog/2016/2/19/naval-ravikant-on-who-he-admires;>

"Chief Executive Philosopher: Naval Ravikant On the Give and Take of the Modern World." *Killing Buddha*, 2016. <http://www.killingbuddha.co/blog/2016/2/23/old-bodies-in-a-new-world;>

"Chief Executive Philosopher: Naval Ravikant On Travelling Lightly." *Killing Buddha*, 2016. <http://www.killingbuddha.co/blog/2016/9/19/naval-ravikant-on-travelling-lightly;>

"Naval Ravikant on Wim Hof, His Advice to His Children, and How He Wants to Look Back on His Life." *Killing Buddha*, 2016. <http://www.killingbuddha.co/blog/2016/12/28/ naval-ravikant-on-advice-to-his-children.>

[9] DeSena, Joe. "155: It's All About Your Desires, Says AngelList Founder Naval Ravikant." *Spartan Up!*, 2019. <https://player.fm/series/spartan-up-audio/155-its-all-about-your-desires-says-angel-list-founder-navalravikantunder-naval-ravikant.>

- [10] "Naval Ravikant was live." *Periscope*, 29. duben 2018. <https://www.pscp.tv/w/1IDGLaBmWRwJm>.
- [11] Ravikant, Naval. Twitter, [Twitter.com/Naval](https://twitter.com/Naval).
- [12] Naval Ravikant, "What the World's Smartest People Do When They Want to Get to the Next Level," interview by Adrian Bye, *MeetInnovators*, Adrian Bye, 1. duben 2013. <http://meetinnovators.com/2013/04/01/naval-ravikant-angellist/>.
- [13] "Episode 2—Notions of Capital & Naval Ravikant of Angellist," *Origins* from SoundCloud. <https://soundcloud.com/notation-capital>.
- [14] "Naval Ravikant—A Monk in Silicon Valley Tells Us He's Ruthless About Time." *Outliers with Panjak Mishra* from Soundcloud, 2017. <https://soundcloud.com/factordaily/ep-06-naval-ravikant-angellis>.
- [15] Ravikant, Naval and Babak Nivi. "Before Product-Market Fit, Find PassionMarket Fit." *Venture Hacks*, 17. červenec 2011. <https://venturehacks.com/articles/passion-market>.
- [16] Cohan, Peter. "Angellist: How a Silicon Valley Mogul Found His Passion." *Forbes*, 6. únor 2012. <https://www.forbes.com/sites/petercohan/2012/02/06/angellist-how-a-silicon-valley-mogul-found-his-passion/#729d979bbbe6>.
- [17] Ravikant, Naval. "Why You Can't Hire." *Naval*, 13. prosinec 2011. <https://startupboy.com/2011/12/13/why-you-cant-hire/>.
- [18] Ravikant, Naval. "The Returns to Entrepreneurship." *Naval*, 9. listopad 2009. <https://startupboy.com/2009/11/09/the-returns-to-entrepreneurship/>.
- [19] Ravikant, Naval. "Build a Team That Ships." *Naval*, 27. duben 2012. <https://startupboy.com/2012/04/27/build-a-team-that-ships/>.

- [20] Ravikant, Naval. "The 80-Hour Myth." *Naval*, 29. listopad 2005. [https:// startupboy.com/2005/11/29/the-80-hour-myth/](https://startupboy.com/2005/11/29/the-80-hour-myth/).
- [21] Ravikant, Naval. "The Unbundling of the Venture Capital Industry." *Naval*, 1. prosinec 2010. <https://startupboy.com/2010/12/01/the-unbundling-of-the-venture-capital-industry/>.
- [22] Ravikant, Naval. "Funding Markets Develop in Reverse." *Naval*, 1. prosinec 2010. <https://startupboy.com/2010/12/01/funding-markets-develop-in-reverse/>.
- [23] Nivi, Babak. "Startups Are Here to Save the World." *Venture Hacks*, 7. únor 2013. <https://venturehacks.com/articles/save-the-world>.
- [24] Nivi, Babak. "The Entrepreneurial Age." *Venture Hacks*, 25. únor 2013. [https:// venturehacks.com/articles/the-entrepreneurial-age](https://venturehacks.com/articles/the-entrepreneurial-age).
- [25] Ravikant, Naval. "VC Bundling." *Naval*, 1. prosinec 2005. [https:// startupboy. com/2005/12/01/vc-bundling/](https://startupboy.com/2005/12/01/vc-bundling/).
- [26] Ravikant, Naval. "A Venture SLA." *Naval*, 28. červen 2013. [https:// startupboy.com/2013/06/28/a-venture-sla/](https://startupboy.com/2013/06/28/a-venture-sla/).
- [27] Nivi, Babak. "No Tradeoff between Quality and Scale." *Venture Hacks*, 18. únor 2013. <https://venturehacks.com/there-is-no-finish-line-for-entrepreneurs>.
- [30] Ravikant, Naval, "An interview with Naval Ravikant," interview by Elad Gil, *High Growth Handbook*, Stripe Press, 2019. <http://growth.eladgil.com/book/cofounders/managing-your-board-an-interview-with-naval-ravikant-part-1/>.
- [31] Ferriss, Tim. "Tools of Titans—A Few Goodies from the Cutting Room Floor." *The Tim Ferriss Show*, 20. červen 2017. <https://tim.blog/2017/06/20/tools-of-titans-goodies/>.

- [32] Delevett, Peter. "Naval Ravikant of Angellist Went from Dot-Com Pariah to Silicon Valley Power Broker." *The Mercury News*, 6. únor 2013. <https://www.mercurynews.com/2013/02/06/naval-ravikant-of-angellist-went-from-dot-com-pariah-to-silicon-valley-power-broker/>.
- [33] Coburn, Lawrence. "The Quiet Rise of AngelList." *The Next Web*, 4. říjen 2010. <https://thenextweb.com/location/2010/10/04/the-quiet-rise-of-angellist/>.
- [34] Loizos, Conny. "His Brand Burnished, Naval Ravikant Plans New Fund with Babak Nivi." *The PEHub Network*, 5. listopad 2010.
- [35] Nivi, Babak. "Venture Hacks Sucks Now, All You Talk About Is AngelList." *Venture Hacks*, 17. únor 2011, <https://venturehacks.com/articles/venture-hacks-sucks>.
- [36] Kincaid, Jason. "The Venture Hacks Startup List Helps Fledgling Startups Pitch Top Angel Investors." *TechCrunch*, 3. únor 2010. <https://techcrunch.com/2010/02/03/startuplist-angel-investors/>.
- [37] Babak, Nivi. "1.5 Years of AngelList: 8000 Intros, 400 Investments, and That's Just the Data We Can Tell You About." *Venture Hacks*, 25. červenec 2011. <https://venturehacks.com/articles/centi-sesquicentennial>.
- [38] Smillie, Eric. "Avenging Angel." *Dartmouth Alumni Magazine*, Winter 2014. <https://dartmouthalumnimagazine.com/articles/avenging-angel>.
- [39] Babak, Nivi. "AngelList New Employee Reading List." *Venture Hacks*, 26. říjen 2013. <https://venturehacks.com/articles/reading>.
- [40] Babak, Nivi. "Things We Care About at AngelList." *Venture Hacks*, 11. říjen 2013. <http://venturehacks.com/articles/care>.

- [41] Rivlin, Gary. "Founders of Web Site Accuse Backers of Cheating Them." *The New York Times*, 26. leden 2005. <https://www.nytimes.com/2005/01/26/technology/founders-of-web-site-accuse-backers-of-cheating-them.html>.
- [42] PandoDaily. "PandoMonthly: Fireside Chat with AngelList Co-Founder Naval Ravikant." 17. listopad 2012. YouTube video, 2:03:52. <https://www.youtube.com/watch?v=2htl-O1oDcl>.
- [43] Ravikant, Naval. "Ep. 30—Naval Ravikant—AngelList (1 of 2)." Interview by Kevin Weeks. *Venture Studio*, 2016.
- [44] Sloan, Paul. "AngelList Attacks Another Startup Pain Point: Legal Fees." CNet, 5. září 2012. <https://www.cnet.com/news/angelist-attacks-another-startup-pain-point-legal-fees/>.
- [45] Ravikant, Naval. "Naval Ravikant on How Crypto Is Squeezing VCs, Hindering Regulators, and Bringing Users Choice." Interview by Laura Shin. *UnChained*, 29. listopad 2017. <http://unchainedpodcast.co/naval-ravikant-on-how-cryptois-squeezing-vcs-hindering-regulators-and-bringing-users-choice>.
- [46] Ravikant, Naval. "Introducing: Venture Hacks." *Naval*, 2. duben 2007. <https://startupboy.com/2007/04/02/introducing-venture-hacks/>.
- [47] Ravikant, Naval. "Ep. 31—Naval Ravikant—AngelList (2 of 2)." Interview by Kevin Weeks. *Venture Studio*, 2016.
- [48] AngelList. "Syndicates/For Investors." <https://angel.co/syndicates/for-investors#syndicates>.
- [49] Ferriss, Tim. "You'd Like to Be an Angel Investor? Here's How You Can Invest in My Deals..." *The Tim Ferriss Show*, 23. září 2013. <https://tim.blog/2013/09/23/you-d-like-to-be-an-angel-investor-heres-how-you-can-invest-in-my-deals/>.

- [50] Buhr, Sarah. "Angellist Acquires Product Hunt." *TechCrunch*, 1. prosinec 2016. <https://techcrunch.com/2016/12/01/angelhunt/>.
- [51] Wagner, Kurt. "Angellist Has Acquired Product Hunt for around \$20 Million." *Vox*, 1. prosinec 2016. <https://www.recode.net/2016/12/1/13802154/angellist-product-hunt-acquisition>.
- [52] Hoover, Ryan. "Connect the Dots." *Ryan Hoover*, 1. květen 2013. <http://ryanhoover.me/post/49363486516/connect-the-dots>.
- [53] "Naval Ravikant." *Angel*. <https://angel.co/naval>.
- [54] Babak, Nivi. "Welcoming the Kauffman Foundation." *Venture Hacks*, 5. říjen 2010. <http://venturehacks.com/articles/kauffman>.
- [55] "Introducing CoinList." *Medium*, 20. říjen 2017. <https://medium.com/@coinlist/introducing-coinlist-16253eb5cdc3>.
- [56] Hochstein, Marc. "Most Influential in Blockchain 2017 #4: Naval Ravikant." *CoinDesk*, 31. prosinec 2017. <https://www.coindesk.com/coindesk-most-influential-2017-4-naval-ravikant/>.
- [57] Henry, Zoe. "Why a Group of Angellist and Uber Expats Launched This New Crowdfunding Website." *Inc.*, 18. červenec 2016. <https://www.inc.com/zoe-henry/republic-launches-with-angellist-and-uber-alumni.html>.
- [58] "New Impact, New Inclusion in Equity Crowdfunding." *Republic*, 18. červenec 2016. <https://republic.co/blog/new-impact-new-inclusion-in-equity-crowdfunding>.
- [59] Angellist. "Done Deals." <https://angel.co/done-deals>.
- [60] Ravikant, Naval. "Bitcoin—the Internet of Money." *Naval*, 7. listopad 2013. <https://startupboy.com/2013/11/07/bitcoin-the-internet-of-money/>.

- [61] Token Summit. "Token Summit II—Cryptocurrency, Money, and the Future with Naval Ravikant." 22. prosinec 2017. YouTube video , 32:47. <https://www.youtube.com/watch?v=few99D5WnRg>.
- [62] Blockstreet HQ. "Beyond Blockchain Episode #3: Naval Ravikant." 5. prosinec 2018. YouTube video, 6:01. <https://www.youtube.com/watch?v=jCtOHUMaUY8>.
- [63] Ravikant, Naval. "The Truth About Hard Work." *Naval*, 25. prosinec 2018. <https://startupboy.com/2018/12/25/the-truth-about-hard-work/>.
- [64] "Live Stories: The Present and Future of Crypto with Naval Ravikant and Balaji Srinivasan." *Listen Notes*, 16. listopad 2018.
- [65] Blockstack. "Investment Panel: Naval Ravikant, Meltem Demirors, Garry Tan." 11. srpen 2017. YouTube video, 27:16. <https://www.youtube.com/watch?v=o1mkxci6vvo>.
- [66] Yang, Sizhao (@zaoyang). "1/Why Does the ICO Opportunity Exist at All?" 19. srpen 2017, 13:43. <https://twitter.com/zaoyang/status/899008960220372992>.
- [67] Ravikant, Naval. "Towards a Literate Nation." *Naval*, 11. prosinec 2011. [https:// startupboy.com/2011/12/11/towards-a-literate-nation/](https://startupboy.com/2011/12/11/towards-a-literate-nation/).
- [68] Ravikant, Naval. "Be Chaotic Neutral." *Naval*, 31. říjen 2006. [https:// startupboy.com/2006/10/31/be-chaotic-neutral/](https://startupboy.com/2006/10/31/be-chaotic-neutral/).
- [69] AngelList. "AngelList Year in Review." 2018. <https://angel.co/2018>.
- [70] Ravikant, Naval. "The Fifth Protocol." *Naval*, 1. duben 2014. [https:// startupboy.com/2014/04/01/the-fifth-protocol/](https://startupboy.com/2014/04/01/the-fifth-protocol/).

- [71] "Is Naval the Ravikant the Nicest Guy in Tech?" *Product Hunt*, 21. září 2015. <https://blog.producthunt.com/is-naval-ravikant-the-nicest-guy-in-tech-7f5261d1c23c>.
- [72] Ravikant, Naval. "Life Formulas I." *Naval*, 8. únor 2008. <https://startupboy.com/2008/02/08/life-formulas-i/>.
- [73] @ScottAdamsSays. "Scott Adams Talks to Naval..." *Periscope*, 2018. <https://www.pscp.tv/w/1nAKERdZMkkGL>.
- [74] @Naval. "Naval Ravikant was live." *Periscope*, únor 2019. <https://www.pscp.tv/w/1nAKEyeLYmRKL>.
- [75] "4 Kinds of Luck." <https://nav.al/money-luck>.
- [76] Kaiser, Caleb. "Naval Ravikant's Guide to Choosing Your First Job in Tech." *AngelList*, 21. únor 2019. https://angel.co/blog/naval-ravikants-guide-to-choosing-your-first-job-in-tech?utm_campaign=platform-newsletter&utm_medium=email.
- [77] PowerfulJRE. "Joe Rogan Experience #1309—Naval Ravikant." 4. červen 2019. YouTube video, 2:11:56. <https://www.youtube.com/watch?v=3qHkcs3kG44>.
- [78] Ravikant, Naval. "How to Get Rich: Every Episode." *Naval*, 3. červen 2019. <https://nav.al/how-to-get-rich>.
- [79] Ravikant, Naval. Originální obsah vytvořený pro tuto knihu, září 2019.
- [80] Jorgenson, Eric. Originální obsah vytvořený pro tuto knihu, červen 2019.

I O AUTOROVI

ERIC JORGENSON je produktový stratég a spisovatel. V roce 2011 se připojil k zakládajícímu týmu společnosti Zaarly, jejímž cílem je pomáhat majitelům domů najít zodpovědné poskytovatele služeb, kterým mohou důvěřovat. Jeho obchodní blog *Evergreen* vzdělává a baví více než milion čtenářů.

Eric se snaží vytvořit – a sníst – dokonalý sendvič. Žije v Kansas City s Jeannine, nejúžasnější ženou na světě. Sledujte ho na Twitteru @ericjorgenson nebo si prohlédněte jeho nové projekty na stránce ejorgenson.com.

Eric Jorgenson: Almanach Navala Ravikanta. Jak zbohatnout a být šťastný.

Z anglického originálu The Almanack of Naval Ravikant, poprvé vydaného ve vydavatelství Magrathea Publishing, 2020.

Odpovědná redaktorka: Martina Kusá

Korektury: František Prokop, Jiří Blechta

Grafické zpracování: Katarína Šimková

Tisk: Arimes, Bratislavava

Vydalo v roce 2023 Vydavatelství Bajkal jako svou 12. publikaci.